

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ULAŞTIRMA HİZMETLERİ ALANI

GÜMRÜK MEVZUATI 840UH0043

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iv
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1-1.....	2
1.GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI VE GÜMRÜK KAVRAMLARI.....	2
1.1. Gümrük Müsteşarlığının Organizasyon Yapısı.....	3
1.1.1. Gümrükler Genel Müdürlüğünün Görevleri	2
1.1.2. Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünün Görevleri	2
1.1.3. Gümrükler Kontrol Genel Müdürlüğünün Görevleri.....	2
1.2. Gümrük Müsteşarlığının Diğer Kurumlarla İlişkisi	3
1.3. Gümrük Müsteşarlığında Uygulanan Mevzuatlar	3
1.4. Temel Gümrük Terimleri	3
1.5. Kişilerin Hakları.....	3
1.6. Temel Gümrük Uygulamaları	5
1.6.1. Gümrük Tarifesi (Sınıflandırması)	5
1.6.2. Menşe Bilgileri	7
1.6.3. Eşyanın Gümrük Kıymeti	8
1.6.4. Gümrükçe Onaylanmış İşlem ve Kullanım (Gümrük Rejimleri)	10
1.7. Eşyaya Uygulanacak Hükümler (Gümrükçe Onaylanmış İşlem ve Kullanımından Önceki İşlemler).....	10
1.7.1. Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine Girmesi.....	10
1.7.2. Eşyanın Gümrüğe Sunulması	2
1.7.3. Özet Beyan ve Eşyanın Boşaltılması	2
1.7.4. Gümrükçe Onaylanmış İşlem veya Kullanım Belirleme Zorunluluğu	3
1.7.5. Eşyanın Geçici Depolanması	3
1.8. Gümrük Beyan ve Muayene	4
1.8.1. Beyannameye Eklenecek Belgeler.....	4
1.8.2. Beyannamenin Tescil ve Onayı.....	5
1.8.3. Beyannameye Düzeltme	5
1.8.4. Beyan- Muayene Farkı	5
1.9. Malların Zamanında Kapılardan Çekilmemesi ve Tasfiye	6
1.10. Gümrük Vergileri ve Cezalar	7
1.10.1. Gümrük Vergilerinin Belirlenmesi Tebliği ve Ödenmesine İlişkin Süre	8
1.10.2. Gümrük Muafiyeti ve İstisnası	8
1.10.3. Gümrük Cezaları.....	10
UYGULAMA FAALİYETİ	15
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	16
ÖĞRENME FAALİYETİ-2.....	20
2.GÜMRÜK REJİMLERİ VE İŞLEMLERİ.....	20
2.1. Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi.....	24
2.1.1. Beyan ve Vergi Oranı	24
2.1.2. Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi Açısından İthal Eşya ve Durumları.....	25
2.1.3. Serbest Dolaşımdaki Eşyanın Statüsünü Kaybetmesi	25
2.2. Transit Rejimi	26
2.2.1. Transit Rejimi İle İlgili Terimler	26

2.2.2. Transitte Kullanılacak Belgeler	26
2.2.3. Transit Rejiminde Teminat Uygulaması.....	27
2.2.4. Vergi Muafiyeti	27
2.2.5. Yasaklama ve Kısıtlamaya Tabi Eşyanın Transiti	27
2.2.6. Transit Rejimi İşlemleri.....	27
2.3. İhracat Rejimi.....	34
2.3.1. İhracat Rejiminde Kullanılan Belgeler	34
2.3.2. Fiilî İhracat ve Gümrük Denetimi.....	34
2.3.3. İhracat Kısıtlamaları	34
2.3.4. Geçici Depolama Süresi ve Takip Edilmeyen Beyannameler	34
2.3.5. Beyan Edilen Eşyanın Tamamen İhraç Edilmemesi.....	35
2.3.6. İhraç Eşyasının Türkiye Gümrük Bölgesinden Çıkışı	35
2.3.7. İhracatla İlgili Kumanya Eşyasına İlişkin Prosedürler	35
2.4. Antrepo Rejimi.....	36
2.5. Dâhilde İşleme Rejimi (DİR).....	36
2.5.1. Dâhilde İşleme Rejimi İle İlgili Terimler	37
2.5.2. DİR İle İlgili Birimler ve Görevleri.....	38
2.5.3. DİR Bünyesinde Kullanılan Sistemler.....	39
2.5.4. Dâhilde İşleme İzin Belgesi (DİİB) İle İlgili Prosedür ve Yükümlülükler.....	41
2.6. Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi	46
2.6.1. İzin Başvurusu ve İznin Verilmesi	47
2.6.2. Gümrük Kontrolü Altında İşleme Kayıtları.....	47
2.6.3. Rejime Giriş Beyanı	48
2.6.4. İbra ve İbra Beyanı	48
2.6.5. İkincil Ürünler	48
2.7. Geçici İthalat Rejimi	49
2.7.1. İthalatta Temel Prensipler.....	49
2.7.2. Geçici İthalat Rejimi İle İlgili Terimler	50
2.7.3. Geçici İthalat Türleri.....	51
2.7.4. Geçici İthalat Rejimi İzin Talebi	52
2.7.5. Beyan ve Beyan Yapılacak İdareler	53
2.7.6. Beyannamenin Tescili Kabulü ve Muayene	54
2.7.7. Rejimden Faydalanacak Ambalaj Maddeleri.....	54
2.7.8. Teminat Alınması ve Teminatın Kaldırılması (Çözülmesi).....	54
2.7.9. Eşyanın Serbest Dolaşıma Giriş Rejimine Tabi Tutulması	55
2.7.9. INF 6 Bilgi Formu	55
2.7.10. Tam Muafiyet Uygulanmak Suretiyle Giriş Yapacak Taşıtlar ve İzinleri.....	55
2.7.10. İthalatta Kullanılan Belgeler.....	56
2.8. Hariçte İşleme Rejimi	5
2.8.1. Hariçte İşleme Rejimi İle İlgili Terimler	5
2.8.2. Hariçte İşleme Rejimi Uygulanmayacak Hâller	6
2.8.3. İzin Başvurusu ve HİİB Alma	7
2.8.4. HİİB Kapatılması	8
2.8.5. Eşyanın Serbest Dolaşıma Sokulması.....	8
2.8.6. İthalat Vergilerinden Muafiyetin Şartları	8
2.8.7. Üçgen Trafik 1	8

2.9. Gümrük Rejimleri Diğer Kullanım Şekilleri.....	9
UYGULAMA FAALİYETİ	11
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	12
MODÜL DEĞERLENDİRME	13
CEVAP ANAHTARLARI.....	13
ÖNERİLEN KAYNAKLAR.....	13
KAYNAKÇA.....	13

AÇIKLAMALAR

KOD	840UH0043
ALAN	Ulaştırma Hizmetleri
DAL/MESLEK	Lojistik
MODÜLÜN ADI	Gümrük Mevzuatı
MODÜLÜN TANIMI	Gümrük mevzuatları hakkında temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğretim materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	10. sınıfı tamamlamış olmak
YETERLİK	Gümrük yasa ve rejimlerini tanımak ve bunlara uymak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile ofis, depo ve saha ortamında, bilgisayar, faks, yazıcı gibi donanım ve araç gereçleri kullanarak Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliği'nde belirtilen gümrük iş ve işlemlerin akış sürecini, kavramları ve mevzuatını tanıyarak eşyayı bir rejime tabi tutabileceksiniz. Amaçlar 1. Gümrük Yönetmeliği ve Gümrük Kanunu'nda sıkça karşılaşılabilecek tanım ve kavramları tanıyarak eşyanın gümrükte karşılaşılabileceği iş sürecini gerçekleştirebileceksiniz. 2. Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliği'nde belirtilen hususlara, eşyaya ve eşyanın geldiği ve gittiği ülkeye göre eşyayı bir rejime tabi tutabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf ortamı Donanım: Gümrük mevzuatı, hukuk dergileri, sözleşmeler, gümrük mevzuatı dokümanları, internet
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Avrupa Birliği sürecinin bir parçası olarak Türkiye, 6 Mart 1995'te Gümrük Birliği Antlaşması'nı imzalamış ve 01.01.1996 tarihinden itibaren antlaşma yürürlüğe girmiştir. Üyelik sonucunda da gümrük mevzuatımızın gözden geçirilmesi ve Avrupa Birliği ve Gümrük Birliği normlarına uyarlama gereği ortaya çıkmıştır.

Yeni kanun hazırlama çalışmalarının ardından 04.11.1999 tarihinde 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve 19.07.2003 tarihinde 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe girmiştir. Yeniden hazırlanan kanunlar neticesinde gümrük suçları ve cezalarına yaklaşımıyla ilgili önemli değişiklikler meydana gelmiştir.

Devletler, dış ticaretini kontrol altında almak ve iç – dış gümrük akışının güvenliğini sağlamak için gümrükleri oluşturmuştur. Gümrüklerin işlevlerini belirleyen bir mevzuatla bu işlemler denetlenmektedir.

Uluslararası ticarete konu olan malların; Türkiye'ye girişi çıkışı, transiti gibi hususlara ilişkin mevzuatları hazırlamak, taşra teşkilatı vasıtası ile malların giriş, çıkış ve transitinde yasal yükümlülüklerle uygunluğun denetimini yapmak Gümrük Müsteşarlığının görevidir. Müsteşarlık, bu temel görevleri ile Başbakanlığa bağlı bir birimdir.

Bu modül ile Gümrük Müsteşarlığının teşkilat yapısını ve görevlerini, müsteşarlığın dış ticarete sunduğu hizmetlerden bir kısmı olan müsteşarlıkça verilen izin ve belgelerin ne anlama geldiğini, bu belgelerin nereden temin edilip nereye teslim edileceğini ve eşyayı bir rejime tabi tutarak gümrük işlemlerini yerine getirme bilgilerini kavrayacaksınız.

Bu sayede okul uygulamalarında, beceri eğitimlerinizde ve sonraki meslek hayatınızda ihtiyaç duyacağınız kavramlar, belgeler ve işlemleri tanıyacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Gümrük Yönetmeliği ve Gümrük Kanunu'nda sıkça karşılaşılabilecek tanım ve kavramları tanıyarak eşyanın gümrükte karşılaşılabilecek iş sürecini gerçekleştirebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Gümrük Müsteşarlığının hangi birime bağlı olduğunu araştırınız.
- Gümrük Muhafaza ve Başmüdürlüğü hangi illerde vardır? Araştırınız.
- Gümrük işleriyle uğraşan kişilerin hakları nelerdir? Araştırınız.
- Temel gümrük uygulamaları nelerdir? Araştırınız.
- Gümrük beyan türlerini araştırınız.
- Gümrük vergileri nelerdir? Araştırınız.

1.GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI VE GÜMRÜK KAVRAMLARI

Gümrük, bir ülkenin giriş ve çıkışında ticari hareketlerin denetim ve gözetiminin yapıldığı yer olarak tanımlanır. Diğer bir tanımla da yurt dışına gidiş veya yurt dışından dönüş sırasında gümrük işlemlerinin yapıldığı yerdir.

Her ülkede dış ticaret bir kurallar zinciri ile denetlenmekte ve yönlendirilmektedir. Devletin dış ticaret üzerindeki bu denetiminin ana amacı vergi almak değildir.

Dış ticaret üzerindeki denetimin amacı, ülke ekonomisini geliştirmek ve yönlendirmektir. Gümrüklerde alınan vergiler bu ana amaç uygulanırken elde edilen bir yan ürün olarak değerlendirilebilir. Ekonomik kararlar dışında ülkede yaşayanların, canlı hayvanların ve bitkilerin sağlıklarının korunmasını, iç ve dış güvenliğin sağlanmasını, tarihî eserlerin yurt dışına kaçırılmasının önlenmesini ve Türk ihraç ürünlerinin Türk mallarına yurt dışında güveninin artmasını sağlayan kararlar, dış ticareti yönlendirmek gibi düzenlemeler devlet tarafından yapılmaktadır.

Gümrük idaresi, gümrük mevzuatında belirtilen işlemlerin kısmen veya tamamen yerine getirildiği merkez veya taşra teşkilatındaki hiyerarşi yönetim birimlerinin tamamıdır.

Gümrük Müsteşarlığı, dış ticaretimizle ilgili mevzuatın uygulayıcısı konumunda bir kuruluş olarak yerini almaktadır. Ülkeye giren ve ülkeden çıkan eşyaya ve taşıt araçlarına/yolcuya uygulanmak üzere gümrük, dış ticaret vb. mevzuatla belirlenmiş bulunan kuralların uygulanmasını sağlamak/gözetmek görevini yerine getiren kurumdur.

02.07.1993 günlü 485 sayılı "Gümrük Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile gümrükler, Maliye Bakanlığından ayrılarak Başbakanlığa bağlanmıştır.

1.1. Gümrük Müsteşarlığının Organizasyon Yapısı

Merkez ve taşra teşkilatı olarak iki kısımdan oluşur.

➤ Merkez teşkilatı

• Ana hizmet birimleri	• Danışma ve denetim birimleri	• Yardımcı birimler
○ Gümrükler Genel Müdürlüğü	○ Teftiş Kurulu Başkanlığı	○ Personel Dairesi Başkanlığı
○ Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü	○ Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı	○ Eğitim Dairesi Başkanlığı
○ Gümrükler Kontrol Genel Müdürlüğü	○ Hukuk Müşavirliği	○ İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı
○ Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü	○ Müsteşarlık Müşavirleri	○ Muhabere ve Elektronik Dairesi Başkanlığı
		○ Savunma Uzmanlığı

Sema 1.1: Gümrük Müsteşarlığının organizasyon yapısı

➤ Taşra teşkilatı

18 gümrük ve muhafaza başmüdürlüğü ile bunlara bağlı 126 gümrük müdürlüğü ve gümrük muhafaza müdürlükleri ve bunlara bağlı gümrük muhafaza bölge ve kısım amirliğinden oluşmaktadır.

- Türkiye’deki gümrük ve muhafaza başmüdürlükleri şunlardır:
 - o Ankara
 - o Antalya
 - o Bursa
 - o Edirne
 - o Gaziantep
 - o Gürbulak
 - o Habur
 - o Hopa
 - o İskenderun
 - o Hakkâri
 - o İstanbul
 - o İzmir
 - o İzmit
 - o Malatya
 - o Mersin
 - o Samsun
 - o Sinop
 - o Trabzon

Resim 1.1: Gümrük ve muhafaza başmüdürlükleri

1.1.1. Gümrükler Genel Müdürlüğünün Görevleri

Gümrükler Genel Müdürlüğünün bazı görevleri şunlardır:

- İthalatla ilgili işlemleri yapmak, ithalat rejimi ile kambiyo ve diğer mevzuatın gümrükle ilgili hükümlerinin uygulanmasını sağlamak
- Gümrük giriş tarife cetvelini ve eşya kıymetini, taraf olunan anlaşmalara uygun olarak düzenlemek ve uygulanmasını sağlamak
- Transit, aktarma, antrepo, geçici kabul ve muaflık işlemlerinin yürütülmesini sağlamak ve denetlemek
- Sundurma (eşyanın geçici depolanması) ve antrepo açılmasına ve işletilmesine izin vermek ve denetlemek
- Çıkış, geçici çıkış ve geri gelen eşya ile ilgili ihracat rejimi kararlarının uygulanmasını sağlamak

- Posta yoluyla gelen ve giden eşyanın gümrük işlemlerinin yürütülmesini temin etmek
- Sınır ve kıyı ticaretine ve münasebetlerine ait gümrük işlemlerinin yapılmasını sağlamak ve denetlemek
- Tahlil metotlarını hazırlamak, gümrük laboratuvarlarının çalışmalarını düzenlemek
- Serbest bölgelerdeki gümrük işlemlerini yürütmek ve denetlemek
- Gümrük komisyoncu ve yardımcıları ile ilgili işlemleri yürütmek

1.1.2. Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünün Görevleri

- Müsteşarlığın sorumluluğunda bulunan yer ve sahalarda olmak üzere diğer yer ve sahalarda da gerektiğinde ilgili kuruluşlarla iş birliği yapmak suretiyle kaçakçılığı men, takip ve tahkik (sorgulama, araştırma) etmek
- Kişi, eşya ve taşıtların gümrük işlemleri bitirilmeden gümrüklü yer ve sahalardan çıkmalarını önlemek, gümrüklü yer ve sahaların takip ve muhafazasını sağlamak
- Deniz ve hava limanlarıyla kara hudutlarındaki (sınırlarındaki) gümrük kapılarında giriş ve çıkış yapan kişi, eşya ve taşıtların muhafazası ile gümrüğe sevk edilmesini sağlamak; gümrük işlemleri yapılan yer ve sahalar ile gümrük muhafaza hizmetlerini yürütmek
- Kuruluşun soruşturma görevine yardımcı olacak araştırma laboratuvarları kurmak ve çalışmalarını düzenlemek

1.1.3. Gümrükler Kontrol Genel Müdürlüğünün Görevleri

- Gümrük mevzuatı ve ilgili diğer mevzuat esas alınarak gümrüklerce tahsil edilen vergiler ile diğer gelirler ve fonların tarh (vergi beyanı), tahakkuk ve tahsilini kontrol etmek
- Noksan veya fazla tahsilat ile ilgili işlemlerin yürütülmesini sağlamak
- Gümrük işlemleri ile ilgili vergi muafiyeti, indirimi ve teşvik tedbirlerinin uygulanmasını yürütmek ve izlemek
- Gümrüklerce yürütülecek turistik kolaylıkların, Gümrük Kanunu ve diğer kanunların ilgili hükümlerine göre uygulanmasını sağlamak
- Kara yoluyla yapılan transit taşımacılıkla ilgili olarak taşıtların ve taşınan eşyanın yurda giriş ve çıkışını izlemek, aykırı işlemlerin tespiti hâlinde gerekli kovuşturmayı yapmak
- Gümrük vergilerinin 4458 sayılı Gümrük Kanunu'na göre ertelemesi işlemlerini yürütmek
- Müsteşarlık teşkilatında görevli gelir tahakkuk memurlarının tazmin sorumluluklarını Sayıştay nezdinde takip etmek
- Gümrük gelirlerinin tahsil seyrini araştırmak ve bütçe tahminlerine esas olacak bilgileri toplamak
- Uluslararası yurt dışı fuar ve sergileri belirlemek

- Yukarıda belirtilen işlemlere ait belgelerin, kanuni süreler içinde iyi muhafazasını ve bu sürelerden sonra usulüne göre imha edilmesini sağlamak

1.2. Gümrük Müsteşarlığının Diğer Kurumlarla İlişkisi

Aşağıdaki kurumlar; dış ticareti belirleyici, yönlendirici, kısıtlayıcı ve yasaklayıcı hükümler yetkisine sahip kuruluşlar konumunda olup Gümrük Müsteşarlığı ise sadece dış ticaretimizle ilgili mevzuatın uygulayıcı konumunda bir kuruluş olarak yerini almaktadır.

➤ Dış Ticaret Müsteşarlığı	➤ Kültür ve Turizm Bakanlığı
➤ Ulaştırma Bakanlığı	➤ Dışişleri Bakanlığı
➤ Maliye Bakanlığı	➤ İçişleri Bakanlıkları
➤ Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	➤ Hazine Müsteşarlığı
➤ Sağlık Bakanlığı	➤ Devlet Planlama Teşkilatı
➤ Çevre ve Orman Bakanlığı	➤ Merkez Bankası
➤ Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	➤ Devlet İstatistik Enstitüsü
➤ Millî Savunma Bakanlığı	

1.3. Gümrük Müsteşarlığında Uygulanan Mevzuatlar

Gümrük mevzuatıyla ilgili hükümler genellikle Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ve Dünya Gümrük Örgütü'nün (DGÖ) kararlarına dayalıdır.

DTÖ daha çok genel anlamda dış ticaretin temel kurallarını koyar. DGÖ daha çok gümrük uygulamalarını düzenler ve üye ülkelerde tekdüzeliği sağlar.

Gümrüklerde uygulanan mevzuat şunlardır:

➤ Gümrük Mevzuatı • Gümrük Kanunu• Gümrük Yönetmeliği• Diğer (tarife, kıymet, ATR, TIR vb.)	➤ Dış Ticaret Mevzuatı ➤ Kaçakçılık Mevzuatı➤ Mali Mevzuat KDV, ÖTV➤ Diğer (kambyo, sağlık, çevre, tarım vb.)

1.4. Temel Gümrük Terimleri

- **Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi (TCGB):** Türkiye Cumhuriyeti toprakları, kara suları, iç suları ve hava sahasının dâhil olduğu bölgeyi ifade eder.
- **Kişi:** Gerçek ve tüzel kişiler ile hukuken tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte yürürlükteki mevzuat uyarınca hukuki tasarruflar yapma yetkisi tanınan kişiler ortaklığını ifade eder.

- **T.C. Gümrük Bölgesi'nde yerleşik kişi:** Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi (TCGB) içinde kanuni ikametgâhı olan bütün gerçek kişiler ile yine bu bölgede kayıtlı iş yeri, kanuni iş merkezi veya şubesi bulunan bütün tüzel kişi veya kişiler ortaklığını ifade eder.
- **Gümrük statüsü:** Eşyanın TCGB'de serbest dolaşıma girmiş olup olmadığı yönünden durumunu ifade eder.
- **Ticaret politikası önlemleri (TPÖ):** Gözetim veya korunma önlemleri, miktar kısıtlamaları ve ithalat veya ihracat yasaklamaları gibi eşyanın ithal ve ihracı ile ilgili hükümlerle belirlenmiş tarife dışı önlemleri ifade eder.
- **Karar:** Bağlayıcı tarife ve menşe bilgileri de dâhil olmak üzere gümrük idaresinin gümrük mevzuatı ile ilgili olarak belirli bir konuda bir veya daha fazla kişi üzerinde hukuki sonuç doğuracak idari tasarrufunu ifade eder.
- **Eşya:** Her türlü madde, ürün ve değerdir.
- TCGB'deki bir eşya iki tür statüye sahip olabilir. Bunlar:
 - Gümrük gözetiminde bulunan eşya statüsü: Gümrük gözetimi, gümrük mevzuatına ve gereken hâllerde gümrük gözetimi altındaki eşyaya uygulanacak diğer hükümlere uyulmasını sağlamak üzere gümrük idareleri tarafından genel olarak uygulanan bir işlemdir.
 - **Serbest dolaşımda bulunan eşya statüsü:** Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalara ait hükümler saklı kalmak kaydıyla serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutularak Türkiye Gümrük Bölgesi'ne giren eşya ile üretiminde kullanılan girdilerin yerli olup olmadığına bakılmaksızın Türk menşeli sayılan eşyalar serbest dolaşımda bulunan eşya statüsüne sahiptir.
 - **Eşyanın gümrüğe sunulması:** Gümrük idaresine ya da gümrükçe tayin edilen veya uygun görülen herhangi bir yere getirilmesi üzerine, belirlenen usul ve esaslara uygun olarak gümrük idarelerine yapılan bildirimdir.
 - **Eşyanın teslimi:** Eşyanın tabi tutulduğu gümrük rejimiyle öngörülen amaçlar doğrultusunda gümrük idarelerince ilgisine teslimini ifade eder.
 - **Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması:** Eşyanın;
 - o Bir gümrük rejimine tabi tutulmasını,
 - o Bir serbest bölgeye girmesini,
 - o Türkiye Gümrük Bölgesi dışına yeniden ihracını,
 - o İmhasını,
 - o Gümrüğe terk edilmesini ifade eder.
- **Yükümlü:** Gümrük yükümlülüklerini yerine getirmekle sorumlu bütün kişilerdir.
- **Gümrük yükümlülüğü:** Bir kişinin yürürlükteki mevzuat uyarınca ithalat ya da ihracat vergisi ödeme yükümlülüğüdür.
- **Gümrük vergileri:** Yürürlükteki hükümler uyarınca eşyaya uygulanan ithalat vergilerinin ya da ihracat vergilerinin tümünü ifade eder.

- **Gümrük denetimi:** Eşyanın muayenesi, belgelerin varlığının ve gerçekliğinin kanıtlanması, işletme hesaplarının, defterlerinin ve diğer yazılı belgelerin tetkiki, nakil araçlarının kontrolü, bagajların ve kişilerin yanlarında ya da üstlerinde taşıdıkları eşyanın kontrolü, idari araştırmalar ve benzeri diğer işlemlerin yapılması gibi özel işlemlerin yerine getirilmesidir.

Gümrük idare amirliği, gümrük denetimi esnasında taşıtların aranması gereken durumlarda gerekli izni vermeye yetkili kurumdur.

- **Gümrük beyanı:** Belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulması talebinde bulunulmasını ifade eder.
- **Beyan sahibi:** Kendi adına beyanda bulunan kişiyi veya adına beyanda bulunulan kişiyi ifade eder.
- **İzin hak sahibi:** Kendisine bir izin verilen kişidir.
- **Elleçleme:** Gümrük gözetimi altındaki eşyanın asli niteliklerini değiştirmeden istiflenmesi, yerinin değiştirilmesi, büyük kaplardan küçük kaplara aktarılması, kapların yenilenmesi veya tamiri, havalandırılması, kalburlanması, karıştırılması ve benzeri işlemlerdir.
- **Rejim hak sahibi:** Gümrük beyanını yapan veya hesabına gümrük beyanı yapılan kişi veya bu kişiye ait bir gümrük rejimi ile ilgili hakların ve yükümlülüklerin devredildiği kişiyi ifade eder.
- **Gümrük kapıları:** Taşıtların TCGB'ye giriş ve bu bölgeden çıkışı, söz konusu bölgenin giriş noktalarından ve bölge içinde bulunan gümrük kapılarından yapılır.
- **Gümrük yol:** TCGB'nin giriş noktalarındaki gümrük kapıları ile bu bölgenin içinde yer alan gümrük kapıları arasında izlenmesi zorunlu olan yollardır.
- **Gümrüklü saha:** Gümrük idaresinin denetim, kontrol, yetki ve sorumluluğunda bulunan; fiziki olarak etrafından ayrılmış veya böyle addedilen yolcu, eşya ve araçların gümrük işlemlerinin yapılmak üzere bulundukları yerlerdir.
- **Gümrük işlerinin bitirilmesi:** Gümrük gözetimi altındaki eşya ile ilgili işlemlerin devam etmeyeceği ve işlemlerin bittiği anlamına gelir. Eşya ile ilgili işler olarak eşyaya ait vergilerin;
 - Ödenmesi,
 - Kaldırılması,
 - Teminata bağlanması,
 - Beyannemenin iptal edilmesi,
 - Eşyanın gümrüğe terk edilmesi,
 - İmhası,
 - Müsadere edilmesi (gümrükçe el konulmasını) durumudur.

1.5. Kişilerin Hakları

Gümrük idareleriyle muhatap olan kişiler temel yükümlülükler uymak zorundadır. Bu yükümlülükler;

- Gümrük mevzuatına uymak,
- Gümrük idarelerinin gözetim ve denetimlerine tabi olmak,

- Vergi, resim, harç ve ücretleri ödemek veya bunlar için teminat vermek,
- Gümrük mevzuatınca zorunlu olan her türlü işleri yerine getirmektir.

Kişilerin yükümlülükleri olduğu gibi kişilere tanınan haklar da vardır. Bunlar aşağıda verilmiştir.

➤ **Temsil hakkı:** Gümrük işlemleri ile muhatap olan tüm kişiler gümrük mevzuatında öngörülen tasarrufları ve işlemleri gerçekleştirmek üzere gümrük idarelerindeki işleri için bir temsilci tayin edebilir.

Temsil hakkı, doğrudan ve dolaylı temsil olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

- **Doğrudan temsil:** Firmada bağımlı olarak çalışanlara verilen yetki ile işlem gerçekleştirilmesidir.

Örnek:

- Kamu tüzel kişilerin amir ve memurları
- Belediye amir ve memurları
- İl özel idareleri amir ve memurları
- Şirketlerin temsile yetkili memurları
- **Dolaylı temsil:** Vekâletname ile yetkinin devredilmesidir. Gümrük müşavirlerinin yetkilendirilmesi dolaylı temsildir. Aynı zamanda gümrük müşaviri yardımcısı da yetkilendirilebilir.
- **Karar isteme hakkı:** Karar, bağlayıcı tarife ve menşe bilgileri de dâhil olmak üzere gümrük idaresinin gümrük mevzuatı ile ilgili olarak belirli bir konuda bir veya daha fazla kişi üzerinde hukuki sonuç doğuracak idari tasarrufudur.

Gümrük idarelerinden böyle bir tasarrufta bulunma talebinin kullanılması karar isteme hakkı olarak düzenlenmiştir.

Gerekli bilgi ve belge ile yazılı talepte bulunulur. Gümrük idaresi, otuz gün içinde bir karar vererek sonucu yazılı ve itiraz yolu açık olarak yükümlüye tebliğ eder.

Karar, iptal edilir veya değiştirilebilir.

- **Bilgi isteme hakkı:** Gümrük idareleri ile iş ilişkisinde olan kişiler gümrük mevzuatının uygulanması hakkında, fiilen tasarlanan bir ihracat veya ithalat işlemine dayanan konuda gümrük idarelerinden yazılı olarak bilgi talep edebilir.

Talep edilen bilgiler, Gümrükler Genel Müdürlüğünden ücretsiz olarak altı yıl için verilir (tahlil ücretleri, ekspertiz vb. hariç).

Gümrük işlemleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili bulunan kişiler, bu işlemlerle ilgili belge ve bilgileri beş yıl süreyle saklamak zorundadır. Beş yıllık süre genel olarak ilgili işlemin gerçekleştiği ya da ilgili gümrük rejiminin sona erdiği yılın sonundan itibaren işlemeye başlar.

- **İtiraz hakkı:** Gümrük yükümlülüklerinin kendileri aleyhine verilen kararlara ve bilgilere itiraz hakları bulunmaktadır. Kişiler bu haklarını kararın ve bilginin verildiği bir üst makama müracaat ederek kullanabilir. Düzeltme talepleri otuz gün içinde karara bağlanmak zorundadır.

Gümrük başmüdürlükleri ile Gümrük Müsteşarlığı kararlarına uymayan gümrük idarelerinin bulunduğu yerdeki idari yargı organlarına başvurulabilir.

1.6. Temel Gümrük Uygulamaları

Gümrük uygulaması dört ana unsurdan oluşur;

- Tarife (sınıflandırma),
- Menşe,
- Kıymet,
- Gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanımıdır.

1.6.1. Gümrük Tarifesi (Sınıflandırması)

Gümrük vergileri, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihte yürürlükte olan gümrük tarifesine göre hesaplanır. Tarife, uluslararası eşya sınıflandırma sistemidir.

- **Türk gümrük tarife cetveli (TGTC):** Eşyanın cins, nevi ve niteliklerine göre sistematik bir şekilde numaralandırılarak sınıflandırıldığı ve alınacak gümrük vergisi oranlarının gösterildiği Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen cetveldir.

Bu cetvel;

- 21 bölüm, 99 fasıl ve yaklaşık 22.000 kalemden oluşur.
- Sınıflandırma ham maddeden mamule doğru sıralanır.
- Tüm dış ticaret düzenlemelerinde kullanılır.

Anlaşmazlıkları Dünya Gümrük Örgütü (world customs organisation) sonuçlandırır. Yeni gümrük tarifesi 01.01.2008 tarihinden itibaren geçerli olup her yıl tekrar belirlenir.

TGTC’de 12 rakamın ilk 8’i Avrupa Birliği nihai mal tanımını, 9. ve 10. rakamlar malın millî açılımını 11. ve 12. rakamlar ise istatistik pozisyonunu vermektedir. 9. ve 10. rakamlar yani millî açılımlar, tercihli tarifelerin kullanılmasına yardımcı olmaktadır.

- (2) Fasıl
- (4) Pozisyon DGÖ armonize sistem
- (6) Alt pozisyon
- (8) AB kombine nomanklatör
- (10) Bakanlar Kurulu Kararı
- (12) İstatistiksel açılım (tebliğ)

Fasıl 90	Optik alet ve cihazlar, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar alet ve cihazlar, tıbbi veya cerrahi alet ve cihazlar; bunların aksam, parça ve aksesuarı
9007	Sinema kameraları ve projektörleri
-	Kameralar:
9007.11	genişliği 16 mm'den az veya çift-8 mm'lik filmler için olanlar
9007.11.00.00.11	----- Elektronik kameralar
9007.11.00.00.12	-----Mekânîk kameralar

Örnek: 8703.32.19.11.00 silindir hacmi 1500 cm³ü geçen fakat 1600 cm³ü geçmeyen yeni binek otomobiller

1.6.1.1. Gümrük Tarifesi İlgili Bazı Kavramlar

- **Bölüm:** TGTC'de birbirine benzeyen aynı nitelikteki veya çoğunlukla aynı ham maddeden yapılan eşyayı içine alacak şekilde oluşturulan gruplardır.
- **Fasıl:** Bölümlerden daha alt düzeyde ve bölümlere nazaran daha çok birbirine benzeyen aynı nitelikteki eşyayı içine alır ve armonize sistem kodunu oluşturan numaralandırmanın başladığı altı basamaklı rakamdan oluşan armonize sistem kodunun ilk iki rakamıyla ifade edilir.
- **Tarife pozisyonu:** TGTC'de fasıla ilişkin ilk iki rakamdan sonra gelen iki rakamla birlikte dördü rakamlarla ifade edilen gruplardır. İlk iki rakamdan sonra gelen iki rakam pozisyon numarasıdır. Eşyanın ilgili fasılın kaçınıcı sırasında olduğunu gösterir. Fasıl numarası ile birlikte bir bütün olarak pozisyon diye adlandırılır.
- **Gümrük tarife istatistik pozisyonu:** Türk Gümrük Tarife Cetveli'nde, on iki rakamdan oluşan pozisyonudur.
- **Tarife alt pozisyonu:** Türk Gümrük Tarife Cetveli'nde pozisyon numarasını izleyen iki rakam alt pozisyon numarasıdır. Ancak iki rakam tek başına değil kendinden önceki dört rakamla birlikte altı olarak alt pozisyon numarasını oluşturur.
- **Tarife önlemleri:** Dış ticaretin serbest piyasa koşullarında gelişmesine, konulan gümrük vergileri ile engel olunmasıdır.
- **Tarife dışı önlemler:** Uluslararası mal ve hizmet akımlarının serbest ticaret koşullarına göre gelişmesine engel olan tarife önlemleri dışında kalan her türlü araç ve politikalar.
- **Kota:** Bir takvim yılı içinde veya muayyen bir dönem itibarıyla yapılmasına izin verilen ithalatın miktar ve/veya değerini ifade eder.
- **Tarife kotası:** Bir mal ya da mal grubunun gümrük vergisi oranlarında belirli bir miktar veya değer için indirim yapılması ya da muafiyet sağlanmasını ifade eder. Tarife kotası deyimi, tarife kontenjanı anlamına da gelir.
- **Tarife tavanı:** Belirli bir dönem içinde, belli malların belirlenen değer ya da miktar için ithalatta ve ihracatta normal gümrük vergisi oranında bir indirim

gidilmesi ve bunu aşan miktar için belirlenen dönemin sonuna kadar bu tarife indirimlerinin askıya alınabilmesi uygulamasıdır.

- **Tercihli tarife:** İki ya da daha çok ülkenin yaptıkları ticaret anlaşması uyarınca aralarındaki ticarete karşılıklı olarak ya da bir ülkenin belli ülke ya da toprak parçaları menşeli eşyaya tek taraflı olarak daha düşük tarife uygulamasıdır.
- **FOB:** Gemide masrafsız olan “free on board” sözcüğünün kısaltmasıdır. FOB satış değeri ise gemiye teslim katar olan maliyetlerin toplamıdır.
- **CIF:** İngilizce mal bedeli, sigorta ve navlun anlamındaki “cost, insurance and freight” sözcüklerinin kısaltılmış hâlidir. CIF satış bedeli mal bedeli + sigorta bedeli + navlun bedelidir.

1.6.1.2. Bağlayıcı Tarife Bilgileri (Uygulaması)

Bir gerçek veya tüzel kişi, eşyasının tarifesini bilemiyorsa yazılı talep üzerine tarife belirlenir. Bağlayıcı niteliğinden dolayı buna uyulmak zorundadır. Tarife belirleme yetkisine;

- Gümrükler Başmüdürlüğü vasıtasıyla Gümrükler Genel Müdürlüğü,
- Taşrada gümrük muayene memuru sahiptir.

Altı yıl geçerlidir. TGTC veya DGÖ kararlarının değışmesi gibi bazı durumlarda geçerliliğini yitirir.

1.6.2. Menşe Bilgileri

Menşe, bir eşyanın hangi ülkede üretildiğini ifade eder. Yani bir eşyanın ekonomik milliyetidir. Türkiye’de hasat edilen bitkisel ürünler, Türkiye’de doğmuş ve yetiştirilmiş canlı hayvanlar, Türkiye topraklarında çıkarılan mineral ürünler Türk menşelidir.

Malın hangi ülkede üretildiğini gösteren belgelere de **menşe şahadetnamesi** adı verilmektedir. Bu belgeyi ticaret odaları onaylar. Menşe ülkesi açıkça belli olan ve kıymeti CIF 300 avroyu geçmeyen eşya için menşe şahadetnamesi ibraz etme zorunluluğu yoktur.

Tercihli menşe ve tercihli olmayan menşe olmak üzere ikiye ayrılır.

- **Eşyanın tercihli menşei**

Tercihli menşe uygulaması vergi indirimli amaçlıdır. Tercihli tarife uygulamalarından yararlandırılmak istenen eşyanın tercihli menşe kuralları şunlardır:

- Özel anlaşmalarda yer alan menşe kuralları uygulanır.
- Türkiye tarafından tek taraflı olarak bazı ülkeler, ülke grupları veya toprak parçaları için tanınan tercihli tarife uygulamalarından yararlanan eşya için Bakanlar Kurulu kararı çerçevesinde belirlenir.
- Eur.1 dolaşım sertifikasıyla ispatlanır.

(EUR.1 dolaşım sertifikası, eşyanın anlaşma kuralları çerçevesinde menşeli olduğunu gösteren yeşil renkli belgedir.)

Bakanlar Kurulu tarafından eşyaya tercihli tarife uygulaması belirlenir.

➤ **Eşyanın tercihli olmayan (tercihsiz) menşei**

- Tercihli tarife uygulamalarının uygulanmayacağı tüm durumlarda uygulanır.
- Üretimin aşamalı olduğu durumda son ülke esas alınır.
- Kuralları DGÖ tarafından konur.
- Eşya ticaretine ilişkin tarife önlemleri dışında, Bakanlar Kurulu kararı ile oluşturulan önlemlerin uygulanmasını kapsar.
- Menşe şahadetnamesinin hazırlanması ve verilmesi amacını kapsar.

TERCİHSİZ MENŞE KURALLARI	TERCİHLİ MENŞE KURALLARI
➤ Miktar kısıtlaması, tarife dışı engeller, Antidamping-Menşe şahadetnamesi ➤ Gümrük Kanun ve Yönetmeliği'nde düzenlenmektedir. ➤ GK: Madde 17-21 ➤ GY: Madde 23-33'e bakılacaktır.	➤ Gümrük vergisi indirimi veya muafiyeti-EUR1-EUR-MED dolaşım belgesi, fatura beyanı, Form A menşe belgesi ➤ İlgili serbest ticaret anlaşmaları eki menşe protokollerinde düzenlenmektedir. ➤ Menşe protokollerine ilişkin yönetmeliklere bakılacaktır. ➤ GTS (genelleştirilmiş tercihler sistemi) için Bakanlar Kurulu kararı

Tablo 1.1: Menşe çeşitleri

1.6.2.1. Bağlayıcı Menşe Bilgileri (Uygulaması)

Kişilerin yazılı talebi üzerine Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından bağlayıcı menşe bilgisi (BMB) verilir.

BMB, gümrük idarelerini hak sahibine karşı yalnızca eşyanın menşesinin belirlenmesi konusunda ve bilginin verildiği tarihten sonra tamamlanacak gümrük işlemlerine konu olan eşya için bağlar.

Üç yıl geçerli olup mevzuat ve uluslararası kuralların değişmesi gibi bazı durumlarda geçerliliğini yitirir.

1.6.3. Eşyanın Gümrük Kıymeti

Eşyanın gümrük vergisine esas kıymeti; maliyet, taşıma masrafı (navlun) ve sigortadan oluşur (cost, insurance, freight = CIF).

Kıymet, altı kıymet belirleme yönteminin sırasıyla uygulanmasıyla tespit edilir. Bir önceki yöntem bitmeden bir sonraki yönteme geçilmez.

Döviz beyannamesi, tescil tarihindeki kurdan Türk lirasına çevrilir.

Kıymet belirleme yöntemleri:

- **Satış bedeli (ödenen bedel) yöntemi:** İthal eşyasının kıymeti, eşyanın satış bedelidir (fiilen ödenen fiyat).
- **Aynı eşyanın satış bedeli yöntemi:** Satış bedeli yöntemine göre belirlenemeyen ithal eşyasının gümrük kıymeti, Türkiye'ye ihraç amacıyla satılarak kıymeti belirlenecek eşya ile aynı veya yakın bir tarihte ihraç edilen aynı eşyanın satış bedelidir. Birden fazla satış bedeli tespit edilirse en düşük olanı kullanılır.

Aynı eşya veya benzer eşya kapsamında kabul edilen eşyalar şunlardır:

- Kıymeti belirlenecek eşya ile aynı kişi tarafından üretilmiş aynı veya benzer eşya bulunmadığı takdirde farklı kişi tarafından üretilmiş eşya
- Kıymeti belirlenecek eşya ile aynı ülkede üretilen eşya
- Fiziksel özellik, kalite ve tanındığı özellikleri dâhil olmak üzere her hususta aynı olan ve aynı ülkede üretilmiş eşya
- Her hususta aynı olmamakla birlikte aynı işlevi görmelerini ve ticari olarak birbirlerini ikame edebilmelerini mümkün kılan eşya
- **Benzer eşyanın satış bedeli yöntemi:** Satış bedeli yöntemine ya da aynı eşyanın satış bedeli yöntemine göre belirlenemediği durumlarda benzer eşyanın satış bedelidir. Benzer eşya, her hususta aynı olmamakla birlikte aynı işlevi görmelerini ve ikame edebilmelerini mümkün kılan, benzer özellikleri olan ve aynı ülkede üretilmiş olan eşyadır.
- **Eşyanın ithal ülkesindeki satış fiyatına dayalı indirgeme yöntemi:** Kıymeti belirlenecek eşya ya da aynı veya benzer eşya, Türkiye'de ithal edildiği hâl ve durumda satılmışsa bu yöntemle göre ithal eşyasının gümrük kıymetinin belirlenmesinde, bu eşyanın ya da aynı veya benzer eşyanın ithalatçı tarafından yurt içinde müstakil kişilere aynı veya yakın bir tarihte yapılan en büyük miktardaki satışına ait birim fiyat esas alınır.
- Bu eşyanın ithal tarihinden itibaren doksan gün içinde ithal edildiği hâl ve durumda yapılan ilk satışına ait birim fiyat esas alınır.
- **Eşyanın ihraç ülkesindeki üretim maliyetine dayalı hesaplama yöntemi:** Bu yöntemle göre ithal eşyasının gümrük kıymeti, hesaplanmış kıymet esas alınarak belirlenir. Bu yöntemin uygulanması için ithalatçının gerekli bilgi ve belgeleri gümrük idaresine ibraz etmesi ve bu bilgi ve belgelerin doğruluğunu ispata hazır olduğunu üretici ülke makamlarından alacağı belge ile tevsik etmesi gerekir.
- **Son yöntem (geri dönüş yöntemi):**
 - Türkiye'de üretilen eşyanın Türkiye içindeki satış fiyatı
 - Gümrük idaresinin iki alternatif kıymetten yüksek olanını kabul etmesini öngören bir sistem

- Eşyanın ihraç ülkesindeki iç piyasa fiyatı
- Aynı veya benzer eşyanın hesaplanmış kıymet yöntemi hükümlerine göre belirlenen kıymeti dışındaki maliyet bedeli
- Türkiye’den başka bir ülkeye ihraç edilmek üzere satılmış eşyanın fiyatı
- Asgari gümrük kıymetleri
- Keyfi veya fiktif (varsayılan alım satım)

Gümrük kıymetine ilave edilecek unsurlar şunlardır:

- Royalti- lisans ücretleri
- İşçilik
- Malzeme
- Nakliye
- Sigorta vb.

Gümrük kıymetine dâhil edilemeyecek unsurlar şunlardır:

- Satın alma komisyonları
- İç nakliye ve sigortası
- Kurma, montaj, bakım veya teknik yardıma ilişkin giderler
- Faiz giderleri
- İthalat vergileri vb.

1.6.4. Gümrükçe Onaylanmış İşlem ve Kullanım (Gümrük Rejimleri)

Bu konu ikinci faaliyette anlatılacaktır.

1.7. Eşyaya Uygulanacak Hükümler (Gümrükçe Onaylanmış İşlem ve Kullanımından Önceki İşlemler)

- Eşyanın Türkiye gümrük bölgesine gelişi
- Eşyanın gümrüğe sunulması
- Özet beyan verilmesi ve eşyanın boşaltılması
- Gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanım belirleme zorunluluğu
- Eşyanın geçici depolanması

1.7.1. Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine Girmesi

Kara yolu taşıtlarıyla ancak sınırdaki yetkili bir gümrük idaresine (kapısına) eşya getirilebilir. Sınırdaki yetkili olmayan bir gümrük kapısına gelen eşya, gümrük gözetimi altında yetkili bir gümrük idaresine götürülmediği takdirde geri çevrilir.

Eşya Türkiye gümrük bölgesine girdiği andan itibaren gümrük gözetimine tabidir. Söz konusu eşya;

- Serbest dolaşımda olup olmadığı saptanıncaya,
- Serbest dolaşımda olmadığı saptanırsa serbest dolaşıma ya da serbest bölgeye girinceye ya da Türkiye gümrük bölgesinden Gümrük Kanunu uyarınca yeniden ihraç edilinceye ya da imha edilinceye kadar gümrük gözetiminde kalır.

- Eşyanın götürüleceği yer; varış yeri, bir Türk limanı veya havalimanı olmaksızın Türkiye kara sularını ya da hava sahasını geçen gemilerde ya da hava araçlarında yüklü eşya dışında kalan Türkiye gümrük bölgesine getirilen eşya, Gümrük Müsteşarlığınca belirlenen usul ve esaslara uygun olarak;
- Belirlenen bir gümrük idaresine ya da gümrükçe uygun görülecek herhangi bir yere götürülür.
- Deniz ya da hava yoluyla ya da Türkiye gümrük bölgesinden geçmeksizin kara yoluyla doğrudan bir serbest bölgeye götürülür.

Sınırdan bulunmayan serbest bölgelere eşya götüren kara yolu taşıtlarının transit rejimi çerçevesinde Türkiye gümrük bölgesinden geçirilmesi mümkündür.

Eşyanın Türkiye gümrük bölgesine getirildikten sonra taşıt değiştirilmesi hâlinde nakliyesinden sorumlu olanlar, yukarıda belirtilen hükümlere uymak zorundadır.

1.7.2. Eşyanın Gümrüğe Sunulması

Eşyanın gümrüğe sunulması, Türkiye gümrük bölgesine gelen eşyanın gümrük idaresine ya da gümrük idaresinin belirlediği veya uygun gördüğü bir yere getirildiğinin gümrük idaresine bildirimidir.

Taşıtın, gümrük işlemlerinin yürütüldüğü alanlara girişine ilişkin gümrük veya gümrük muhafaza yetkililerince tutulan ilk kayıtlar eşyanın sunulmasının başlangıcının belirlenmesine esas alınır.

1.7.3. Özet Beyan ve Eşyanın Boşaltılması

Özet beyan, taşıta ve gümrüğe sunulan eşya ile ilgili genel bilgilerin yer aldığı, taşıyıcı veya temsilcisi tarafından yapılan beyandır.

Özet beyan, eşyanın gümrüğe sunulmasını izleyen ilk iş günü mesai bitimine kadar ilgili gümrük idaresine verilir.

Özet beyan yerine geçen belgeler:

- Orijinal manifesto
- Konşimento (taşıma belgesi)
- CMR belgesi (kara yolu taşıma belgesi): CMR belgesi kamyonla yapılan taşımalarda Uluslararası CMR Anlaşması gereğince düzenlenen bir taşıma senedidir.
- CIM belgesi: Topluluk transit rejiminin uygulanabildiği yerlerde, bu rejim altındaki demir yolu ile yapılan taşıma işlemlerinde beyanname yerine kullanılan belgedir.
- CIV belgesi: Uluslararası Demir yolu Taşımacılığı Anlaşması kapsamında demir yolu ile yapılan eşya taşımada kullanılan belgedir.

- TIR karnesi: TIR Sözleşmesi kapsamında bulunan Uluslararası Kara Yolu Taşımacılığı Birliği tarafından basılarak üye ülkelerin kullanımına sunulan ve eşyaya TIR sisteminden yararlanmasına olanak sağlayan belgedir.
- Serbest bölge işlem formu

Eşyanın boşaltılması, Türkiye gümrük bölgesine getirilen eşya, gümrük gözetimi altında taşıttan boşaltılır. Taşıttan boşaltılmasından itibaren yirmi dört saat içinde boşaltma listesi düzenlenir.

Eşyanın taşıttan boşaltılması sırasında düzenlenen boşaltma listesi ile özet beyan karşılaştırılır. Özet beyanda yazılı kap adedi ile taşıttan boşaltılan kap adedi arasında herhangi bir farklılık çıkması hâlinde “özet beyan eksiklik/fazlalık tutanağı” tutularak özet beyan takibatına geçilir.

Özet beyanda bulunup da boşaltma listesinde bulunmayan eşya “özet beyan eksikliği”, özet beyan da bulunmayıp da boşaltma listesinde bulunan eşya da “özet beyan fazlası” olarak değerlendirilir.

Özet beyan veya özet beyan olarak kullanılan belgelerdeki eksik veya fazlalık, takibatı üç ay zarfında kanıtlanamadığı takdirde bu eşyaya ceza uygulanır.

1.7.4. Gümrükçe Onaylanmış İşlem veya Kullanım Belirleme Zorunluluğu

Türkiye gümrük bölgesine getirilen eşya için gümrüğe sunulmasından sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesi zorunludur.

Türkiye gümrük bölgesine getirilip gümrüğe sunulan eşya;

- Bir gümrük rejimine tabi tutulabilir.
- Bir serbest bölgeye girebilir.
- Türkiye gümrük bölgesi dışına yeniden ihracı olabilir.
- İmha edilebilir.
- Gümrüğe terk edilebilir.
- Yukarıdaki işlemler;
- Deniz yolu ile gelen eşya için özet beyanın verildiği tarihten itibaren 45 gün,
- Diğer bir yolla gelen eşya için yine özet beyanın verildiği tarihten itibaren 20 gün içinde tamamlanmalıdır.

1.7.5. Eşyanın Geçici Depolanması

Geçici depolama yerleri: Geçici depolanacak eşyanın her türlü dış etken ve müdahalelerden korunmasını sağlayacak şekilde yapılmış ve taşıtların durduğu, yanaştığı veya indiği yerlere mümkün mertebe yakın olan ambar, depo, ardiye veya hangar gibi yerlerdir.

Geçici depolanan eşya: Türkiye gümrük bölgesine getirilen serbest dolaşımda olmayan eşya, gümrüğe sunulduktan sonra gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutuluncaya kadar geçici depolanan eşya statüsündedir. Talep hâlinde ihracat eşyasının da bu kapsamda değerlendirilmesi mümkündür.

Geçici depolama süresi:

Geçici depolama yerlerinde;

- Deniz yollarıyla gelen eşya kırk beş gün,
- Diğer yollarla gelen eşya yirmi gün depolanır.

Bu süreler içinde işlemi yapılmayan eşya adli veya idari takibat olmaması hâlinde tasfiyeye tabi tutulur.

1.8. Gümrük Beyan ve Muayene

Bir gümrük rejimine tabi tutulmak istenilen eşya bu rejime uygun şekilde yetkili gümrük idaresine beyan edilir.

Dört çeşit gümrük beyanı vardır.

- Yazılı beyan
 - Normal usulde beyan
 - o Elçilik mektubu
 - o Kurye mektubu
 - o Tır karnesi
 - o ATA karnesi
 - o Kumanya listesi
 - o Declaration en douane
 - Basitleştirilmiş usulde beyan
 - o Eksik beyan
 - o Ticari veya idari belgeyle (basitleştirilmiş) beyan
 - o Kayıt yoluyla beyan
 - Özel beyan
- Sözle beyan
- Bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla beyan
- Başka bir tasarruf yoluyla beyan

Not: “Gümrük İşlemleri” modülünde beyanname örnekleri verilmiştir.

1.8.1. Beyannameye Eklenecek Belgeler

Gümrük beyannamesi ile birlikte eşyanın faturasının ibrazı zorunludur. Ayrıca beyanname ekinde;

- Eşyanın serbest dolaşıma girişinde, teslim şekline göre navlun faturası ve/veya sigorta poliçesi,
- Transit ve antrepo rejimlerinde, taşıma belgeleri,
- Eşyanın laboratuvar tahliline veya ekspertize tabi tutulması durumunda, buna ilişkin raporlar,
- İhracat, transit ve antrepo rejimleri dışında kalan rejimlerde; kıymet bildirim formu,
- Eşyanın tercihli tarife uygulamasından yararlanması hâlinde, gerekli belgeler,
- Eşyanın ilgili gümrük rejimine tabi tutulabilmesi için bir izin veya bir belge arandığı hâllerde, söz konusu izin veya belge aranır.

1.8.2. Beyannamenin Tescil ve Onayı

Beyanname, beyana ilişkin bilgilerin sisteme girilmesi ve sistem tarafından tescil tarihi ve sayısı verilmesiyle tescil edilir.

Onay memuru tarafından beyanname ekinde yer alan belgeler ile beyanname bilgileri karşılaştırılır. Karşılaştırma sonucunda, bilgilerin aynı ve eklerin de beyan edildiği sayıda olduğunun görülmesi hâlinde beyanname sistem tarafından onaylanır. Onay işlemi beyannamenin kâğıt nüshalarının üzerinin mühürlenmesi ve imzalanmasıyla onay memuru tarafından tamamlanır.

1.8.3. Beyannamede Düzeltme

Beyannameler tescilden sonra düzeltilemez. Ancak beyan sahibinin talebi ve gümrük idare amirinin izni ile beyanname üzerinde yer alan eşyanın cinsi, nevi ve niteliğiyle marka ve numaraları haricindeki bilgiler düzeltilebilir.

Ancak beyanın bağlayıcılığı hükmü çerçevesinde;

- Beyan sahibine eşyanın muayene edileceğinin bildirilmesinden,
- Bilgilerin yanlış olduğunun tespit edilmesinden,
- Eşyanın tesliminden sonra beyanın kontrolüne ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla eşyanın teslim edilmesinden sonra beyannamede düzeltme yapılmasına izin verilmez.

1.8.4. Beyan- Muayene Farkı

Muayene türleri şunlardır:

- **Fiziki muayene (kırmızı hat):** Eşyanın fiziki muayenesi ile birlikte belge kontrolünün de yapıldığı hattır.
- **Belge kontrolü (sarı hat):** Fiziki muayeneye gerek görülmeksizin eşyaya ait beyanname ve eklerinin doğruluğunun ve birbiriyle uygunluğunun kontrol edildiği hattır.

- **Muayene edilmeme (yeşil hat):** Eşyanın belge kontrolüne veya fiziki muayeneye tabi tutulmadığı hattır. Yani yolcu salonlarından geçiş yaparken gümrüğe tabi eşyası olmayan kişiler bu hatta yönelir.
- **Mavi hat:** Eşyanın veya buna ilişkin yazılı beyan ve ilgili belgelerin veya ticari belge ve verilerin sonradan kontrol edildiği hattır.

Beyan ile muayene arasında fark bulunması hâlinde, muayene memuru tarafından bir müzekkere düzenlenerek idare amirinin onayına sunulur. İdare amirinin onayından sonra yapılacak değişiklikler beyan sahibine tebliğ edilir.

Bu farklar şunlardır:

- Beyan ile muayene arasında cins, nevi veya nitelik farkı
- Beyan ile muayene arasında miktar farkı
- Beyan ile muayene arasında kıymet farkı

Tespit edilen farklara itiraz edilmemesi hâlinde, bu farklara ilişkin bilgiler muayene memuru tarafından bilgisayar sistemine girilir ve düzeltme nüshasının dökümü alınır. Asıl beyanname ile düzeltme nüshası birleştirilir. Bu durum beyannamenin asıl nüshası üzerine belirtilir ve imzalanır.

Gümrük vergisinin tahakkuk ettirilmesinde veya muaflık hükümlerinin uygulanması ya da eşyaya uygulanacak dış ticaret önlemleri veya düzenlemelerinin belirlenmesi nedeniyle eşyanın cins, nevi ve niteliğini, dolayısıyla Türk Gümrük Tarife Cetveli'ndeki yerini tespit edebilmek için muayene memurunca bu tespitin yapılmasının mümkün olamaması hâllerinde eşyaya laboratuvar tahlili yapılır.

Eşyanın tahlil sonuçlarına itiraz, tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde yapılabilir.

1.9. Malların Zamanında Kapılardan Çekilmemesi ve Tasfiye

Süreleri içinde işlemleri bitirilmeyen ve geçici depolama yerleri, laboratuvar benzeri yerler olan eşyaya veya antrepo gibi yerlerde sayım sonucunda fazla çıkan eşyaya gümrük idaresi tarafından el konulur ve eşya tasfiye edilir.

Aşağıdaki durumlarda eşya tasfiyeye tabi tutulur.

- Beyannamesi tescil edilen ve süresi içinde işlemleri tamamlanmayan eşya
- Tahlilden arta kalan ve ilgilisi tarafından bir ay içinde alınmayan numunelik eşya
- Yolcu eşyasına mahsus gümrük ambarlarına konulan ve buralarda bekleme süresi dolan yolculara ait eşya (Gümrük ambarlarında üç ay kalabilir.)
- Verilen süre içinde kendilerine gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayini için gerekli işlemlere başlanmamış eşya

- Gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanım tayin edilmesine ilişkin beyannamenin tescilinden sonra otuz gün içinde işlemleri bitirilmemiş antrepoda bulunan eşya
- Belirlenen süreleri dolan eşya
- Antrepolarda yapılan sayım sonucunda fazla çıkan eşya
- Gümrüğe terk edilen eşya
- Posta gönderileri ile gelen ve süresi içinde alıcısı veya göndericisi tarafından kabul edilmeyen eşya
- Süreleri dolduktan sonra beyanı hak sahibine ya da Türkiye'deki temsilcisine yapılacak yazılı tebligata karşın altmış gün içinde bulunduğu yerden kaldırılmayan gümrük gözetimi altında bulunan yerlere konulmuş transit eşyası
- Kanuni bekleme süreleri bulunup bulunmadığına bakılmaksızın çabuk bozulma ve telef olma tehlikesine maruz olan veya saklanması masraflı ve külfetli olan eşya
- El konulan eşya
- Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanuna Göre Kaçak ve Kaçak Zannı ile Tutulan Her Çeşit Eşya, Alet ve Taşıma Vasıtalarının Tasfiyesi Hakkındaki Kanun hükümleri uyarınca tasfiye edilebilecek duruma gelen eşya;
 - İhale yoluyla satış suretiyle,
 - Yeniden ihraç amaçlı satış suretiyle,
 - Perakende satılmak suretiyle,
 - Kamu kuruluşları ile özel kanunla kurulmuş vakıf ve derneklere tahsis edilmek suretiyle,
 - İmha suretiyle tasfiyelik hâle gelen eşyanın tespit ve tahakkuk belgeleri otuz gün içinde tasfiye idaresine intikal ettirilir. Tasfiye idaresi de tasfiyeye konu eşyayı otuz gün içinde teslim almakla mükelleftir.

1.10. Gümrük Vergileri ve Cezalar

Gümrük vergileri şunlardır:

- Gümrük vergisi
- Özel tüketim vergisi
- Katma değer vergisi
- Kaynak kullanım destekleme fonu

Gümrük vergileri, tahakkukundan hemen sonra beyanname veya beyanname yerine geçen belge üzerinde yükümlüye tebliğ edilir.

Yapılan denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen veya tebliğ edilemeyen gümrük vergilerine ilişkin tebligat, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içinde yapılır. Şu kadar ki gümrük yükümlülüğünün doğduğu olayla ilgili olarak dava açılması zaman aşımını durdurur.

Gümrük yükümlülüğü aşağıdaki durumlarda sona erer.

- Vergilerin ödenmesinde
- Vergilerin kaldırılmasına karar verilmesinde
- Gümrük beyannamesinin iptal edilmesinde
- Eşyanın imhası veya gümrüğe terk edilmesinde
- Eşyanın gümrük bölgesinde çeşitli nedenlerle müsadere (zorla el koymak) edilmesi hâlinde

1.10.1. Gümrük Vergilerinin Belirlenmesi Tebliği ve Ödenmesine İlişkin Süre

Eşyanın ağırlığı, cinsi, türü, menşei ve kıymeti gibi vergilendirme unsurları dikkate alınarak eşyanın muayene edilmesi hâlinde muayene sonuçları ya da beyannamede yer alan bilgiler üzerinden gümrük vergisi belirlenir.

Hesaplanan gümrük vergileri beyanname veya beyanname yerine geçen belge üzerinden yükümlüye tebliğ edilir.

Vergilere karşı müdürlüklere düzeltme ve/veya başmüdürlüklere itirazda bulunulabilir.

Tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde işlemi yapan gümrük idaresine düzeltme talebinde, yedi gün içinde işlemi yapan gümrük idaresinin bağlı bulunduğu gümrükler başmüdürlüğüne itirazda bulunulmadığında vergiler kesinleşir.

Yapılan kontrol ve denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen gümrük vergileri ile işlemleri daha sonra yapılmak üzere teslim edilen eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin yükümlüye tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde ödenmesi zorunludur.

Bununla birlikte bu sürelerin bittiği tarihten itibaren ilgilinin yazılı istemde bulunması ve teminat alınması koşuluyla bu süre otuz gün daha uzatılabilir. Uzatılan süre için gecikme zammı oranında faiz alınır.

1.10.2. Gümrük Muafiyeti ve İstisnası

Serbest dolaşıma sokulacak eşya gümrük vergilerinden muaf olan hâllerden bazıları şunlardır:

- Cumhurbaşkanının zat ve ikametgâhı için gelen eşya
- İthal edilen diplomatik eşya
- İç ve dış güvenliğinin korunması için gerekli olan tüm eşya
- Değeri 100 avroyu geçmeyen eşya,
- Gerçek kişilerce ithal edilen diğer eşyalar
 - Değeri 300 avroyu geçmemek üzere gerçek bir kişiden diğerine gönderilen veya yolcular tarafından ithal edilen hediyeelik eşya
 - Şeref nişanları veya ödülleri
 - Uluslararası ilişkiler çerçevesinde alınan hediyeler

- Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu yararına çalışan dernekler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar tarafından ticari gaye güdülmemek ve kuruluş amaçları doğrultusunda kullanılmak üzere ithal edilen eşyalar
 - Eğitim, bilim ve kültürel amaçlı eşya ile bilimsel alet ve cihazlar
 - Tıbbi teşhis, tedavi ve araştırma yapılmasına mahsus alet ve cihazlar
 - Bilimsel araştırma amacına yönelik hayvanlar ile biyolojik veya kimyasal maddeler
 - İnsan kaynaklı tedavi edici maddeler ile kan gruplama ve doku tipi ayırma belirteçleri
 - İlaç özelliği olan ürünlerin kalite kontrolü amacına yönelik maddeler
- Bir ticari faaliyetin yürütülmesi ile bağlantılı eşyalar
 - İş yeri nakli suretiyle ithal edilen sermaye malları ve diğer malzemeler
 - Türkiye gümrük bölgesinde faaliyette bulunan çiftçilerin komşu ülkedeki mülklerinden elde ettikleri ürünler
 - Komşu ülkelerdeki çiftçiler tarafından Türkiye gümrük bölgesindeki mülkleri
 - Kullanılmak üzere getirilen, toprak ve ekinlerin işlenmesi amacına yönelik tohum, gübre ve diğer ürünler
 - Ticari mahiyet arz etmeyen numuneler
 - İnceleme, analiz veya test amaçlı olarak ithal edilen eşya
- Ulaştırımcılıkta kullanılan eşyalar
 - Taşıma sırasında eşyanın istifi ve korunması için yardımcı maddeler
 - Canlı hayvanların nakli sırasında kullanılan kuru ot, yem ve yiyecek maddeleri ile ilaçları
 - Ulaşım araçları ile özel konteynerlerde mevcut bulunan akaryakıt ve madeni yağlar
 - Deniz ve hava ulaşım araçlarına ait donatım ve işletme malzemesi
- Bilgi materyali olarak kullanılan eşyalar
 - Yayın hakları veya endüstriyel ve ticari patent haklarını koruyan örgütlere gönderilen eşya
 - Turistik reklamcılık malzemeleri,
 -
 - Ticari değeri olmayan çeşitli belge ve eşya

Yukarıda yer alan eşyayı tanımlamaya, bunların cins, nevi ve miktarları ile muafiyet ve istisna uygulanacak tutarları belirlemeye, maktu hadleri sığara kadar indirmeye veya iki katına kadar çıkartmaya ve sürelerle ilgili alt ve üst sınırları belirlemeye ve bu muafiyet ve istisnayı farklı eşyalar itibarıyla birlikte veya ayrı ayrı uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Serbest dolaşımda bulunan eşya, Türkiye gümrük bölgesinden ihraç edildikten sonra üç yıl içinde yeniden serbest dolaşıma girmesi hâlinde ve beyan sahibinin talebi üzerine ithalat vergilerinden muaf tutulur. Üç yıllık süre, beklenmeyen hâller veya mücbir sebeplerle uzatılabilir.

1.10.3. Gümrük Cezaları

Gümrük kanunu hükümlerine aykırı hareket edenlere söz konusu kanunda yazılı ceza hükümleri uygulanır.

Buna göre;

- Cezada kasıt aranmaz.
- Aynı fiil iki ayrı cezayı gerektirirse ağır olanı uygulanır.

Vergi cezaları iki çeşittir:

- Vergi kaybına neden olan işlemlere ilişkin cezalar
- Usulsüzlüklere ilişkin cezalar
 - Genel usulsüzlük cezası
 - Rejim ihlaline ilişkin cezalar

Yazılı olarak gümrük idaresine ceza kararının kabul edildiğinin bildirilmesi durumunda tebliğ tarihinden itibaren sözkonusu cezalar iki ay içinde ödenebilir.

Gümrük idareleri tarafından yükümlüsüne tebliğ edilmeyen para cezalarının zaman aşımı süresi üç yıldır.

4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu uyarınca kesilecek para cezaları ve/veya hapis cezasını gerektiren fiiller aşağıdaki gibidir.

- Gerçeğe aykırı belge ile gümrük idaresini yanıltarak vergilerini hiç ödememek veya eksik ödemek, vergileri ödenmeksizin ödenmiş veya işlemleri yaptırılmış gibi göstermek, vergiye tabi olduğu hâlde muafiyete tabiymiş gibi göstermek suretiyle eşya ithal veya ithale teşebbüs etmek
- İthal; lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyayı gerçeğe aykırı her türlü beyanname ve belge ile gümrük idaresini yanıltarak işlemini yaptırmak suretiyle ithal etmek veya bunlara teşebbüs etmek
- İthal; insan sağlığı ve güvenliği, hayvan ve bitki varlığı ve sağlığı, çevrenin korunması, tüketicinin doğru bilgilendirilmesi ve ticari kalite yönlerinden standardizasyon kontrolüne tabi olan eşyayı, standarda uygun olmadığı hâlde gerçeğe aykırı her türlü beyanname ve belge ile gümrük idaresini yanıltarak standarda uygun ya da standart dışı göstermek suretiyle ithal etmek
- Özel kanunları gereğince belirli işler için vergiden tamamen veya kısmen muaf olarak ithal olunan eşyayı ithal amacı dışında kullanmak veya satmak veya bilerek satın almak
- Herhangi bir işlem veya amaç için belli şartlarla Türkiye'ye geçici olarak ithal olunan eşyayı her türlü beyanname veya belge düzenlemek suretiyle gümrük bölgesinden çıkarmadığı hâlde çıkarmış gibi göstermek, belirtilen şekilde geçici olarak ithal olunan eşyayı satmak veya bilerek satın almak
- Antrepo veya geçici depolama yerlerindeki eşyayı gümrük idaresinin izni olmadan kısmen veya tamamen çıkarmak veya değiştirmek

- İhraç eşyası için gerçeğe aykırı belge ibrazı suretiyle ihracat vergilerini ödememek veya eksik ödemek veya devletçe uygulanan teşvik veya sübvansiyonlardan veya parasal iadelerden yararlanmak şeklinde haksız menfaat temin etmek

Not: Kaçakçılıkla mücadele ile ilgili detaylar “Kaçakçılıkla Mücadele” modülünde anlatılacaktır.

1.10.3.1. Vergi Kaybına Neden Olan İşlemlere İlişkin Cezalar

Vergi kaybına neden olan işlemlere ilişkin cezalardan bazıları şunlardır:

- Serbest dolaşıma giriş rejimine veya bir geçici muafiyet düzenlemesine tabi tutulan eşyaya ilişkin olarak yapılan beyan ile muayene ve denetleme veya teslimden sonra kontrol sonucunda fark 5'i aşarsa gümrük vergisinden ayrı olarak bu farkın üç katı para cezası alınır.
- Satış birimine göre miktar itibarıyla 5'i geçmeyen bir fark ile maddi hesap hatasından doğan noksan kıymet beyanlarında, bu farklara ait gümrük vergisinden başka bu verginin bir katı para cezası alınır.
- Teminat alınmış olsa bile gümrük işlemlerine başlanmadan veya bu işlemler bitirilip gümrük idaresinin izni alınmadan antrepolarından veya gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerlerden kısmen veya tamamen eşya çıkarılması hâlinde, çıkarılan eşyanın ithalat veya ihracat vergilerinin yanı sıra bu vergilerin üç katı para cezası alınır.
- Gümrük antrepolarında veya gümrük idaresince eşya konulmasına izin verilen yerlerde yapılan sayımlarda kayıtlara göre fazla eşya çıkması hâlinde, bu eşyanın tasfiyeye tabi tutulmasının yanı sıra fazla çıkan eşyaya ait ithalat veya ihracat vergileri tutarı kadar para cezası alınır. Belirtilen para cezaları, antrepo işleticilerinin veya kullanıcılarının sorumlulukları göz önünde bulundurularak yapılan tespite göre bunlardan müteselsilen alınır.
- Taşıt sahipleri, kaptanları veya acenteleri tarafından gümrük idaresine verilen özet beyan veya özet beyan olarak kullanılan ticari veya resmî belgelerdeki kayıtlı miktara göre fazla çıkan kapların yanlışlıkla mahrecinden fazla olarak yüklenmiş olduğu gümrük idaresince belirlenecek süre içinde kanıtlanamadığı takdirde, söz konusu eşyaya el konularak müsadere olunur ve eşyanın CIF kıymeti kadar para cezası alınır.
- Dökme gelen eşyadaki % 3'ü aşmayan eksiklik ve fazlalıklar için takibat yapılmaz. Bu maddede belirtilen para cezaları, yapılan tespite göre taşıtlarının sahipleri, kaptanları veya acentelerden alınır.
- Dâhilde İşleme Rejimi ile Geçici İthalât Rejimine ilişkin hükümlerin ihlali hâlinde, eşyaya ilişkin gümrük vergileri tahsil edilir. Ayrıca bu vergilerin iki katı para cezası alınır.

1.10.3.2. Usulsüzlüklere İlişkin Cezalar

İthalat veya ihracat vergilerinden muaf eşyayı belirlenen yetkili gümrük kapıları dışında başka yerlerden izinsiz olarak ithal veya ihraç veya bunlara teşebbüs edenler, bu tür eşyayı gümrük işlemlerini yaptırmaksızın yurda sokanlar veya çıkaranlar ile buna teşebbüs edenlerden, söz konusu eşyanın ithalata konu olması hâlinde CIF değerinin, ihracata konu olması hâlinde ise FOB değerinin onda biri oranında para cezası alır.

Tasfiyeye uğrayan eşyanın beyan sahibi tarafından tekrar serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulmak istenmesi hâlinde eşyanın döviz cinsinden CIF değerinin 5'i oranında para cezası tahsil edilir.

Bazı usulsüzlük cezası hâllerinde iki kat ceza uygulanır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Geçici olarak Türkiye gümrük bölgesi dışına çıkarılan eşyanın verilen süreyi aştıktan sonra geri getirilmesi
- Serbest bölgelerde çalışan veya buralara giren ve çıkan kişilerin kanunla konulmuş kurallara uymaması
- Gümrük kontrolü altında işleme rejimi çerçevesinde TGB'ye getirilen eşyanın süresi içinde rejimin gerektirdiği işlemlerinin bitirilmemesi
- Bazı usulsüzlük cezası hâllerinde dört kat ceza uygulanır. Bunlardan bazıları şunlardır:
- Bir kişinin geçerli bir temsil yetkisi olmadığı hâlde başka bir kişi adına veya hesabına gümrük idarelerinde iş takip etmesi
- Kara yolu taşıtlarının gümrük idaresinin izni olmadan yük veya yolcu olarak yoluna devam etmesi
- TGB'de kara yoluyla transit eşya taşıyan taşıtların, verilen süreleri kırk sekiz saate kadar aşması

1.10.3.3. Gümrük Vergisi Cezalarını Düzeltme ve İtiraz Yolları

Yükümlüler, kendilerine tebliğ edilen gümrük vergileri için;

- Düzeltme talebinde bulunabilir.
- İtiraz edebilir.
- Yargı yoluna müracat edebilir.

Aşağıdaki tabloda itiraz yolları ve itirazın kaç gün içinde ve nereye yapılacağı gösterilmektedir.

DÜZELTME TALEPLERİ			
Nelere karşı düzeltme talebinde bulunulabilir.	Hangi sürede düzeltme talebinde bulunmak gerekir?	Nereye ve Nasıl?	Düzeltilme taleplerinde idarenin dikkat ettiği hususlar nelerdir?
Tebliğ edilen gümrük vergilerine karşı	Tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde	Düzeltilme taleplerine ilişkin gerekçeleri de açıkça gösteren bir dilekçeyle ilgili gümrük idaresine başvurmak gerekir. (Gümrük vergilerine karşı gümrük idarelerine düzeltme talebinde bulunmadan akinel merciye itiraz edilebilir.)	Başvuru süresi içinde yapılmış mı? Dilekçeyi veren, yükümlü veya onun temsilcisi mi? Dilekçede ileri sürülen iddiaları kanıtlayıcı fotoğraf, katalog, prospektüs vb. gibi belgeler mevcut mu?
İTİRAZ			
Nelere itiraz edilebilir?	Hangi sürede itiraz etmek gerekir?	Nereye ve Nasıl?	İtiraz taleplerinde idarenin dikkat ettiği hususlar nelerdir?
Düzeltilme taleplerine ilişkin kararlara Gümrük vergilerine Cezalara İdari kararlara	7 gün içinde	İtiraz gerekçelerini açıkça belirten bir dilekçeyle kararı alan gümrük idaresinin bağlı bulunduğu gümrük ve muhafaza başmüdürlüğüne	Anlaşmazlığa konu beyanname vb. her türlü belge ile eşyadan alınacak örnek, örnek alınması mümkün olmayan hâllerde eşyanın kendisi veya fotoğraf, akinel, akineları gibi eşyayı görmeden akin verecek diğer belgelerin incelenmesi ve gerek duyulması hâlinde ilgili gümrük idaresinin mütalaası
Düzeltilme taleplerine ilişkin kararlara Gümrük vergilerine	15 gün içinde	Kararın alındığı ilk idarenin gümrük ve muhafaza başmüdürlüğü olduğu hâllerde itiraz	Anlaşmazlığa konu beyanname vb. her türlü belge ile eşyadan alınacak örnek, örnek alınması mümkün olmayan hâllerde eşyanın kendisi veya fotoğraf, akinel, akineları gibi eşyayı görmeden akin verecek diğer belgelerin incelenmesi ve gerek duyulması hâlinde ilgili gümrük idaresinin mütalaası

Cezalara İdari kararlara		gerekçelerini açıkça belirten bir dilekçeyle Gümrük Müsteşarlığına	
YARGI YOLUNA MÜRACAAT			
Hangi kararlara karşı yargı yoluna başvurulabilir?	Hangi sürede başvurmak gerekir?	Nereye ve Nasıl?	
Düzeltilme taleplerine ilişkin kararlara Gümrük vergilerine İdari kararlara	Danıştay’da ve idare mahkemelerinde yazılı bildirimin yapıldığı tarihten itibaren sırasıyla 60 ve 30 gün, vergı mahkemelerinde ise tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde	Gümrük başmüdürlükleri ile Gümrük Müsteşarlığına yapılan itirazların ret kararlarına karşı söz konusu işlemin yapıldığı gümrük müdürlüğünün veya gümrük başmüdürlüğünün bulunduğu yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabilir. (İdari itiraz yolları tüketilmeden yargıya başvurulması mümkün değildir.)	
Vergi kaybına neden olan işlemlere ilişkin cezalara ve usulsüzlük cezalarına	5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nda belirtildiği üzere kararın tebliği ve tefhimi (bildirilmesi) tarihinden itibaren 15 gün içinde	Bizzat, kanuni temsilci veya avukat tarafından sulh ceza mahkemesine verilecek bir dilekçe ile yapılır. Başvuru dilekçesinin iki nüsha olarak verilmesi gerekir. (İdari itiraz yolları tüketilmeden yargıya başvurulması mümkün değildir.)	
Sulh ceza mahkemelerinin verceği kararlara karşı	7 gün içinde	Yargılama çevresindeki ağır ceza mahkemesine	

Tablo 1.2: Gümrük vergisi cezalarına karşı düzeltme ve itiraz yolları

UYGULAMA FAALİYETİ

Gümrük Yönetmeliği ve Gümrük Kanunu'nda sıkça karşılaşılabilecek tanım ve kavramları tanıyarak eşyanın gümrükte karşılaşılabilecek iş sürecini gerçekleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Gümrük Müsteşarlığı'nın ana hizmet birimlerini ve bu birimlerin görevlerini sayınız.	➤ Gümrük Müsteşarlığı web sayfasını ziyaret ediniz. ➤ Gümrük Kanunu'na bakınız. ➤ Gümrük Müdürlüğüne giderek bilgi alınız.
➤ Gümrük işleriyle uğraşan kişilerin haklarını öğreniniz.	➤ Doğrudan ve dolaylı temsil haklarını öğrenmek için bir gümrük müşavirini ziyaret ediniz. ➤ Karar isteme hakkının nasıl kullanılacağını araştırınız. ➤ Bilgi isteme hakkını kullanmak için gümrük idaresince uygulanan prosedürü öğreniniz. ➤ İtiraz hakkı ne zaman kullanılır? Öğreniniz.
➤ Temel gümrük uygulamalarını öğreniniz.	➤ Gümrük uygulamasının dört ana unsuru olan tarife, menşe, kıymet ve rejimler hakkında www.gumrukler.gov.tr adresine girerek bilgi toplayınız. ➤ Gümrük tarife cetvelini temin ediniz. ➤ Bağlayıcı tarife bilgisi (BTB) süresine dikkat ediniz. ➤ Türk menşeli ürünleri araştırınız. ➤ Bağlayıcı menşe bilgilerinin (BMB) kim tarafından verildiğini öğreniniz. ➤ Eşyanın gümrük kıymeti yani fiyatını belirleme yöntemlerini araştırınız.
➤ Eşyanın gümrüğe sunulması ile ilgili işlemleri yapınız.	➤ Eşyanın gümrüğe sunulması işlemlerinde özet beyan verirken ayrıntılara dikkat ediniz. ➤ Gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanım belirleme zorunluluğuna dikkat ediniz.
➤ Gümrük beyanı ve muayene işlerini gerçekleştiriniz.	➤ Gümrük beyan türlerini öğreniniz.
➤ Gümrük vergilerini öğreniniz.	➤ Gümrük vergilerini ve bunlara itiraz yollarını araştırınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Eşya; her türlü madde, ürün ve değerdir.
2. () Gümrük müşavirlerinin yetkilendirilmesi doğrudan temsildir.
3. () Bağlayıcı tarife bilgileri altı yıl geçerlidir ve bağlayıcıdır.
4. () Menşe, bir eşyanın hangi ülkeden ithal edildiğini ifade eder.
5. () Gümrük vergileri, yükümlüye tebliğ edildiği tarihten itibaren on gün içinde ödenmek zorundadır.
6. () Gümrük cezalarında kasıt aranır.
7. () Tarife kotası, tarife kontenjanı deyimi ile aynı anlama gelir.
8. () TGB'ye getirilen eşyanın gümrük gözetimi altında taşıttan boşaltılmasından itibaren yirmi dört saat içinde boşalma listesi düzenlenir.

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

9. Posta yoluyla gelen ve giden eşyanın gümrük işlemlerinin yürütülmesini temin etmek görevidir.
10. Bir ülkenin giriş ve çıkışında ticari hareketlerin denetim ve gözetiminin yapıldığı yeredenir.
11. Gümrük vergisine, tebliğ tarihinden itibaren gün içinde işlemi yapan gümrük idaresine düzeltme talebinde bulunulabilir.
12. Eşyanın gümrük kıymeti,oluşur.
13. TGTC'de birbirine benzeyen aynı nitelikteki veya çoğunlukla aynı ham maddeden yapılan eşyayı içine alacak şekilde oluşturulan gruplara.... denir.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

14. Gümrük Müsteşarlığı aşağıdaki birimlerden hangisine bağlıdır?

- A) Maliye Bakanlığı
- B) Gümrük Bakanlığı
- C) Başbakanlık
- D) Gümrükler Genel Müdürlüğü

15. Aşağıdakilerden hangisi Gümrük Müsteşarlığının ana hizmet birimleri arasında yer alır?

- A) Gümrükler Genel Müdürlüğü
- B) Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü
- C) Gümrükler Kontrol Genel Müdürlüğü
- D) Hepsi

16. Kıymet belirleme yöntemlerinden olan “aynı eşyanın satış bedeli yöntemi” esnasında aynı eşyaya birden fazla satış bedeli tespit edilirse aşağıdaki durumlardan hangisi kullanılır?

- A) Tespit edilen fiyatların ortalaması alınarak çıkan sonuç kullanılır.
- B) Tespit edilen fiyatların en yüksek olanı kullanılır.
- C) Tespit edilen fiyatların en düşük olanı kullanılır.
- D) Hepsi

17. Aşağıdakilerden hangisi temel gümrük uygulamalarından değildir?

- A) Temsil hakkı
- B) Kıymet
- C) Menşe
- D) Tarife

18. Hangisi Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünün görevleri arasında yer alır?

- A) Kaçakçılığı takip etmek
- B) Gümrük komisyoncuları ve yardımcıları ile ilgili işlemleri yürütmek
- C) Kara yoluyla yapılan transit taşımacılıkla ilgili olarak taşıtların ve taşınan eşyanın yurda giriş ve çıkışını izlemek
- D) Türkiye’nin gümrüklerle ilgili milletlerarası anlaşma ve sözleşmelere katılmasına dair Müsteşarlık görüşünü hazırlamak

19. Aşağıdakilerden hangisi deniz yollarıyla ve diğer yollarla gelen eşyanın geçici depolama süresidir?

- A) 20 ve 45 gün
- B) 45 ve 20 gün
- C) 45 ve 30 gün
- D) 30 ve 45 gün

20. Gümrük vergileri için tebliğ tarihinden itibaren kaç gün içinde düzeltme talebinde bulunulabilir?

- A) 7 gün
- B) 30 gün
- C) 20 gün
- D) 15 gün

21. Gümrük yükümlülüğü aşağıdaki hangi hâlde sona ermez?

- A) Gümrük beyannamesinin iptali
- B) DİR kapsamında eşyanın ithalatı
- C) Vergilerin iptal edilmesi
- D) Vergilerin ödenmesi

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise kontrol listesine geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Aşağıda Gümrük Yönetmeliği ve Gümrük Kanunu’nda sıkça karşılaşılabilecek tanım ve kavramlar, eşyanın gümrükte karşılaşılabilecek iş sürecini gerçekleştirebilmek işlemleri ile ilgili uygulamalarda karşınıza çıkacak durumlar sıralanmıştır. Tanım ve kavramları tanımak eşyanın gümrükte karşılaşılabilecek iş sürecini gerçekleştirebilmek ile ilgili listelenen davranışları tabloda bulunan değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Gümrük Müsteşarlığı’nın ana hizmet birimlerini ve bu birimlerin görevlerini kavrayabildiniz mi?		
2. Gümrük işleriyle uğraşan kişilerin haklarını öğrenebildiniz mi?		
3. Temel gümrük uygulamalarını öğrenebildiniz mi?		
4. Eşyanın Gümrüğe sunulması ile ilgili işlemleri yapabiliyor musunuz?		
5. Gümrük beyanı ve muayene işlerini gerçekleştirebiliyor musunuz?		
6. Gümrük vergilerini öğrenebildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliği'nde belirtilen hususlara, eşyaya ve eşyanın geldiği ve gittiği ülkeye göre eşyayı bir rejime tabi tutabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Gümrük rejimlerinin neler olduğunu araştırınız.
- En çok kullanılan gümrük rejimi hangisidir? Araştırınız.
- Gümrük rejimlerinde teminat uygulaması hakkında araştırma yapınız.

2.GÜMRÜK REJİMLERİ VE İŞLEMLERİ

Gümrük mevzuatına göre Türkiye gümrük bölgesine girerek nakliyeciler tarafından bir gümrük idaresine sunulan ve geçici depolama statüsüyle geçici depolama yerlerinde gümrük gözetimi altında bekleyen eşya için mükellef, belli süreler içinde eşyayı gümrükçe onaylanmış bir işleme tabi tutmak zorundadır. Bu işleme **gümrük rejimi** denir.

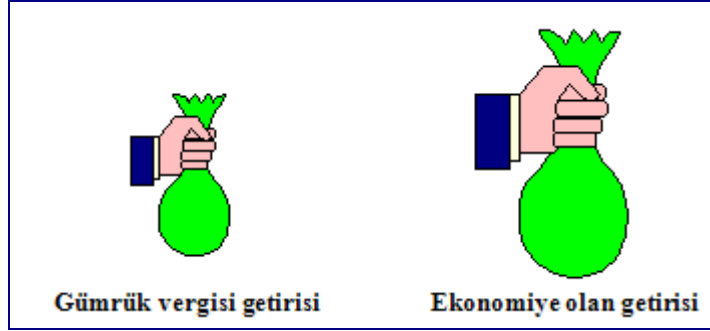
Gümrük rejimi türleri:

- Ekonomik etkili gümrük rejimleri
 - Dâhilde işleme rejimi
 - Hariçte işleme rejimi
 - Antrepo rejimi
 - Gümrük kontrolü altında işleme rejimi
 - Geçici ithalat rejimi
- Ekonomik etkili olmayan gümrük rejimleri
 - Serbest dolaşıma giriş rejimi
 - Transit rejimi
 - İhracat rejimi

Ekonomik etkili gümrük rejimleri, ülke ekonomisine olan etkinin ağır bastığı rejimlerdir. Örneğin; vergilerin teminata bağlanması, tahsil edilmemesi, üretim ya da işletme faaliyetleri direkt olarak ülke ekonomisini etkilemektedir. Ekonomik etkileri şunlardır:

- Rekabeti artırmak
- Yabancı üreticileri Türk parçası kullanmaya teşvik etmek
- İstihdam

- Nihai ürünü doğrudan ithal etmek yerine, girdilerini kullanarak üretim yaptırtmak

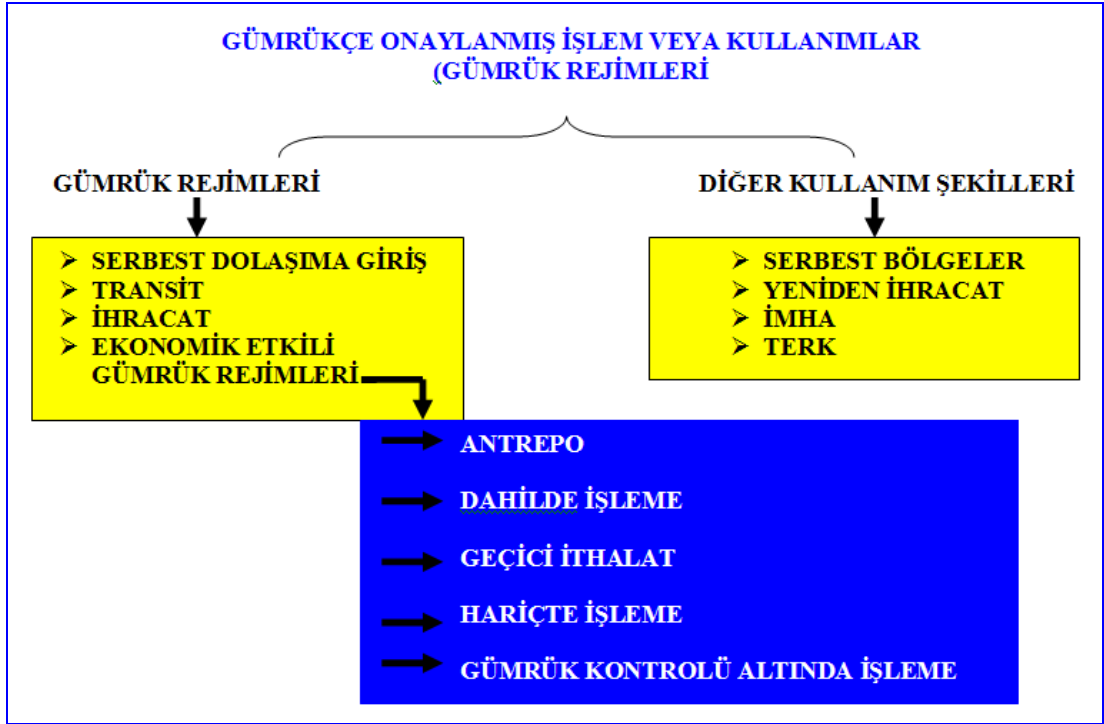
Resim 2.1: Gümrük rejimlerinin getirisi

Söz konusu rejimlerin eşya bakımından ana fonksiyonları; depolama, işleme ve kullanım fonksiyonlarıdır.

- Depolama; gümrük antrepoları, serbest bölge uygulamalarıyla,
- İşleme; gümrük kontrolü altında, dâhilde ve hariçte işleme uygulamalarıyla,
- Kullanım; geçici ithalat uygulamalarıyla yerine getirilmektedir.

İşte bu nedenlerden gümrük rejimlerinin bir kısmı ekonomik etkili gümrük rejimi olarak ifade edilir. Bazı istisnalar dışında ekonomik etkili gümrük rejimlerinin ortak özellikleri şunlardır:

- İzin
- Sorumluluk
- Teminat
- Belge saklama

Şema 2.1: Gümrük rejimleri

Gümrük rejimlerini kısaca açıklamaları şöyledir:

- Serbest dolaşıma giriş rejimi

Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşyaya,

- Ticaret politikası önlemlerinin (TPÖ) uygulanması,
- Eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması,
- Kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahsili ve diğer mali yükümlülüklerin yerine getirilmesidir. Eşya serbest dolaşımda bulunan eşya statüsü kazanır.

- Transit rejimi

Serbest dolaşımda olmayan eşyanın ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmadan vergiye taşınmasıdır. Beyanda bulunan kişinin TGB’de yerleşik olma zorunluluğu yoktur.

Transit taşıma çeşitleri şöyledir:

- Özet beyan kapsamında transit yapılabilir.
- Transit beyannamesi kapsamında transit yapılabilir.
- TIR karnesi kapsamında transit yapılabilir.
- 302 form kapsamında transit yapılabilir.
- ATA karnesi kapsamında transit yapılabilir.
- Posta yoluyla transit yapılabilir.

➤ Gümrük antrepo rejimi

Vergi ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmadan eşyanın depolanmasıdır.

- Serbest dolaşımda bulunmayan eşya ile ihraç eşya konabilir.
- Herkes antrepo açabilir.
- Genel ve özel antrepo tipleri vardır.
- İzne ve teminata tabidir.
- Bekleme süresi sınırsızdır.
- Elleçleme işlemi yapılır.
- Dâhilde işleme rejimi

Eşyanın vergi ve TPÖ tabi olmadan işçiliğe tabi tutulmasıdır.

- İhracatı artırma amaçlıdır.
- Her türlü eşya rejimden yararlanabilir.
- Şartlı muafiyet ve geri ödeme sistemi var.
- Vergilendirmede üçüncü ülke menşeli girdiler vergi oranı uygulanır.
- AB'ye ihracatta üçüncü ülke menşeli girdilere ait telafi edici vergi alınır.
- İzin Dış Ticaret Müsteşarlığı ve gümrük idarelerince verilir.

➤ Gümrük kontrolü altında işleme rejimi

Eşyanın vergi ve TPÖ tabi olmadan niteliğini veya durumunu değiştiren işlemlere tabi tutulması ve elde edilen ürünlerin serbest dolaşıma girmelerine tabi tutulmasıdır.

- Serbest dolaşıma giriş amaçlı yapılır.
- İşlem görmüş ürünün vergi oranı üzerinden vergilendirilir.
- Sınırlı sayıda uygulaması vardır. Ülkemiz uygulaması henüz oturmuş değildir.

➤ Geçici ithalat rejimi

Eşyanın vergi ve TPÖ tabi tutulmadan kullanılmasıdır.

- Tam muafiyete tabi eşya, süreleri ve şartları belirlenmiştir.
- Tam muafiyetten yararlanmayanlar, her ay alınması gereken verginin % 3'ü oranında vergilendirilir.
- Tam muafiyet şartlarına uyulmaması hâlinde kısmi muafiyet uygulanır.

➤ Hariçte işleme rejimi

İşçilik görmek üzere giden eşyaya vergi muafiyeti tanınmasıdır.

- Eşya işçiliğe tabi tutulur, eğer işçilik yoksa geri gelen eşyadır.
- Eşyanın geri getirilmesinde, ihraç eşyasına vergi muafiyeti var.
- Tamiratta beyanname izin belgesi yerine geçer.
- Ayniyat belgesi olarak INF 2 kullanılır.
- Serbest dolaşımda olmayan eşya için uygulanmaz.

➤ İhracat rejimi

Serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç amacıyla çıkışına ilişkin uygulanır.

- Uluslararası veya ikili anlaşmalar ile her türlü eşyanın ihracı serbesttir.

- Kanun, tüzük ve kararnamelerle konulmuş yasaklama ve kısıtlama hükümleri saklı kalmak üzere her türlü eşyanın ihracı serbesttir.

2.1. Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi

Türkiye gümrük bölgesine gelen eşyanın serbest dolaşıma girişi; ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması ve kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahsili ve diğer mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi ile mümkündür.

Serbest dolaşımda bulunmayan eşyaya serbest dolaşıma giriş rejimi hükümlerinin uygulanması hâlinde, eşya serbest dolaşımda bulunan eşya statüsünü kazanır.

Aramızda ticaret ve ödeme anlaşması olmayan ülkelerden gelen eşyanın yurda sokulması, o tarihte yürürlükteki ticaret politikası önlemlerine tabidir.

Gerek anlaşma bulunmayan gerek anlaşmalı ülkelerden gelen eşyanın yurda girişinde, o tarihte yürürlükteki Dış Ticaret Rejimi ve Türk Parası Kıymetini Koruma Kararları ile konulmuş kayıt ve şartlar da dikkate alınır.

2.1.1. Beyan ve Vergi Oranı

Serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulan eşyaya, bu rejime ilişkin beyannamenin tescil tarihinde yürürlükte olan vergi oranları uygulanır.

Serbest dolaşıma giriş rejimi için eksik bilgi ve belgeyle yapılan beyanlarda söz konusu eksiklerin tamamlanması için bir ay süreyi aşmaması gerekir.

2.1.1.1. Birden Fazla Tarifedeki Eşyanın Aynı Tarifede Vergilendirilmesi

Bir serbest dolaşıma giriş rejimi beyannamesi kapsamı olup aynı zamanda bir konşimento içeriği eşyanın değişik tarife pozisyonlarına girdiği hâllerde;

- Her bir eşya için kendi tarife pozisyonuna göre işlem yapılmasının ek bir iş yükü ve masrafa sebep olması,
- Beyan sahibinin yazılı talepte bulunması şartlarıyla eşyanın tamamına en yüksek ithalat vergi oranına tabi eşyanın tarife pozisyonuna göre vergi uygulanabilir.

2.1.1.2. ATA Karnesiyle Gelen Eşyanın Serbest Dolaşıma Girişi

ATA karneleri; uluslararası Geçici İthalat Sözleşmesi (kısaca İstanbul Sözleşmesi) ve Ekleri kapsamında, taraf ülkeler arasında, başka herhangi bir belgeye gerek duyulmaksızın eşyanın geçici olarak ithalat ve ihracatını sağlayan gümrük belgeleridir.

ATA karnelerinin dağıtım işlemleri, TOBB Yönetim Kurulu tarafından yetkilendirilen odalar tarafından, yine TOBB Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen "ATA Sözleşmesi Uygulama Talimatı"nda belirlenen kurallar çerçevesinde yürütülmektedir.

2.1.2. Serbest Dolaşıma Girişi Rejimi Açısından İthal Eşya ve Durumları

Bakanlar Kurulu tarafından duyurulan serbest dolaşıma giriş rejimi açısından ithal mallar üç grupta toplanmıştır.

- Türkiye'ye sokulması yasak olan eşya
- Türkiye'ye ithali yasak olan eşyadan bazıları şunlardır: Oyun alet ve makineleri, sahte menşeli eşya ve zarflar, esrar ve müstahzar afyon vb.
- İthali belli kurum ve kuruluşlara bırakılan eşya

Hâlen ithali belli kurum veya kuruluşlara bırakılan eşyadan bazıları ve izin verilen kuruluşlar şunlardır:

- Zehirli gazlar: Milli Savunma, Sağlık, Tarım ve Köyişleri, Orman, Maliye, İçişleri Bakanlıkları veya Gümrük Müsteşarlığını ihtiyacı için bu kuruluşlar tarafından ithali serbesttir.
- İşlenmemiş kıymetli maden: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ve Kıymetli Madenler Borsası üyesi kıymetli maden aracı kuruluşları izinlidir.
- İthalinde belli merciin izni aranılacak eşya

Bunlardan bazıları şunlardır:

- Kuran-ı Kerimler için Diyanet İşleri Başkanlığından izin alınır.
- Taksimetreler, elektronik ve elektromekanik takografların ithal taleplerinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izni aranılır.

2.1.3. Serbest Dolaşımdaki Eşyanın Statüsünü Kaybetmesi

Serbest dolaşımda bulunan eşya aşağıdaki hâllerde serbest dolaşımdaki eşya statüsünü kaybeder ve serbest dolaşımda olmayan eşya statüsünü kazanır.

- Serbest dolaşıma giriş beyannamesinin iptal edilmesi
- Geri ödeme sisteminin uygulandığı dâhilde işleme rejimi çerçevesinde işlendikten sonra ihraç edilen eşyaya ilişkin gümrük vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması
- Eşyanın kusurlu olması veya satış sözleşmesi hükümlerine uygun olmaması nedeniyle gümrük vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması

- Eşyanın ihracına, geri gönderilmesine veya gümrükçe onaylanmış başka bir işlem veya kullanıma tabi tutulması nedeniyle gümrük vergilerinin geri verilmesi veya kaldırılması

2.2. Transit Rejimi

Yabancı eşya ile ihracat gümrük işlemleri tamamlanmış eşyanın gümrük gözetimi altında Türkiye gümrük bölgesinde bir yerden diğer bir yere taşınmasıdır.

Transit rejimine tabi tutulan eşya Türkiye gümrük bölgesi içinde;

- Yabancı bir ülkeden gelip yabancı bir ülkeye,
- Yabancı bir ülkeden Türkiye'ye,
- Türkiye'den yabancı bir ülkeye,
- Bir iç gümrükten diğer bir iç gümrüğe taşınabilir.

Gümrük idaresinden izin alınmadan taşıttan taşıta veya geçici depolama yeri ve antrepodan taşıta eşya yüklenemez veya taşıttan eşya boşaltılamaz.

2.2.1. Transit Rejimi İle İlgili Terimler

- Taşıt
 - Herhangi bir yol aracı, römork veya yarı römork, çekici
 - Demir yolu vagonu
 - Tekne veya gemi
 - Herhangi bir hava taşıtı
- Taşımacılık işlemlerinde kullanılan 1972 tarihli Konteyner Sözleşmesi'ne uygun olarak imal edilmiş konteyner
- Hareket (giriş) gümrük idaresi: Transit işleminin başlangıç gümrük işlemlerini yapan gümrük idaresi anlamına gelir.
- Varış (çıkış) gümrük idaresi: Hareket gümrük idaresince transit rejimi kapsamı eşyanın sevk edildiği gümrük idaresi anlamına gelir.

2.2.2. Transitte Kullanılacak Belgeler

Transit rejimine tabi eşya çeşitli kapsamlarda taşınabilir. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Transit beyannamesi kapsamında
- Özet beyan kapsamında
- Bir TIR karnesi kapsamında
- Transit belgesi olarak kullanılan bir ATA karnesi kapsamında
- 19 Haziran 1951'de Londra'da imzalanan, Kuvvetlerin Statüsü Hakkında Kuzey Atlantik Anlaşmasına Taraf Devletler Arasındaki Sözleşme ile öngörülen form 302 kapsamında
- Posta kolileri dâhil olmak üzere posta yoluyla
- Bir Türk limanından başka bir Türk limanına veya Türkiye gümrük bölgesi dışındaki bir limana deniz veya hava yoluyla taşınan eşya, özet beyan kapsamında

- Antrepolardan veya gümrük idaresince konulmasına izin verilen yerlerden çıkarılarak transit edilecek eşya transit rejimi hükümleri doğrultusunda beyanname kapsamında

2.2.3. Transit Rejiminde Teminat Uygulaması

Transit eşyası için tahakkuk edebilecek gümrük vergilerini sağlamak üzere bir teminat verilmesi zorunludur. Ancak aşağıdaki durumlarda teminat aranmaz.

- Sahip veya acenteleri adına tescil edilmiş bulunan ve düzenli sefer yapmakta olan altmış rüsum tonilatodan fazla deniz taşıtlarıyla yapılan taşımalarda
- Hava yoluyla yapılan taşımalarda
- Boru hattı ile yapılan taşımalarda
- Demir yolu ile yapılan taşımalarda
- TIR karnesi kapsamında taşımalarda

Teminat transit beyanın yapıldığı giriş veya hareket gümrük idaresine verilir ve çıkış veya varış gümrüğünden teyit edilmesi üzerine yine giriş veya hareket gümrük idaresince çözülür.

Teminat Türk lirası veya döviz cinsinden nakit olarak alınmışsa teminata ilişkin belgenin ibrazı şartıyla varış veya çıkış gümrük idaresince teminat çözülebilir.

2.2.4. Vergi Muafiyeti

Transit olarak geçen taşıt ve serbest dolaşıma girmemiş eşya, transit geçişler dolayısıyla gümrük vergilerine tabi tutulmaz.

Ancak transit eşyasına ilişkin olarak yapılan hizmet ve denetlemenin gerektirdiği masraflarla, yükleme, boşaltma, mühürleme, antrepo veya depolarda muhafaza gibi hizmetler karşılığı ücret alınır.

2.2.5. Yasaklama ve Kısıtlamaya Tabi Eşyanın Transiti

Yasaklama ve kısıtlamaya tabi eşyanın transiti için Gümrük Müsteşarlığından her seferinde izin alınır.

Gümrük idaresinden izin alınmadan taşıttan taşıta veya geçici depolama yeri ve antrepodan taşıta eşya yüklenemez veya taşıttan eşya boşaltılamaz.

2.2.6. Transit Rejimi İşlemleri

Transit rejimi işlemleri şunlardır:

- İhracat eşyasının transit işlemleri
- Türkiye gümrük bölgesine gelen eşyanın transit işlemleri
- Taşıma türleri açısından transit işlemleri

2.2.6.1. İhracat Eşyasının Transit İşlemleri

İhraç eşyasının transit işlemleri Kanun’a göre iki açıdan incelenmektedir:

- Eşyanın bir gümrük idaresinden bir veya birden fazla araç ile gönderilerek çıkış gümrük idaresinden kara yolu veya demir yolu ile ihracı işlemleri
 - Hareket gümrük idaresi işlemleri: Yükümlü veya temsilcisi tarafından ihracat işlemlerinin tamamlanmasından sonra eşya kara taşıtlarına yüklenir ve taşıyıcı veya temsilcisi tarafından her bir araç için transit beyannamesi, eşya TIR karnesi kapsamında gönderiliyorsa özet beyan düzenlenir.
 - Ayrıca TIR karnesine ilişkin bilgiler bilgisayar sistemine girilir. Taşımanın demir yolu ile yapılması hâlinde ise taşıyıcı veya temsilcisi tarafından taşımaya ilişkin bilgiler sisteme girilerek transit beyannamesi veya yerine geçen belge ile eşya çıkış gümrük idaresine sevk edilir. Yükleme sonrasında beyana göre herhangi bir farklılık tespit olunması hâlinde, ihracat beyannamesinde gerekli değişiklikler yapılır.
 - Çıkış (varış) gümrük idaresi işlemleri: Eşya çıkış gümrük idaresine geldiğinde, taşıyıcı veya temsilcisi hareket gümrük idaresinde düzenlenen transit beyannamesini veya yerine geçen belgeyi gümrüğe ibraz eder. Bilgiler gümrük memuru tarafından bilgisayar sistemine girilir. Sistem tarafından verilen tescil numarası ile atanan muayene memurunun ismi bu belgeler üzerine kaydedilir. Eşyanın muayene, tespit ve yurt dışı işlemleri bu belgeler kullanılarak yapılır.
- Eşyanın bir gümrük idaresinden bir veya birden fazla araç ile çıkış gümrük idaresine sevk edilip burada araç değiştirerek ihracı işlemleri
 - Hareket gümrük idaresi: Yükümlü veya temsilcisi tarafından ihracat işlemlerinin tamamlanmasından sonra eşya kara taşıtlarına yüklenir ve taşıyıcı veya temsilcisi tarafından her bir araç için transit beyannamesi düzenlenir.
 - Çıkış gümrük idaresi: Eşya, çıkış gümrük idaresine geldiğinde hareket gümrük idaresinde düzenlenen transit beyannamesi gümrük idaresine ibraz edilir. İlgili gümrük memuru bilgileri bilgisayar sistemine girer. Sistem tarafından verilen tescil numarası ile atanan muayene memurunun ismi bu belge üzerine kaydedilir. Eşyanın muayene, tespit ve yurt dışı işlemleri hareket gümrük idaresinde düzenlenen belgeler kullanılarak yapılır.

Eşyanın yurt dışı edileceği taşıta yüklenmesinden sonra taşıyıcı veya temsilcisi tarafından özet beyan düzenlenir.

2.2.6.2. Türkiye Gümrük Bölgesine Gelen Eşyanın Transit İşlemleri

- Türkiye gümrük bölgesi dışından bir gümrük idaresine gelen serbest dolaşımda olmayan eşyanın, tek araç ile başka bir sınır kapısı gümrük idaresinden yurt dışı edilmek veya işlemi başka bir gümrük idaresinde yapılmak üzere sevk edilmesi

- Giriş gümrük idaresi: Taşıyıcı veya temsilcisi, transit göndereceği eşya için transit beyannamesi düzenler. Muayene memurunca gerekli işlemler yerine getirilir ve işlemlerin tamamlanması sonrası bu beyannameye dayanılarak araç yüklenir ve eşya yurt dışı edilmek üzere sınır kapısı gümrüğüne veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmak üzere başka bir gümrük idaresine sevk edilir. Taşıma TIR karnesi kapsamında yapılıyorsa eşyaya ilişkin bilgiler bilgisayar sistemine girilir.
- Varış veya çıkış gümrük idaresi: Eşya varış gümrük idaresinden yurt dışı edilecekse taşıyıcı veya temsilcisi hareket gümrük idaresinde düzenlenen transit beyannamesini veya TIR karnesini gümrüğe ibraz eder. TIR karnesi veya transit beyannamesi bilgileri gümrük memuru tarafından bilgisayar sistemine girilir. Sistem tarafından verilen tescil numarası ile atanan muayene memurunun ismi bu belgeler üzerine kaydedilir. Eşyanın muayene tespit ve yurt dışı işlemleri bu belgeler kullanılarak yapılır.

Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmak istenmesi hâlinde, taşıyıcı veya temsilcisi tarafından özet beyan verilir.

- Yurt dışından deniz veya havalimanı gümrük idaresi ile bir iç kara gümrük idaresine gelen serbest dolaşımda olmayan eşyanın birden fazla araç ile bir sınır kapısı gümrük idaresinden yurt dışı edilmek veya işlemi başka bir gümrükte yapılmak üzere gönderilmesi

- Giriş gümrük idaresi: Taşıyıcı veya temsilcisi, transit edilecek eşya için transit beyannamesi düzenler. Yükleme bu transit beyannamesine dayanılarak yapılır ve taşıyıcı firma tarafından her bir araç için transit beyannamesi düzenlenir. Transit işleminin demir yolu ile yapılması hâlinde, taşıyıcı veya temsilcisi tarafından aracın gümrük idaresine ilk gelişinde verilen özet beyan ile birlikte transiti yapılacak eşyanın listesi de verilir. Bu listeler karşılaştırılarak uygun görüldüğü takdirde gümrüğün gözetimi altında vagonlara yükleme yapılır ve taşımaya ilişkin bilgiler sisteme girilerek transit beyannamesi veya yerine geçen belge ile eşya varış gümrük idaresine sevk edilir.
- Çıkış gümrük idaresi: Eşya, sınır kapısı gümrük idaresinden yurt dışı edilecekse taşıyıcı veya temsilcisi hareket gümrük idaresinde düzenlenen transit beyannamesi ve/veya transit beyannamesi yerine geçen belgeleri ibraz eder. Bilgiler gümrük memuru tarafından bilgisayar sistemine girilir. Sistem tarafından verilen tescil numarası ile atanan muayene memurunun ismi bu belgeler üzerine kaydedilir. Eşyanın muayene tespit ve yurt dışı işlemleri bu belgeler kullanılarak yapılır.

Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmak istenmesi hâlinde, taşıyıcı veya temsilcisi tarafından her araç için özet beyan verilir.

- TIR karnesi kapsamında taşınmayan ve serbest dolaşımda olmayan eşyanın bir sınır kapısı gümrük idaresinden, deniz veya hava gümrük idaresine veya diğer bir sınır kapısı gümrük idaresine, buradan yurt dışı edilmek üzere sevk edilmesi

- Hareket gümrük idaresi: Eşya hareket gümrük idaresince transit beyannamesi düzenlenerek varış gümrük idaresine gönderilir. Taşımanın demir yolu ile yapılması hâlinde taşımaya ilişkin bilgiler sisteme girilerek transit beyannamesi yerine geçen belge ile eşya varış gümrük idaresine gönderilir.
 - Varış gümrük idaresi: Eşya, yurt dışı edileceği deniz veya hava gümrük idaresine geldiğinde giriş veya hareket gümrük idaresinde düzenlenen transit beyannamesi veya yerine geçen belge gümrük idaresine ibraz edilir. İlgili gümrük memuru bu belgelerdeki bilgileri sisteme girer. Sistemin verdiği tescil numarası ile atadığı muayene memurunun ismi bu belgeler üzerine kaydedilir. Eşyanın muayene, tespit ve yurt dışı işlemleri giriş veya hareket gümrük idaresinde düzenlenen bu belgeler kullanılarak yapılır. Eşyanın yurt dışı edileceği taşıta yüklenmesinden sonra taşıyıcı veya temsilcisi tarafından özet beyan düzenlenir.
 - Eşya sınır kapısı gümrüğünden yurt dışı edilecek ise taşıyıcı veya temsilcisi giriş veya hareket gümrük idaresinde düzenlenen transit beyannamesini veya yerine geçen belgeyi gümrük idaresine ibraz eder. Bu belgelerdeki bilgiler gümrük memuru tarafından sisteme girilir. Sistemin verdiği tescil numarası ile atadığı muayene memurunun ismi belgeler üzerine kaydedilir. Eşyanın muayene, tespit ve yurt dışı işlemleri bu belgeler kullanılarak yapılır.
- Serbest dolaşımda olmayan eşyanın TIR karnesi kapsamında bir sınır kapısı gümrük idaresinden deniz veya hava gümrük idaresine veya diğer bir sınır kapısı gümrük idaresine yurt dışı edilmek veya gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmak üzere başka bir gümrük idaresine sevk edilmesi
- Giriş veya hareket gümrük idaresi: Sınır kapısı gümrük idaresinde aracın yurda girişine ilişkin bilgiler sisteme girilir.
 - Varış veya çıkış gümrük idaresi: Eşya, yurt dışı edileceği deniz veya hava gümrük idaresine geldiğinde TIR karnesi gümrük idaresine ibraz edilir. İlgili gümrük memuru bu belge üzerindeki bilgileri sisteme girer. Sistemin verdiği tescil numarası ile atadığı muayene memurunun ismi TIR karnesi üzerine kaydedilir. Eşyanın muayene, tespit ve yurt dışı işlemleri TIR karnesi kullanılarak yapılır. Eşyanın yurt dışı edileceği taşıta yüklenmesinden sonra taşıyıcı veya temsilcisi tarafından özet beyan verilir.
 - Eşya sınır kapısı gümrük idaresinden yurt dışı edilecek ise, TIR karnesi gümrük idaresine ibraz edilir. İlgili gümrük memuru bu belge üzerindeki bilgileri sisteme girer. Sistemin verdiği tescil numarası ile atadığı muayene memurunun ismi TIR karnesi üzerine kaydedilir. Eşyanın muayene, tespit ve yurt dışı işlemleri TIR karnesi kullanılarak yapılır.
 - Eşya, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulmak istenmesi hâlinde, TIR karnesi gümrük idaresine ibraz edilir. İlgili gümrük memuru tarafından bu belge üzerindeki bilgiler sisteme girilir. Ayrıca taşıyıcı veya temsilcisi tarafından özet beyan verilir.

➤ Mahrecine iade edilecek eşyanın transit işlemleri

Geçici depolama yerindeki eşyanın beyanname tescil edilmeden önce mahrecine iade edilmek istenmesi ve gümrük idaresince izin verilmesi hâlinde, eşya transit beyannamesi veya TIR karnesi kapsamında mahrecine iade edilir.

Mahrecine iade edilecek eşya için beyanname tescil edilmekle beraber işlemler tamamlanmamış ve eşya geçici depolama yerinden çıkartılmamış ise bu beyanname iptal edilerek yukarıdaki fıkrada belirtildiği şekilde işlem yapılır. Mahrecine iadenin kara yolu ile yapılmak istenilmesi hâlinde, eşya sınır gümrük idaresine geldiğinde taşıyıcı veya temsilcisi hareket gümrük idaresinde düzenlenen transit beyannamesi veya TIR karnesini gümrük idaresine ibraz eder. İlgili gümrük memuru bilgileri sisteme girer. Sistemin verdiği tescil numarası ile atadığı muayene memurunun ismi bu belgeler üzerine kaydedilir. Eşyanın muayene, tespit ve yurt dışı işlemleri hareket gümrük idaresinde düzenlenen bu belgeler kullanılarak yapılır.

2.2.6.3. Taşıma Türleri Açısından Transit İşlemler

➤ Kara yolu ile transite ilişkin özel hükümler

Türkiye gümrük bölgesi içinde TIR karnesi kapsamı taşımalar hariç olmak üzere kara yoluyla transit edilecek eşya, gümrük vergileri karşılığı teminat alınarak ve/veya memur refakatinde bir varış süresi saptanarak transit edilir.

Kara yoluyla transit işleminde eşyanın varış gümrük idaresinde geçici depolama yeri, antrepo veya gümrükçe izin verilen yerlere konulmak istenmesi hâlinde, eşya muayene edildikten sonra buralara konur.

➤ Deniz yolu ile transite ilişkin özel hükümler

Bir Türk limanından başka bir Türk limanına transit olunacak eşyayı, yalnız Türk bandıralı gemiler nakledebilir. Ancak Türkiye gümrük bölgesi dışından bir Türk limanına getirilen ve özet beyanında varış yeri başka bir Türk limanı gösterilmiş bulunan eşyanın diğer yabancı gemilerle bu limana transite izin verilebilir.

Yabancı limanlara yapılacak transit isteklerinin kabulü için özet beyan veya özet beyan yerine geçen belgelerde eşyanın gideceği yerin Türkiye gümrük bölgesi dışında yabancı bir liman olarak gösterilmesi gerekir.

➤ Demir yolu ile transite ilişkin özel hükümler

Muayenesi yapılarak geçici depolama yerinden veya antrepodan veya gümrükçe izin verilen yerden çıkarılan eşya, gümrük idaresinin gözetimi altında demir yolları işletmesine teslim olunur.

Demir yolları idaresi, bu suretle teslim aldığı transit eşyası için gümrüğe ayrıca özet beyan verir.

➤ Hava yolu ile transite ilişkin özel hükümler

Transit beyannamesi olarak kullanılacak özet beyanlarda aşağıdaki bilgilerin yer alması zorunludur.

- Eşyanın taşındığı hava yolu şirketinin adı
- Sefer sayısı
- Yükleme havaalanının adı
- Boşaltma havaalanının adı
- Konşimento numarası
- Her kalem eşyaya ilişkin aşağıdaki bilgiler yer almalıdır.
 - Kap adedi
 - Eşyanın kısa tanımı
 - Brüt ağırlığı

2.2.7. Transite İlişkin Yükümlülükler

Transit rejimi hak sahibi olan kişiler, eşyayı öngörülen süre içinde ve gümrük idareleri tarafından eşyanın ayniyetinin tespiti amacıyla alınan önlemlere uymak suretiyle varış veya çıkış gümrük idaresine sağlam ve noksansız olarak sunmak ve transit rejimine ilişkin hükümlere uymakla yükümlüdür.

Transit rejimine göre taşındığını bilerek eşyayı kabul eden taşıyıcı veya alıcı da öngörülen süre içinde ve gümrük idareleri tarafından eşyanın ayniyetinin tespiti amacıyla alınan tedbirlere uymak suretiyle varış veya çıkış gümrük idaresine sağlam ve noksansız olarak sunmakla yükümlüdür.

Transit rejimi, eşyanın ve belgelerinin bu rejim hükümlerine uygun olarak varış veya çıkış gümrük idaresine sunulması üzerine sona erer.

2.2.7.1 Transit Rejimi Beyanı

Transit edilecek eşya için eşya transiti yapacak deniz aracına veya eşyayı o araca götürecek diğer bir araca yüklenmeden önce acente veya taşıyıcı ya da mal sahibi tarafından gümrüğe transit beyannamesi verilir.

Eşyanın transit beyannamesinde belirtilen araçtan farklı bir araca yüklenmesi veya gönderileceği yerin değişmesi veya transit edilecek eşyanın tamamının araca yüklenememesi gibi nedenlerle transit beyannameleri üzerinde düzeltmeler yapılması gerektiği durumda, ilgililerin dilekçe ile gümrük idaresine başvurarak zorlayıcı sebepleri bildirmeleri gerekir. İsteğin gümrük idare amirince kabulü hâlinde gerekli düzeltmeler yapılır.

2.2.7.2. Giriş veya Hareket Gümrük İdaresinde Muayene ve Mühür Takılması

Transit rejimine tabi eşya, şüphe veya ihbar durumları hariç olmak üzere varış veya çıkış gümrük idaresine kadar muayene edilmeksizin ve gerektiğinde mühür altına alınarak veya memur eşliğinde sevk edilir.

BİLGE sistemi tarafından eşyanın fiziki muayeneye sevk edilmesi hâlinde, ihbar ile özel durumlar dışında haricen muayene yapılması esastır. Ancak haricen yapılan muayenede mühürlerin sağlam olmadığı veya kapların açılmış olduğu şüphesi oluşursa muayene tam muayeneye dönüştürülür.

Antrepolardan veya gümrük idarelerince konulmasına izin verilen diğer yerlerden çıkarılarak transit edilecek eşya, gerek görülmesi hâlinde muayene edilir.

Transit rejimi kapsamında taşınan eşyanın kaplarına ve kapsız olanların üstlerine tekli sicimle veya telle bu sicimler veya teller koparılmayınca açılmayacak ve ayniyetlerini belirtecek surette mühür takılır ve durum beyannameye kaydedilir.

Mühür takılması ve örtü çekilmesi mümkün olmayan ve açıkta parça hâlinde taşınan eşyanın tanınmasına yarayacak surette ayniyetleri beyanname üzerine yazılır.

2.2.7.3. Transit Süresi

Transit eşyasının, giriş veya hareket gümrük idaresinden sevki tarihinden itibaren taşıtın sürati, kat edeceği mesafe, hava ve yol durumları dikkate alınarak gümrük idaresince tespit edilecek süre içinde varış veya çıkış gümrük idaresine sunulması gerekir. Bu sürenin geçip geçmediğinin tespit edilmesi için giriş veya hareket gümrük idaresince transit belgesine sürenin bitim tarihi yazılır, varış veya çıkış gümrük idaresince de bu tarih göz önünde bulundurulur.

Varış veya çıkış gümrük idaresinde depolama yerleri varsa eşyanın buralara mal sahibi vekili veya gümrük müşavirleri ya da taşıyıcıları tarafından getirilip muayene ve kontrolleri yaptırılarak gemiye veya diğer nakil vasıtalarına yüklenebilecek hâle gelecekleri tarih, transit rejimi yönünden taşımanın bitiş tarihidir.

Eşyanın Türkiye gümrük bölgesinden çıkış tarihi, karadan çıkışlarda gümrükçe çıkış işlemleri tamamlanıp kara sınırından fiilen çıktığı, sahil gümrüğünde denizden çıkışta ise eşyanın taşınacağı deniz taşıtına fiilen yüklendiği tarihtir.

Mal sahibi veya temsilcileri ya da taşıyıcıları tarafından varış veya çıkış gümrük idaresine beyannamesinde yazılı müddet bitmeden beyannamesinin ibraz edilmesi ve çıkarılmasına teşebbüs edilmesi ve gümrük işlemlerinin aralıksız takip edilmesi hâlinde, yükleme ve çıkış kontrol işlemi ile geçen zaman dikkate alınmaz ve transit işlemi süresi içinde tamamlanmış sayılır.

2.2.7.4. Teyit İşlemleri

Transit beyannamesi veya transit beyannamesi hükmündeki belgenin onaylanmasından sonra geniş alan ağına bağlı giriş veya hareket gümrük idaresine elektronik ortamda teyit gönderilir. Giriş veya hareket gümrük idaresi onaylanmış transit beyannamesi veya transit beyannamesi hükmündeki belgenin teyit nüshasını beklemeksizin transit işlemi sonulandırır.

Giriş veya hareket gümrük idaresi, varış veya çıkış gümrük idaresinden beyannamenin onaylı ve imzalı teyit nüshası gelmediği takdirde, eşyanın akıbetini bir yazı ile varış veya çıkış gümrük idaresinden sorar. Ancak varış veya çıkış gümrük idaresinden teyidin gelmesini bekleme süresi bir ayı geçemez.

2.3. İhracat Rejimi

İhracat rejimi, serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç amacıyla Türkiye gümrük bölgesi dışına çıkışına ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir.

Uluslararası veya ikili anlaşmalar, kanun, tüzük ve kararnamelerle konulmuş yasaklama ve kısıtlama hükümleri saklı kalmak üzere her türlü eşyanın Türkiye’den ihracı serbesttir.

2.3.1. İhracat Rejiminde Kullanılan Belgeler

- Gümrük beyanı: Türkiye gümrük bölgesinden ihraç edilecek eşyanın ilgili gümrük idarelerine gümrük beyannamesi ile beyan edilmesi zorunludur.
- Sözlü beyan formu
- Özel fatura
- Kumanya listesi

2.3.2. Fiilî İhracat ve Gümrük Denetimi

İhraç eşyası, buna ilişkin gümrük beyannamesinin tescili sırasında bulunduğu durum ve niteliğini gümrük denetiminden çıktığı sırada da aynen muhafaza etmesi ve bu hâliyle Türkiye gümrük bölgesini terk etmesi koşuluyla fiilen ihraç edilmiş sayılır.

Bu durumda, ihraç eşyası üzerindeki gümrük denetimi sona erer.

2.3.3. İhracat Kısıtlamaları

Bakanlar Kurulu; kamu ahlakı, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin; insan, hayvan, bitki sağlık ve hayatlarının; sanatsal, tarihî veya arkeolojik değeri olan ulusal hazinelerin; fikrî ve sınai mülkiyet haklarının korunması gerekçeleri ile eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlemine veya kullanıma tabi tutulmasına yasaklama ve kısıtlama koyabilir.

2.3.4. Geçici Depolama Süresi ve Takip Edilmeyen Beyannameler

İhracat veya yeniden ihracat amacıyla geçici depolama yerlerine getirilen eşya, buralarda bir ay kalabilir. Sözü edilen eşya ile ilgili olarak beyanname tescil edilip edilmediğine bakılmaksızın bu süre içinde ek süre talebinde bulunulması hâlinde, gümrük idare amiri tarafından en çok üç aya kadar ek süre verilebilir.

Bir aylık süre ve verilen ek süre içinde gümrük işlemleri bitirilerek yerinden kaldırılmayan eşya için gümrük yükümlüsüne tebligat yapılarak tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde eşyanın geçici depolama yerinden çıkarılması; aksi takdirde, bu eşyanın gümrüğe terk edilmiş sayılacağı bildirilir. Bu süre içinde de yerinden çıkarılmaması hâlinde eşya gümrüğe terk edilmiş sayılır ve tasfiye hükümlerine göre işlem yapılır. Bu eşyaya ilişkin olarak tescil edilmiş beyanname varsa iptal edilir.

Geçici depolama yerlerine konulmaksızın ihraç edilecek eşyanın beyanname kapatma süresi iki aydır. Bu süre makul sebeplerle en çok iki ay uzatılabilir. Bu süreler içinde işlemleri tamamlanmayan beyannameler iptal edilir.

2.3.5. Beyan Edilen Eşyanın Tamamen İhraç Edilmemesi

Beyan edilen ihracat eşyasının tamamının ihraç edilememesi durumunda görevli memurlar tarafından fiilen ihraç edilen miktar beyannameye kaydedilir ve idare amirinin onayına sunulur. Yapılacak değişiklik beyan sahibine tebliğ edilir. İhraç edilmeyen beyanname kapsamı eşya için yeniden bir beyanname verilmesi gerekir.

Kaçakçılık fiilleri hariç olmak üzere, ihracata konu eşyanın %10'u aşan cins, tür, miktar veya kıymet farklılıkları için yanlış beyan edilmiş kabul edilir. Usulsüzlük cezası ile iki kat ceza kesilir.

2.3.6. İhraç Eşyasının Türkiye Gümrük Bölgesinden Çıkışı

Türkiye gümrük bölgesi dışına çıkan eşya, yürürlükteki hükümlere göre gümrük idareleri tarafından yapılan denetimlere tabi olup bunlar önceden belirlenen yollardan ve gümrüğün gözetimi altında yurt dışı edilir.

Türkiye gümrük bölgesinden çıkan eşyaya ilişkin olarak taşıyıcı veya temsilcileri tarafından aracın hareketinden önce gümrük idaresine özet beyan verilir. Ancak deniz yolu ile yapılan ihracatlarda geminin hareketini izleyen ilk iş günü mesai saati bitimine kadar özet beyan verilebilir. Bu durumda özet beyan, beyanname ve taşıma senetleri karşılaştırılarak uygun bulunması hâlinde özet beyan ve beyanname kapatılır.

2.3.7. İhracatla İlgili Kumanya Eşyasına İlişkin Prosedürler

Serbest dolaşımda bulunan yakıt ve yağlar ile kumanyaların dış sefere çıkacak gemi, bot ve diğer deniz taşıtları ile hava gemilerine verilmesi ihracat hükmünde olup gümrük beyanı için verilecek kumanyaya ilişkin listenin beyanname olarak kabul edilerek eşyanın gümrük işlemlerinin bu belgeler ile yürütülmesi mümkün bulunmaktadır.

2.4. Antrepo Rejimi

Antrepo, gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın konulması amacıyla kurulan ve kuruluşunda aranılacak koşulları ve nitelikleri yönetmelikle belirlenen yerlere denir.

Antrepolar, eşyanın gümrük mevzuatında düzenlenen şekilde konulması hâlinde süresiz kalabildiği ve eşyanın antrepoda kaldığı süre içinde eşyaya terettüp eden vergilerin ödenmediği bir gümrük rejimidir.

Antrepo izninin verilmesine ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

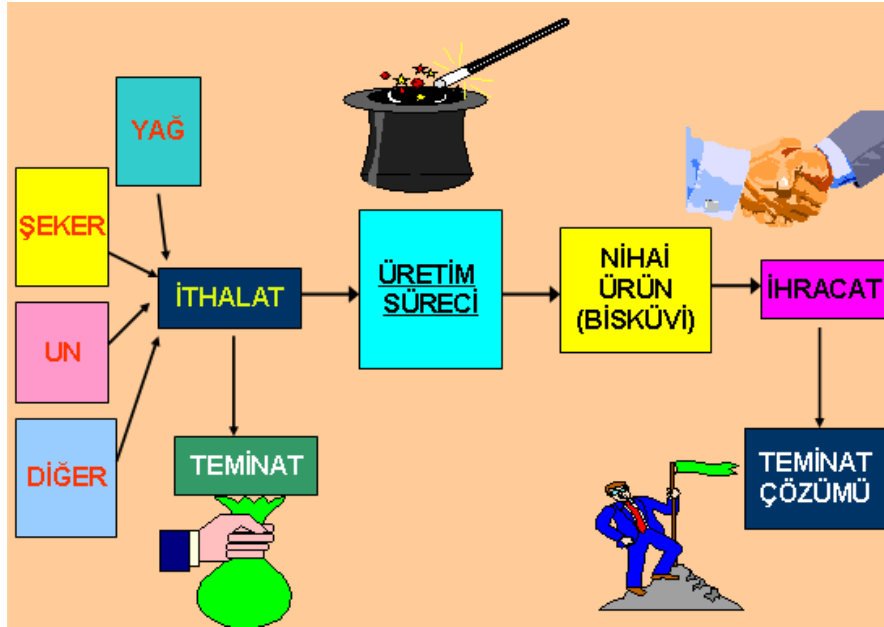
Not: Antrepo rejimi hakkında ayrıntılı bilgi için “Antrepo” modülüne bakınız.

2.5. Dâhilde İşleme Rejimi (DİR)

Dâhilde işleme rejimi, ihraç ürününün elde edilmesinde kullanılan girdilerin ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın gümrük muafiyetli olarak ithal edilmesidir. Yani eşyanın vergi ve TPÖ’ye tabi tutulmadan işçiliğe tabi tutulmasıdır.

Dâhilde işleme rejimi (DİR);

- Dünya piyasa fiyatlarından ham madde temin etmek suretiyle ihracatı artırmak,
- İhraç ürünlerine uluslararası piyasalarda rekabet gücü kazandırmak,
- İhraç pazarlarını geliştirmek,
- İstihdamı artırmak,
- İhraç ürünlerini çeşitlendirmek amacıyla uygulanmaktadır.
- DİR hâlihazırda Türkiye’deki en önemli ihracatı teşvik uygulamasıdır.
- Dâhilde işleme rejimi ile sağlanan avantajlar şunlardır:
- İthalatta gümrük vergisi, KDV, ÖTV ile diğer vergi ve fonlardan muafiyet
- Vergi, resim ve harç istisnası ile KKDF istisnası
- Ticaret politikası önlemlerine tabi olmama
- TMO’dan alım
- Yurt içi alımlarda KDV tecil-terkin uygulaması
- Yurt içi satış ve teslimlere müsaade edilmesi
- İthalatta alınması gereken vergilere ilişkin teminat indirimi
- AB ülkelerinden ithalde KDV ve diğer vergi, resim ve harçlardan muafiyet
- Eş değer eşya kullanımına olanak vermesi
- Ödenmiş vergilerin geri alınması
- İhracat taahhüdünü üçüncü ülkelere yapılan ihracatla yerine getirmek koşulu ile ithalatta kota ve gözetim önlemlerinden muafiyet

Şema 2.2: Dâhilde işleme rejiminin işleyişi

DİR ile ilgili en son mevzuatlardan bazıları şunlardır:

- DİR'e İlişkin İşlemlerin Bilgisayar Veri İşleme Tekniği Yoluyla Yapılmasına Dair Tebliğ'de Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ (İhracat: 2007/10)
- DİR Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhraca \$\$\$\$t: 2007/7)
- DİR'e İlişkin İşlemlerin Bilgisayar Veri İşleme Tekniği Yoluyla Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2007/2)
- DİR Tebliği (İhracat: 2006/12)
- DİR Kararında Değişiklik Yapılması Hakkında Karar - 2006/11203
- DİR Kararında Değişiklik Yapılması Hakkında Karar - 2006/10866
- DİR Kararında Değişiklik Yapılması Hakkında Karar -2006/10737
- DİR Kararında Değişiklik Yapılması Hakkında Karar - 2005/9736
- DİR Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2005/10)
- DİR Kararı - 2005/8391
- DİR Tebliği (İhracat: 2005/1)

2.5.1. Dâhilde İşleme Rejimi İle İlgili Terimler

- **İşleme faaliyetleri:** Eşyanın montajı, kurulması ve diğer eşya ile birleştirilmesi dâhil olmak üzere, işçiliğe tabi tutulması, işlenmesi, yenilenmesi, tamir edilmesi veya bu faaliyetler sırasında tamamen veya kısmen tüketilseler dahi, işlem görmüş ürün içinde bulunmayan ancak bu ürünlerin üretilmesini sağlayan veya kolaylaştıran ve ilgili kuruluşların görüşleri alınarak Gümrük Müsteşarlığınca belirlenen bazı eşyanın kullanımıdır.

- **İşlem görmüş ürün:** İşleme faaliyetleri sonucunda elde edilen asıl veya ikincil işlem görmüş ürünlerdir.
- **Asıl işlem görmüş ürünler:** DİR kapsamında üretimlerine izin verilmiş ürünlerdir.
- **İkincil işlem görmüş ürünler:** İşleme operasyonu sonucu elde edilen esas işlem görmüş ürünler dışındaki ürünlerdir.
- **İthal eşya:** İşlem görmüş ürünlerin imalinde kullanılan serbest dolaşımda olmayan eşyadır.
- **Eş değer eşya:** İşlem görmüş ürünlerin imali için ithal eşyanın yerine kullanılan, aynı ticari kalitede olan, aynı teknik özellikleri taşıyan ve aynı sekiz rakamlı gümrük tarife istatistik pozisyon numarasına giren serbest dolaşımda bulunan eşyadır.
- **Verimlilik oranı:** Belirli bir miktardaki ithal eşyasının işlenmesi sonucu elde edilen işlenmiş ürünlerin miktarı veya yüzde oranıdır.
- **Değişmemiş eşya:** DİR çerçevesinde hiçbir şekilde işlem görmemiş ithal eşyadır.
- **Fire ve zayıat:** İthal eşyasından, işleme faaliyetleri esnasında buharlaşma, gaz olarak havaya karışma, kuruma veya damıtma sonucu tahrip veya zayi şeklindeki eksilmelerdir.
- **İşleme faaliyetini yapan kişiler:** İşleme faaliyetlerinin tamamını veya bir kısmını gerçekleştiren kişilerdir.
- **Miktar ölçme yöntemi:** Çeşitli işlem görmüş ürünlerin imalinde kullanılmış ithal eşya oranının, ithal eşya miktarına göre hesaplanması yöntemidir.
- **Kıymet ölçme yöntemi:** Çeşitli işlem görmüş ürünlerin imalinde kullanılan ithal eşya oranının işlem görmüş ürünlerin kıymetine göre hesaplanması yöntemidir.
- **Üçgen trafik:** İthal eşyanın, işlem görmüş ürünlerin önceden ihracatının gerçekleştirildiği gümrük idaresi dışındaki başka bir gümrük idaresinden sokulduğu sistemdir. Beyanneme ile INF5 formu kullanılır.
- **Ticari nitelikte olmayan dâhilde işleme amaçlı ithalat:** Niteliği ve miktarı kendisine mal gönderilen kişilerin veya bunları taşıyan kişilerin şahsi veya aile kullanımı için tasarlandığını gösteren veya açıkça hediye olarak tasarlanan ve nadiren gönderilen malların ithalatını ifade eder.

2.5.2. DİR İle İlgili Birimler ve Görevleri

- Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) görevleri:
 - Belge düzenlemek
 - DİR ile düzenleme yapmak, önlem almak, sorunları çözmek ve talimat vermek
 - Koordinasyonu sağlamak
- Gümrük Müsteşarlığı görevleri:
 - DİR ile ilgili gümrük işlemlerini yapmak
 - Dâhilde işleme izni ile ilgili uygulamaları gerçekleştirmek

- İhracatçı Birliği Genel Sekreterliğinin görevleri
 - Elektronik ortamda düzenlenen belgeler için belge kapatma işlemlerini gerçekleştirmek
 - Elektronik ortam dışında düzenlenen belgeler için belge kapatma ve revize işlemlerini gerçekleştirmek
- Diğer kurumlar (Maliye Bakanlığı, Türkiye Şeker Kurumunca tespit edilen şeker fabrikaları, TMO gibi kurum ve kuruluşlar)

2.5.3. DİR Bünyesinde Kullanılan Sistemler

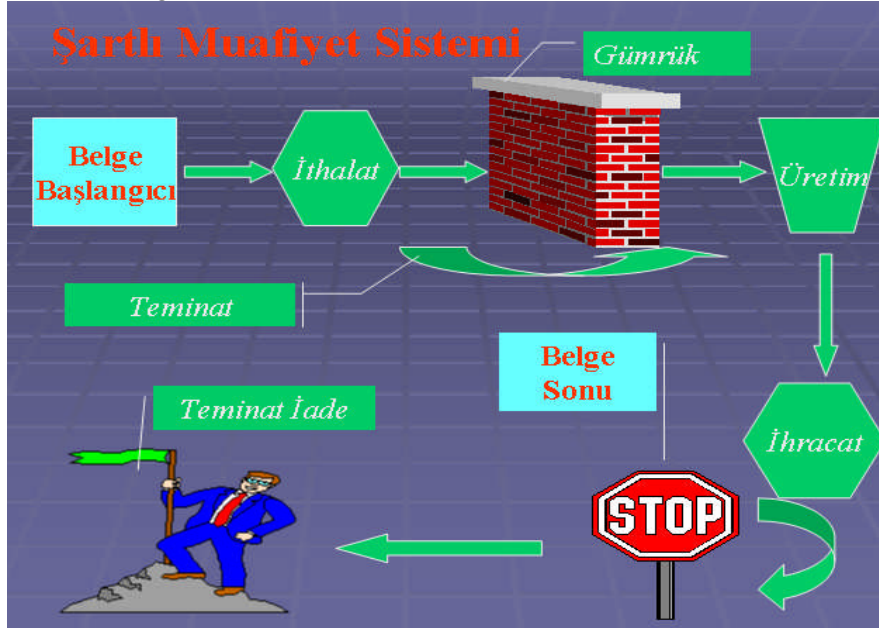
Bu sistemler ikiye ayrılır:

- Şartlı muafiyet (askıya alma) sistemi
 - Önce ithalat
 - Eş değer eşya kullanımı (önce ihracat)
- Geri ödeme sistemi

2.5.3.1. Şartlı Muafiyet Sistemi

- Şartlı muafiyet (önce ithalat)

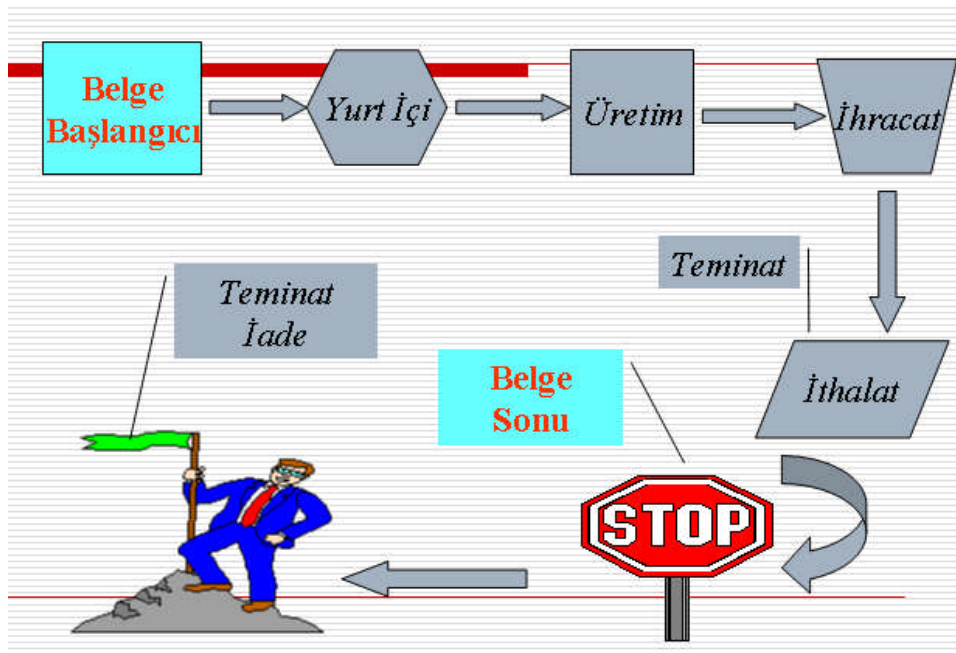
Serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın dâhilde işleme izin belgesi (DİİB) almak yoluyla Türkiye gümrük bölgesinde bir veya daha fazla işlem görmek üzere gümrük vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmadan vergileri teminata bağlanmak suretiyle geçici olarak ithali ve bu eşyanın işlem görmüş ürün şeklinde ihracı hâlinde teminatın iade olunduğu dâhilde işleme sistemidir.

Şema 2.3: Şartlı muafiyet sisteminin işleyişi

➤ Eş değer eşya kullanımı (önce ihracat)

Önceden ihracat, rejimin şartlı muafiyet sisteminde, ithal eşyasının bu sisteme tabi tutulmadan önce eş değer eşyadan üretilen işlem görmüş ürünlerin Türk gümrük bölgesinden ihracına ve ithal eşyanın sonradan ithaline imkân veren uygulamadır.

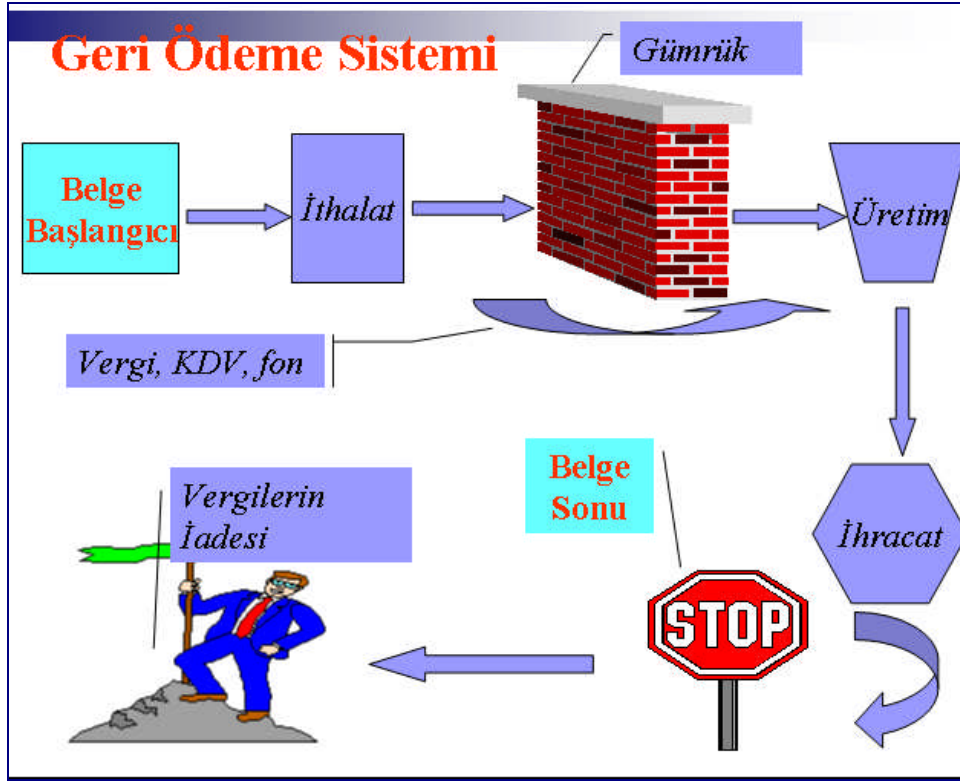

Şema 2.4: Eş değer eşya kullanımı sisteminin işleyişi

2.5.3.2. Geri Ödeme Sistemi

İşleme faaliyetlerine tabi tutulmak amacıyla serbest dolaşıma giren eşyanın, işlem görmüş ürün olarak ihracından sonra DİİB kapsamında, ithalat esasında ödenmiş olunan vergilerinin (gümrük vergisi, KDV gibi) geri alınmasıdır.

Geri ödeme sistemi çerçevesinde düzenlenen dâhilde işleme izin belgesi ihracat taahhüdünün kapatılmasını müteakip üç ay içinde, ithalat sırasında ödenen vergilerin iadesi için ilgili gümrük idaresine müracaat edilmesi gerekmektedir.

Şema 2.5: Geri ödeme sisteminin işleyişi

2.5.4. Dâhilde İşleme İzin Belgesi (DİİB) İle İlgili Prosedür ve Yükümlülükler

Dâhilde işleme izin belgesi ile ilgili prosedür ve yükümlülükler aşağıdaki başlıklarla incelenecektir.

2.5.4.1. DİİB İle İlgili Birimler,

İşleme faaliyetlerini yapan veya yaptıran kişinin talebi üzerine dâhilde işleme izin belgesi alınarak rejim tedbirlerinden yararlanılır.

Dâhilde işleme izin belgesi ile ilgili olarak;

- Eşyanın tamir, boyama, yenileme, monte edilmesi, birleştirilmesi, ambalajlanması, bedelsiz ithalat vb. basit işlemler için Gümrük Müsteşarlığına,
- Yukarıda sayılan işlemler dışında ileri derecedeki işlemlerde izin belgesi almak için elektronik ortamda Dış Ticaret Müsteşarlığına (İhracat Genel Müdürlüğüne) izin belgesi için başvurulur.

2.5.4.2. DİİB İle İlgili Süreler

Dâhilde işleme izin belgesinin süresi Dış Ticaret Müsteşarlığınca proje konusu malın özelliğine göre belirlenir. Bu süre on iki ayı geçemez. Ancak Müsteşarlık mamulün özelliklerini dikkate alarak bu süreyi kısaltabilir.

Sürenin başlangıcı, dâhilde işleme izin belgesinin/dâhilde işleme izninin tarihidir. Süre sonu ise belge/izin süresi bitiminin rastladığı ayın son günüdür.

2.5.4.3. DİİB Almak İsteyen Firmalardan İstenen Belgeler

- Proje formu
- Ham madde sarfiyat tablosu
- Kapasite raporu
- Ticaret sicili gazetesi
- İmza sirküleri
- Henüz kapatılmamış belgeleriyle ilgili bilgiler

Bunlarla birlikte DTM İhracat Genel Müdürlüğüne müracaat edilir.

2.5.4.4. Dâhilde İşleme İzin Belgesi Kullanımı

➤ İthal için

Belge, giriş gümrük müdürlüğüne gösterilir. İthal edilecek maddelerin gümrük, fon, KDV tutar toplamı kadar teminat mektubu verilerek ödeme yapmadan ithalat gerçekleştirilir.

İthalat ve ihracatın belge süresi içinde yapılması zorunludur. İthalat miktarına karar verirken belge süresi içinde ihraç edilecek kadar ithalat yapılmalıdır. Aksi hâlde elde kalan ham maddeler için ödenmeyen KDV, gümrük ve fon tutarları cezaları ile birlikte geri ödenir.

Belgede yazılı ham maddelerin tümünün ithal veya ihraç edilmesi zorunlu değildir. İthal edilen ham maddeyi, imalatla kullanıp ihraç etmek yeterlidir. İthal edilmeyen ham madde için ihracat sorumluluğu yoktur.

➤ Yerli ham madde alımı için

Dâhilde işleme izin belgenizin bir fotokopisini satıcı firmaya vermeniz hâlinde, satıcı firma fatura üzerine "İşbu satış firmasının tarih veD1-..... nu.lı dâhilde işleme izin belgesi kapsamında yapılarak KDV istisnasından yararlandırılmıştır." yazısını yazarak sizden KDV almayacaktır. İmalatçı ihracatçı firmalar, müracaat tarihinden önce dört yıl içinde düzenlenmiş ve ihracat taahhüdü kapatılmış belgeler kapsamında toplam 2 (iki) milyon ABD dolarından az olmamak üzere gerçekleştirdikleri ihracat kadar indirimli teminat uygulamasından yararlanabilir.

2.5.4.5. Dâhilde İşleme İzin Belgelerinin Kapatılması

Dâhilde işleme izin belgesi sahibi firmaların, belge süresi sonundan itibaren 3 (üç) ay içinde gereken bilgi ve belgelerle birlikte belge ihracat taahhüdünü kapatmak için ilgili ihracatçı birlikleri genel sekreterliğine müracaat etmeleri gerekmektedir. Yapılan kapatma müracaatı geri alınamaz.

Belirtilen süre içinde kapatma müracaatında bulunmayan firmalara, 10 (on) iş günü içinde İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliklerince 30 (otuz) gün içinde ihracat taahhüdünü kapatma müracaatında bulunulması bildirilir. Belirtilen süre içinde kapatma müracaatında bulunmayan firmalar, 10 (on) iş günü içinde iptal işleminin yapılmasını teminen müsteşarlığa bildirilir.

İthal edilen ancak ihracı gerçekleşmeyen maddelere ait ithalat esnasında tahsil edilmeyen her türlü vergi, 6183 sayılı Kanun’a göre tahsil edilir. Kullandığımız belgenizin ihracat taahhüdünün % 50’den fazlasını gerçekleştirmeniz veya belgeniz için kapatma başvurusu yapmanız hâlinde ikinci dâhilde işleme izin belgesi alabilirsiniz.

2.5.4.6. INF 9 Bilgi Formu

Eş değer eşyadan elde edilen işlem görmüş ürünün ihracından önce ithal eşyanın girmesi hâlinde, işlem görmüş ürünün elde edilmesi için kullanılan eş değer eşya kadar ithal eşyanın bu rejimden yararlanıp yararlanmadığının kontrolü amacıyla INF 9 formu kullanılır.

Bu form, biri asıl dört nüshadan oluşur ve ithal eşyanın girişinin yapılacağı gümrük idaresine beyanname ile birlikte sunulur. Birden fazla sevkiyatla ihracatın söz konusu olması hâlinde, her sevkiyat için bir INF 9 formu kullanılır.

2.5.5. DİR Otomasyon Uygulaması

Dâhilde işleme rejimi (DİR) otomasyon uygulaması, kamuda ilk elektronik imza içeren e-devlet uygulamasıdır. Uygulama ile ihracatçı firmalar zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın Dış Ticaret Müsteşarlığınca düzenlenen dâhilde ve hariçte işleme rejimi kapsamındaki belgelerine ilişkin tüm işlemleri elektronik ortamda gerçekleştirebilecektir.

Uygulama ile dâhilde ve hariçte işleme rejimi kapsamında daha önce kâğıt ortamında hazırlanan başvurular “online” veya “offline” olarak elektronik ortamda hazırlanabilecektir. Elektronik ortamda hazırlanarak DTM’ye yine elektronik ortamda iletilen başvurular (ihracat/ithalat listeleri, ham madde sarfiyat tabloları vb.) DTM içindeki değerlendirme sürecini de tamamen elektronik ortamda geçirecektir. Böylece kâğıt akışının neden olduğu zaman kaybının önüne geçilebileceği gibi müracaatı gerçekleştiren firma istediği zaman müracaatının hangi aşamada olduğunu takip edebilecektir.

Belge başvuru işlemlerinin yanı sıra her türlü revize müracaatı da yine uygulama ile gerçekleştirilebilecek ve talepler DTM tarafından kısa sürede sonuçlandırılabilir.

Ayrıca DİR otomasyon uygulamasında ilgili kurum ve kuruluşlarla elektronik ortamda bilgi paylaşımı da öngörülmüş olup bu amaçla İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği ve Gümrük Müsteşarlığı ile tam entegrasyon sağlanmıştır. Böylece kapatma işlemlerinde yaşanan zaman kaybının da önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

2.5.5.1. Kullanıcı Olabilmek İçin Yapılması Gereken İşlemler

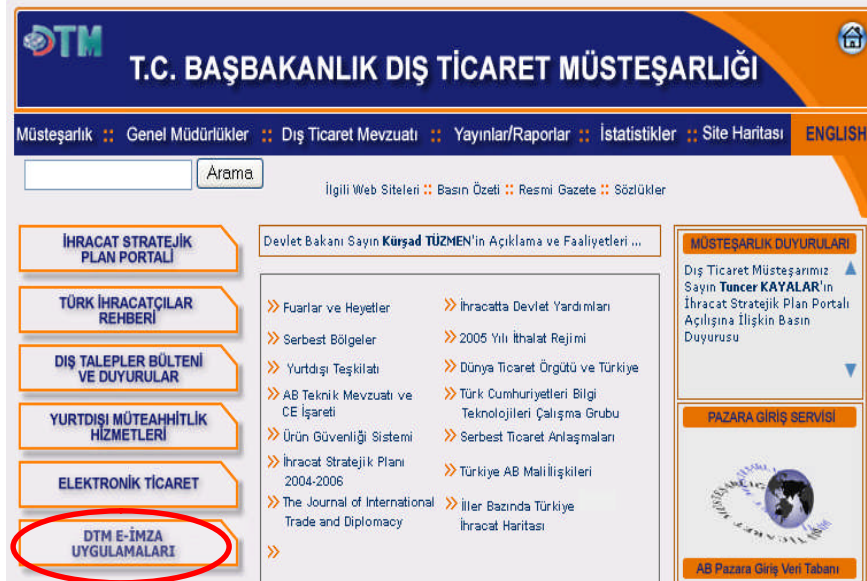
Dış Ticaret Müsteşarlığınca hazırlanan “E-İmza” uygulamalarını kullanabilmek için yapılması gereken işlemlere ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

➤ Elektronik imza temin edilmesi

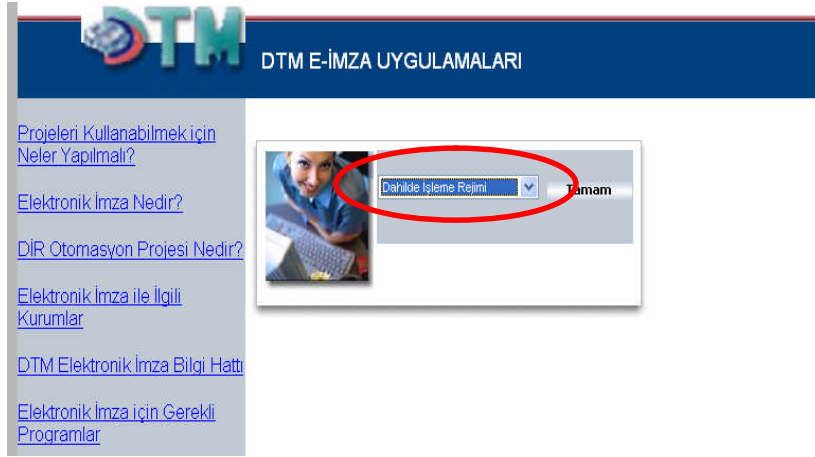
Dış Ticaret Müsteşarlığınca hazırlanan Dâhilde İşleme Rejimi Otomasyon Projesi ve diğer elektronik imza uygulamalarından yararlanmak isteyen firmalarımızın güvenli bir şekilde işlem yapabilmeleri için elektronik imza kullanmaları gerekmektedir. Elektronik imza içeren nitelikli elektronik sertifikalar Telekomünikasyon Kurumu (www.tk.gov.tr) tarafından yetkilendirilen elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarından temin edilebilecektir.

➤ Yetkilendirme başvurusunda bulunma

Dış Ticaret Müsteşarlığının (www.dtm.gov.tr) web adresinde yer alan “DTM E-İmza Uygulamaları” linki ile yönlendirilen alandan “Dâhilde İşleme Rejimi” seçilerek açılan sayfada “Yetkilendirme başvurusunda bulunmak istiyorum” linki seçilir.

Resim 2.2: Uygulamaya giriş

Resim 2.3: Uygulama seçme

Resim 2.4: Yetkilendirme başvuru talebi

Dahilde İşleme Rejimi Kullanıcı Yetkilendirme Başvurusu Bilgileri

Yasal sertifika sahibinin

Adı Soyadı

Unvanı

Uyruk

TC Kimlik No (Yabancılar için Pasaport No)

Doğum Yılı

Eposta Adresi

İş Adresi

İş Telefonu 1

İş Telefonu 2

Faks No

Kullanıcı Tipi ☒ Firma ☐ DTM ☐ Kamu Kurum ☐

Firma Adı

Firma Vergi No

İmzala

DİR Otomasyon Uygulamasını kullanacak firmaların bu alanı işaretlemesi gerekmektedir.

Resim 2.5: Yetkilendirme için kullanıcı ve firma bilgileri

Dahilde İşleme Rejimi yetkilendirme başvurunuz kaydedilmiştir. Lütfen aşağıdaki belgeleri bağlı olduğunuz İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine ulaştırınız.

- 1-Ticaret Sicil Gazetesi aslı, noter veya ticaret ve/veya sanayi odaları ile ticaret sicili memurlarınca tasdikli örneği (Kuruluş, varsa unvan değişiklikleri ile mevcut duruma ilişkin ticaret sicil gazetelerinin her biri)
- 2-İmza Sirküleri (Noter tasdikli)
- 3-Firmaya ait Vergi Numarası Belgesi
- 4-Elektronik imza sahibi kişinin Yetki Belgesi (İlgili kişinin elektronik imza sertifikası alınırken istenen kimlik bilgilerini ve verilecek yetkinin süre sonunu içerecek şekilde) (Noter Tasdikli)
- 5-İhraç edilecek maddelerin üretimi ile ilgili Kapasite Raporu (Ticaret ve/veya sanayi odalarının tasdikli)*
- 6-Firma Tanımlama Formu (İmza sirkülerinde yer alan yetkililerin adı ve soyadı belirtilerek imzalanmış)
- 7-İhracatçı Birliği üyesi olduğuna dair belge
- 8-Gümrükçe Onaylanmış Kişi Statü Belgesi (Varsa)
- 9-Dilekçe (İmza sirkülerinde yer alan yetkililerin adı ve soyadı belirtilerek imzalanmış)

(*) Kesme çiçek, doğal çiçek soğanı, tavuk-balık yetiştiriciliği, araştırma, geliştirme ve deneme üretimi gibi kapasite raporu düzenlenmeyen üretim faaliyetleri için ilgili kururundan alınan belge (Aslı veya ilgili kurumca tasdikli örneği)

NOT :

- 1- Firma Tanımlaması'na yönelik olarak ek bilgi ve belge istenmesine veya yukarıda belirtilen bilgi ve belgelerden birinin veya birkaçının istenmemesine Müsteşarlıkça (İhracat Genel Müdürlüğü) karar verilir.

Resim 2.6: Yetkilendirme başvurusunun ardından ihracatçı birliklerine iletilmesi gereken belgeler

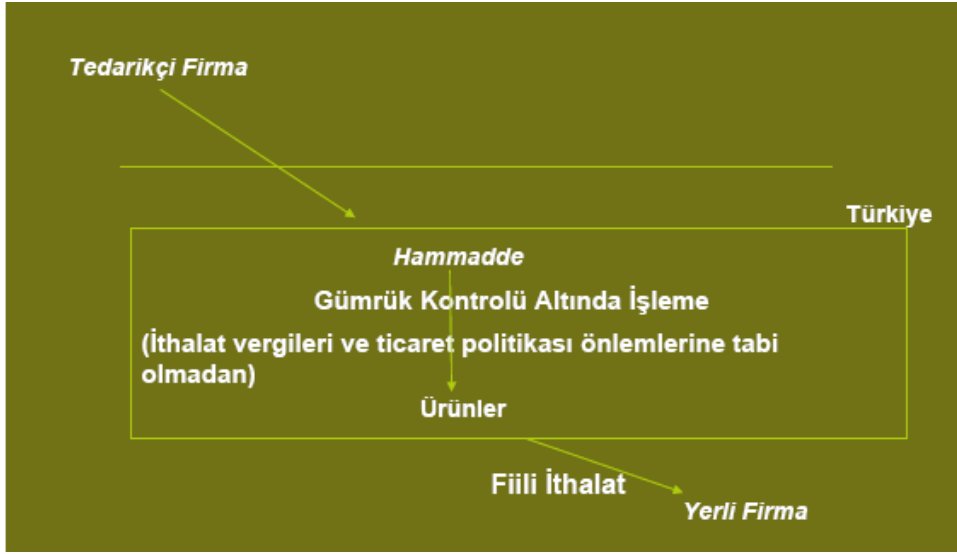
2.6. Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi

Serbest dolaşıma girmemiş eşyanın, Türkiye gümrük bölgesinde, ithalat vergilerine veya ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın niteliğini veya durumunu değiştiren işlemlere tabi tutulmaları ve bu işlemlerden elde edilen ürünlerin tabi oldukları gümrük vergileri üzerinden serbest dolaşıma girmeleri sistemidir.

Elde edilen bu tür ürünler, işlenmiş ürün olarak adlandırılır.

Avantajları:

- İthalat vergilerine veya Ticaret politikası önlemlerine (TPÖ) tabi tutulmaksızın işçiliğe tabi tutulmasıdır.
- Serbest dolaşıma girişi öngörür.
- İstahdam artırma amaçlıdır.
- İşlem görmüş ürünün vergi oranı üzerinden vergilendirme yapılır.
- Sınırlı sayıda uygulaması vardır.

Şema 2.6: Gümrük kontrolü altında işleme rejiminin işleyişi

2.6.1 İzin Başvurusu ve İznin Verilmesi

İzin başvurusu işlemi yapan ya da yaptıran tarafından gümrük kontrolü altında işleme izin başvuru formu ile birlikte yetkili gümrük idaresine yapılır.

Gümrük idaresi talebi inceleyerek uygun bulursa izni verir. Gümrük kontrolü altında işleme rejimine ilişkin iznin geçerlik süresi, ekonomik şartlar, başvuru sahibinin özel şartları ve işleme faaliyetinin özelliği dikkate alınarak gümrük idaresince her başvuru için ayrı ve azami iki yıl olarak belirlenir. Beklenmeyen hâl ve mücbir sebeplerle bu süre üç aya kadar uzatılabilir.

2.6.2. Gümrük Kontrolü Altında İşleme Kayıtları

Gümrük idareleri, rejime ilişkin hükümlerin doğru uygulanmasını ve yapılacak denetimleri kolaylaştırmak amacıyla rejime tabi tutulan ithal eşyanın miktarını işleme faaliyetlerinin izlenmesi ve ödenmesi gerekebilecek gümrük vergilerinin doğru hesaplanması için gereken bütün hususları kapsayan stok kayıtlarını tutmalarını veya tutturmalarını izin hak sahibinden ister.

Gümrük kontrolü altında işleme kayıtları olarak adlandırılan bu kayıtlar, rejimin doğru olarak uygulanması için gerekli olan denetimlerin yapılabilmesi bakımından, izni veren gümrük idaresi tarafından yapılacak incelemelere her zaman açık tutulur.

Gümrük idareleri, başvuru sahibi tarafından ticari amaçlarla tutulan kayıtların, işlemlerin denetimini mümkün kılması durumunda, bu kayıtları gümrük kontrolü altında işleme kayıtları olarak kabul edebilir.

2.6.3. Rejime Giriş Beyanı

Eşyanın rejime girişine ilişkin beyanname, izin belgesinde belirtilen gümrük idaresine sunulur.

Gümrük kontrolü altında işleme rejimine giriş için verilecek beyanname, yazılı beyan normal usul hükümlerine uygun olarak düzenlenir. Beyannamede eşya ile ilgili yapılan tanımlama, izin belgesindeki eşya tanımlamasına uygun olmak zorundadır.

Rejime giriş esnasında, eşyaya isabet eden vergiler teminata bağlanır.

2.6.4. İbra ve İbra Beyanı

Rejimin ibrasında, verimlilik oranının tatbiki yoluyla işlem görmüş ürünlere isabet ettiği belirlenen ithal eşya miktarı ya da gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulan değişmemiş ithal eşya miktarı esas alınır.

Değişmemiş eşya veya izinde öngörülene nazaran işlemin ara aşamalarından birinde bulunan ürünler için bir gümrük yükümlülüğü doğduğunda gümrük vergileri tutarı, ithal eşyanın gümrük kontrolü altında işleme rejimine tabi tutulduğu beyannamenin tescili sırasındaki vergi oranı ve diğer vergilendirme unsurlarına istinaden hesaplanır.

Gümrük kontrolü altında işleme faaliyetine tabi tutulan eşyanın, bu rejimi sona erdirecek ibra beyannamesi, izinde belirtilen gümrük idarelerinden birine sunulur.

Rejimi ibra için verilen beyanname, izin verilen ve tabi olacağı gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanıma ilişkin hükümlere uygun olarak düzenlenir.

ÖRNEK: Bir firmamız 8455.30.90. Gümrük Tarife Pozisyonunda yer alan “hadde silindirleri dökülmüş veya kalıplanmış çelikten olanlar” cinsi eşya için Ankara TIR Gümrük Müdürlüğüne gümrük kontrolü altında işleme rejimi başvurusunda bulunarak böyle bir izin almış ve işlemi sonlandırmıştır.

2.6.5. İkincil Ürünler

İkincil ürünler, işleme sonucu ortaya çıkan ekonomik değeri haiz ikincil işlem görmüş ürünlerdir.

İkinci ürünler;

- Tasfiyeye tabi tutulabilir.
- Çıkış hükmünde antrepo veya geçici depolama yerine alınabilir.
- Serbest dolaşıma giriş rejimi çerçevesinde ithal edilebilir.
- Mahrece iade edilebilir [Malzemenin geldiği yere geri dönmesi için gerekli tüm işlemler (Mahrece: Satıcı, gönderen, malın çıkış noktası anlamına gelir.)].
- İmha edilebilir.

2.7. Geçici İthalat Rejimi

Geçici ithalat rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergilerinden tamamen ya da kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın Türkiye gümrük bölgesi içinde kullanılması ve bu kullanım sırasındaki olağan yıpranma dışında herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracına olanak sağlayan hükümlerin uygulandığı rejimdir.

Fuar, sergi ve benzeri faaliyetlerde kullanım ve gösterim için getirilen eşyaya da bu rejim uygulanmaktadır. Yurt dışı fuar ve sergilere katılım esnasında yurt dışına gönderilen ihraç malları için gümrük idarelerine başvurulur.

İthalat yapmak isteyen kişiler, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde almaları gereken belgelerle birlikte doğrudan gümrük idarelerine başvurur.

Vergi numarasına sahip her gerçek kişi, tacir ve tüzel kişi ile tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte yürürlükteki mevzuat hükümlerine istinaden hukuki tasarruf yapma yetkisi tanınan kişiler ortaklıkları ithalat işlemlerini yürütebilir. Ancak aşağıdaki durumlarda vergi numarasına sahip olma şartı aranmaz.

- Özel anlaşmalara dayanan ithalatla
- Kitap ve diğer yayınların ithalatında
- Ülkemizde açılan uluslararası fuar ve sergilerde Gümrük Müsteşarlığınca perakende satışına izin verilen malların ithalatında
- Geçici ithalat rejimi ile ilgili mevzuatlar şunlardır:
- 4458 sayılı Gümrük Kanunu
- Gümrük Yönetmeliği
- 474 sayılı GGTC Hakkında Kanun
- 2976 sayılı Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
- 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ve 32 sayılı Karar
- 4059 sayılı DTM'nin Kuruluş Kanunu
- 3283 sayılı Bazı Kanunlarla Tanınmış Olan Gümrük Muafiyetlerinin Kaldırılması Hakkında Kanun
- İthalat Rejimi Kararı, İthalat Yönetmeliği ve İthalat Tebliği
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Mevzuat
- İthalatta Korunma Önlemleri Hakkında Mevzuat
- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresi Hakkında Mevzuat
- İthalatta Gözetim Uygulanması Hakkında Mevzuat

2.7.1. İthalatta Temel Prensipler

- Aksi belirtilmedikçe ithalat serbesttir.
- Kamu ahlakı, kamu düzeni veya kamu güvenliği; insan, hayvan ve bitki sağlığının korunması veya sınai ve ticari mülkiyetin korunması amaçlı önlemler alınabilir.

- Eski, kullanılmış, yenileştirilmiş, kusurlu ve yatık malların ithali izne tabidir. Eşyalar 1. yaşına kadar (1 yaş dâhil) ithal edilebilir (T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İthalat Genel Müdürlüğü'nden).
- İthalatı kanunlarla belirli kurum ve kuruluşlara bırakılmış maddelerin ithalini ancak bu kurum ve kuruluşlar yapabilir. Bunlardan bazıları şöyledir:

Zehirli gazlar	Millî Savunma, Sağlık, Tarım ve Köyişleri, Orman, Maliye, İçişleri Bakanlıkları veya Gümrük Müsteşarlığının ihtiyacı için bu kuruluşlar tarafından
İşlenmemiş kıymetli maden	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ve Kıymetli Madenler Borsası üyesi kıymetli maden aracı kuruluşları
T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından her yıl yayımlanan “Haritalar ve Benzeri Dokümanın İthaline İlişkin Tebliğ”de belirtilen eşya	İthal taleplerinde deniz haritaları için Deniz Kuvvetleri Komutanlığının (Seyir Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanlığı) diğer haritalar için ise Millî Savunma Bakanlığının (Harita Genel Komutanlığı) uygunluk belgesi aranır.

Tablo 2.1: Çeşitli malların ihracını yapacak kuruluşlar

2.7.2. Geçici İthalat Rejimi İle İlgili Terimler

- **Giriş idaresi:** Geçici ithalat eşyasının Türkiye gümrük bölgesine girdiği gümrük idaresidir.
- **Çıkış idaresi:** Geçici ithalat eşyasının Türkiye gümrük bölgesinden çıkışının yapıldığı gümrük idaresidir.
- **Türkiye gümrük bölgesi dışında yerleşik kişi:** Türkiye gümrük bölgesi dışında ikamet eden gerçek kişi ya da kayıtlı iş yeri bulunan tüzel kişidir.
- **Taşıt:** İnsan ya da eşya taşınmasında kullanılan herhangi bir araç ile eşyanın istiflenmesinde, korunmasında ve emniyetinde kullanılacak takımlar da dâhil olmak üzere yedek parçaları ve normal aksesuarları ve teçhizatıdır.
- **Ticari kullanım:** Bedel karşılığında insan taşınmasında ya da bedel karşılığında olsun ya da olmasın sınai veya ticari eşya nakliyesinde kullanılan araçtır.
- **Özel kullanım:** Nakliye aracının ilgili kişinin kişisel amaçlarına yönelik, ticari kullanımın dışında kalan kullanımıdır.
- **Dâhili trafik:** Türkiye gümrük bölgesi içinde bindirilen veya yüklenen insan veya eşyanın yine Türkiye gümrük bölgesi içinde başka bir yere indirilmesi veya boşaltılmasıdır.
- **Konteyner:** Eşya taşımak için hazırlanmış tam veya yarım kapalı bir kompartman oluşturan;
 - Kalıcı özellikte ve birden fazla kullanım için yeteri kadar sağlam olan,
 - Bir ya da birden fazla taşıma tarzında, ara yüklemeye gerek kalmayacak şekilde eşya taşınması için özel olarak tasarlanmış,

- Bir metreküp veya daha fazla bir iç hacme sahip ve kolayca doldurulup boşaltılmak üzere tasarlanmış taşınabilir araç ve gereçleri ifade eder.
- **Gümrük mührü altında taşıma:** Konteyner üzerine gümrük mührü tatbik edilerek eşyanın konteyner ile taşınmasını ifade eder.
- **Sökülebilir kasa:** Bağımsız olarak hareket kabiliyeti olmayan ve özellikle şasisi ve alt gövde çerçevesi bu amaç için hazırlanmış bir yol aracı üzerinde taşınmak için özel olarak tasarlanmış yükleme bölmesini ifade eder. Bu tanım özellikle kombine taşıma için tasarlanmış hareketli kasalardan oluşan yükleme bölmelerini de kapsar.
- **Konteyner ya da palet operatörü:** Aracın sahibi olsun ya da olmasın o aracın hareketleri üzerinde etkili bir şekilde kontrole sahip kişiyi ifade eder.
- **Konteyner veya palet kullanıcısı:** Bir konteyner veya bir paletin işleticisi veya onun temsilcisini ifade eder.
- **Kısmen kapalı konteyner:** Genellikle bir döşeme ve kapalı bir konteynerin hacmine eşit bir yükleme hacmi bırakacak şekilde düzenlenmiş bir üstyapı içeren teçhizatır. Üstyapı genelde konteynerin çerçevesini oluşturacak metal parçalardan yapılır. Bazı durumlarda sadece kolonlar üzerinde tutulan bir çatı şeklinde tasarlanmış olabilir. Bu tip konteyner özellikle hacimli eşyanın taşınmasında kullanılır.
- **Palet:** Üzerinde bir miktar eşyayı, mekanik avadanlıklar yardımıyla istiflemeye, taşımaya uygun olarak yekpare olacak şekilde birleştirmeye imkân veren bir araç anlamında kullanılır. Bu araç taşıyıcılarla ayrılmış iki düzlemden ya da ayaklar üzerine oturtulmuş tek bir düzlemden ya da hava taşımacılığına uygun olarak hazırlanmış özel bir düzlemden oluşur. Yüksekliği forklift ile veya paletli çekiciyle kaldırmaya uygun olabilecek asgari ölçüye düşürülmüş olmalıdır.

2.7.3. Geçici İthalat Türleri

Geçici ithalat rejiminin iki tür uygulaması vardır.

- Eşyanın ithalat vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithali
- Kısmi muafiyetten yararlanılmak suretiyle geçici ithali

2.7.3.1. Tam Muafiyet Suretiyle Rejimden Faydalanacak Eşya

Tam muafiyet suretiyle geçici ithalat, eşyanın ithalinde alınması gereken vergiler karşılığında teminat alınarak söz konusu eşyanın yurtdışı belirlenen sürede kalması ve bazı özel durumlar hariç olmak üzere ayniyeti değişmeksizin yeniden ihraç edilmesidir.

Hangi eşyanın tam muafiyet suretiyle geçici ithalinin yapılabileceği Gümrük Kanunu ile tespit edilmiş olup bu eşyaların söz konusu özel hâller ve şartları da ayrıca taşınması gerekmektedir.

Kararda belirtilen şartları taşıması hâlinde tam muafiyet suretiyle geçici ithal edilebilecek taşıt araçları tam muafiyet suretiyle geçici ithalatı rejimi: Ticari ve özel kullanıma mahsus kara taşıtları, binek ve yük hayvanları, demir yolu taşıtları, hava taşıtları, özel kullanıma mahsus hava taşıtları, deniz veya iç su yolları taşıtları, paletler ve konteynerler gibi araçlardır.

Taşıt araçları dışındaki ithalat vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithal rejimine tabii tutulacak eşya: Mesleki teçhizat, sergi, fuar, toplantı ve benzeri etkinliklerde gösterime ya da kullanıma sunulan eşya, pedagojik materyal ve bilimsel malzeme, tıbbi ve cerrahî teçhizat ile laboratuvar teçhizatı, doğal afetlerde gönderilen yardım malzemesi, ambalajlar, özel nitelikte eşya ve numuneler, üretim araçlarının parçaları, sanat eşyası, antika eşya ve mücevherat, ticari nitelikte olmayan sinema filmleri, sportif amaçlarla ithal edilen kişisel eşya ve spor malzemesi, turistik tanıtım materyali, canlı hayvanlar ve bunlara ait teçhizat, deniz adamlarının ihtiyaç malzemesi, sınır bölgelerinin alt yapı inşaatında kullanılan teçhizat, ekonomik etkisi olmayan özel bir durumda getirilen eşyalardır.

2.7.3.2. Kısmi Muafiyet Suretiyle Rejimden Yararlandırılacak Eşya

Kısmi muafiyetten yararlandırılmak suretiyle geçici ithalat, eşyanın Türkiye gümrük bölgesinde kalacağı her ay için geçici ithalat beyannamesinin tescil edildiği tarihte söz konusu eşyanın ithalinde alınması gereken vergiler tutarının % 3'ünün ithalat vergisi olarak tahsil edilmesi, arta kalan kısım için ise teminat alınarak söz konusu eşyanın yurtda belirlenen sürede kalması ve bazı özel durumlar hariç olmak üzere ayniyeti değişmeksizin yeniden ihraç edilmesidir.

2.7.4. Geçici İthalat Rejimi İzin Talebi

Geçici ithalat izni eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine yetkili gümrük idarelerince verilir.

İthalat yapılabilmesi için ilgili gümrüğe;

- Vergi mükellef yazısı,
- Ticaret sicil gazetesi (kuruluş, en son değişiklik),
- Faaliyet belgesi,
- Mali müşavir bilgisi evrakları sunulur.

Söz konusu evrakların gümrüğe sunulması ithalatın başlamasına yeterli olup gümrük beyanında bulunulması için yeterli değildir. Ayrıca beyanda bulunmak için firmaların veya bu işle ilgilenen kurum veya kuruluşların ilgili kurumdan yetki almaları gerekmektedir.

Gümrük idaresince geçici ithalat rejimi izin formunu düzenleyip imza karşılığında izin hak sahibi veya temsilcisine verir.

Geçici ithalat rejimi için izin formu üzerinde yer alan iznin geçerlilik süresi izin talep formunda belirtilen süreler dikkate alınarak gümrük idarelerince belirlenir. Belirlenen süre içinde kullanılmayan ya da ilgili gümrüğüne gerekçe de belirtilmek suretiyle süre uzatım talebinde bulunulmayan geçici ithalat rejimi izin formu ilgili gümrük idaresince iptal edilir.

Eşyanın geçici ithal rejimi altında kalma süresi, Gümrük Kanunu uyarınca azami 24 ay olarak belirlenir.

2.7.5. Beyan ve Beyan Yapılacak İdareler

Beyanın nasıl yapılacağı aşağıda belirtilmiştir.

- Devlet, belediye, il özel idare ve diğer kamu tüzel kişilerinin amir ve memurları, özel hukuk tüzel kişilerinin kendilerini temsile yetkili personeli doğrudan temsil yolu ile beyanda bulunabilir.
- Kara, deniz ve hava yolu işletmeleri ile nakliyeciler kuruluş temsilcileri, taşıdıkları eşyanın sadece transit işlemleri için doğrudan temsil yoluyla beyanda bulunabilir.
- Bir beyannamenin tescilinin belirli bir kişi için özel yükümlülükler getirmesi hâlinde bu beyan söz konusu kişi tarafından yapılmalıdır veya beyan bu kişi hesabına yapılmalı ve beyan sahibi Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik olmalıdır.

Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik olma zorunluluğu transit beyanda bulunan kişilere uygulanmaz.

2.7.5.1. Sözlü Beyan

Beyan sahibi tarafından belge kullanılarak sözlü beyan edilir. Söz konusu belge, başvuru sahibi tarafından tarih ve imza atılarak gümrük idarelerine ibraz edilir. Gümrük idaresince tescil edilen bu belge, geçici ithalat rejimi kullanım izni hükmündedir.

2.7.5.2. ATA Karnesi İle Beyan

Yetkili bir gümrük idaresine, taraf olduğumuz uluslararası sözleşme hükümlerine göre düzenlenmiş ATA karnesinin ibrazı, rejim için izin talebi ve karnenin tescili ise geçici ithalat rejimine giriş izni olarak kabul edilir.

Ata karnesinin geçerlilik süresi içinde olmak ve verilen bilgilerin doğru olup olmadığı kontrol edilmek kaydıyla karnenin ithal sayfasına (importation) tescil tarih ve sayısı ve eşyanın hangi amaçla ve hangi sözleşme kapsamında ithal edildiği, eşyanın yeniden ihraç edileceği son günün tarihi, karnenin geçerlilik süresini geçmemesi kaydıyla yazılır.

Gümrük idaresi, ATA Karneleri Hakkındaki Gümrük Sözleşmesi'ne taraf bir ülke tarafından düzenlenmiş, kapak sayfasının ilgili bölümü gümrük yetkilileri tarafından onaylanmış ve Türkiye gümrük bölgesinde geçerli olan ATA karnelerini kabul eder.

2.7.5.3. Başka Bir Tasarruf Yoluyla Beyan

İthal vergilerinden tam muafiyet suretiyle sportif amaçlarla ithal edilen kişisel eşya ve spor malzemeleri için yazılı başvuru veya izne gerek yoktur.

Bu durumda kişinin yolcu salonlarındaki ‘beyana tabi eşyam yoktur’ anlamına gelen yeşil hattan geçmesi, geçici ithalat için izin başvurusu sayılır. Yolcunun geçişi sırasında gümrük idarelerince bir müdahale olmaması hâlinde izin verilmiş sayılır.

2.7.6. Beyannamenin Tescili Kabulü ve Muayene

Muayene memurları, eşyanın ayniyetini tespiti yarayacak niteliklerini, varsa özel seri numaralarını, ayırt edici özelliklerini beyannamelere yazar ve eşyanın hâl ve mahiyetinin gümrük idaresince verilen geçici ithalat rejimi izin formunda kayıtlı evsafa uyup uymadığını inceler.

2.7.7. Rejimden Faydalanacak Ambalaj Maddeleri

Bakanlar Kurulu Kararı’nda belirtilen koşulları taşımayan yerli ürünler ile serbest dolaşıma girmiş eşyanın yeniden ihracında, aynen ambalaj olarak veya ambalaj imalinde kullanılmak üzere gerek bedelsiz gerekse bedelli olarak getirilip geçici ithalat rejiminden yararlanacak ambalaj maddeleri ile bunların hangi eşyanın çıkışında kullanılacağı 58 nu.lı ekte yer alan cetvelde gösterilmiştir.

58 nu.lı ekte yer alan ambalaj maddelerinin Bakanlar Kurulu Kararı’nda belirtilen şartları taşıması hâlinde tam muafiyet suretiyle anılan Karar’da belirtilen hükümlere tabi olmayan veya tabi olmakla birlikte tam muafiyet suretiyle geçici ithalat iznine ilişkin hükümlerde öngörülen koşulları taşımaması hâlinde ise kısmi muafiyet suretiyle geçici ithaline izin verilir.

2.7.8. Teminat Alınması ve Teminatın Kaldırılması (Çözülmesi)

Geçici ithalat rejimine tabi eşya için teminat alınır. Ambalajlar faturada ayrı gösterilir ve bağımsız bir ticari eşya niteliğinde ise bu da teminata bağlanır.

Kısmi muafiyet hükümlerinin uygulandığı hâllerde ise eşyanın bu rejimde kalacağı süre dikkate alınarak eşyanın rejime girişi sırasında tahsil edilecek vergilerden geriye kalan kısmı teminata bağlanır.

Teminat, eşya ile ilgili gümrük vergilerinin ödenmesini temin etmek amacıyla rejime giriş izni veren gümrük idaresince alınır.

Geçici ithalat rejimi kapsamında ithal edilen eşyanın izin hak sahibi veya temsilcisi tarafından ihracından sonra teminatın çözülmesi için giriş işlemi yapan gümrük idaresine dilekçe ile başvurulur.

Bu istek üzerine geçici ithalat ve ihracat beyannameleri incelenerek giren eşyanın şartlarına uygun olarak ihraç edildiğinin anlaşılması hâlinde buna ilişkin teminat çözülür.

2.7.9. Eşyanın Serbest Dolaşıma Giriş Rejimine Tabi Tutulması

Kısmi muafiyet suretiyle geçici ithaline izin verilen eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulması hâlinde Gümrük Kanunu uyarınca tahsil edilen miktar dışında kalan gümrük vergileri alınır.

Basitleştirilmiş usullerin kullanıldığı durumlar hariç olmak üzere geçici ithal yoluyla giren eşyanın yeniden ihracında izin hak sahibi/temsilcisi tarafından gümrük beyannamesi verilir.

Yeniden ihraç işleminde, giren eşyanın aynı olup olmadığı araştırılır. Muayene memurları, bunların ihracat beyannameleri ayniyetine uygun olduğu hakkında onaylı ve imzalı şerh verir.

Geçici ithalat işleminin ATA karnesi ile yapıldığı durumlarda çıkış gümrüğü, ATA karnesine ilişkin bilgileri siteme girer, eşyanın ayniyetine uygun olarak yurt dışı edilip edilmediğinin tespitini yapar ve ATA karnesi çıkış parçasını doldurarak en geç on beş gün içinde giriş gümrüğüne gönderir.

2.7.9. INF 6 Bilgi Formu

Geçici ithalat rejimi kapsamında ithali yapılan eşyanın;

- Gümrük Kanunu'na istinaden bir kişiden diğer bir kişiye devrinin yapılması durumunda,
- Sergi ve fuarlarda sergilenmek üzere getirilen eşyanın bir fuardan veya sergiden Türkiye gümrük bölgesini terk etmeksizin başka bir sergiye dâhil olması hâlinde, geçici ithalat rejim hak sahibinin talebi üzerine giriş gümrük idarelerince bir bilgi formu düzenlenir.

Bilgi formu, eşyanın geçici ithalat rejimine girişi sırasında düzenlenebileceği gibi devredilmesinden veya bir sergi veya fuardan diğer bir sergi veya fuara gönderilmesinden önce de düzenlenebilir.

INF 6 bilgi formu bir orijinal ve 2 nüsha olarak düzenlenir.

INF 6 bilgi formunun bir nüshası belgeyi düzenleyen gümrük idaresi tarafından alıkonarak orijinali ve bir nüshası izin sahibine verilir. Bu nüsha ilgili kişi tarafından ihracatın yapılacağı gümrük idaresine ibraz edilir. Bu nüsha çıkış gümrük idaresince onaylanarak formu düzenleyen giriş gümrük idaresine geri gönderilir.

2.7.10. Tam Muafiyet Uygulanmak Suretiyle Giriş Yapacak Taşıtlar ve İzinleri

Bakanlar Kurulu Kararı'nca belirlenen hâller ve özel şartları taşıyan aşağıda kayıtlı taşıtlar gümrük vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithal rejimine tabi tutulur.

- Kara taşıtları
 - Ticari kullanıma mahsus kara taşıtları
 - Özel kullanıma mahsus kara taşıtları
 - Binek ve yük hayvanları
- Diğer taşıtlar
 - Demir yolu taşıtları
 - Hava taşıtları
 - o Ticari kullanıma mahsus hava taşıtları
 - o Özel kullanıma mahsus hava taşıtları
 - Deniz ve iç su yolları taşıtları
 - o Ticari kullanıma mahsus deniz ve iç su yolları taşıtları
 - o Özel kullanıma mahsus deniz ve iç su yolları taşıtları
 - Konteynerler
 - Paletler

2.7.9.1. Taşıtlar İçin Rejimi Kullanma İzni

Taşıtların geçici ithalat rejimine girişi, yazılı başvuru ve başka bir izne gerek olmaksızın 462. maddede belirtilen belgelerle yapılır.

Yukarıdaki maddelerde belirtilen belgeler gümrük idareleri tarafından geçici ithal izin başvurusu olarak kabul edilir.

2.7.9.2. Konteyner ve Paletler İçin Rejimi Kullanma İzni

İthalat vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejiminden yararlandırılacak paletler için 419. maddede belirtilen geçici ithalat rejimi izin talep formu doldurularak gerekli belgelerle birlikte izin hak sahibi veya temsilcisi tarafından ilgili gümrük idaresine müracaat edilir.

Konteynerlerle ilgili işlemler ise 1972 Konteynerlerle İlgili Gümrük Sözleşmesinin Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümleri doğrultusunda yapılır.

2.7.9.3. Rejimin Kapatılması

Onarım ve bakım sonrasında değiştirilen parçalar ile arızalı veya bozuk olduğu anlaşılan yeni yedek parçalara ait geçici ithalat işlemleri, izin veren gümrükçe başka onaylanmış bir işleme veya kullanıma tabi tutulmak suretiyle kapatılır.

2.7.10. İthalatta Kullanılan Belgeler

- Taşıma belgeleri

Malzemenin özelliklerini belirten ve belirlenen araca yüklenen veya yüklenecek olan malzemeler için taşıyıcı firma tarafından verilen yükleme senedidir (taşıma belgesi).

 - Deniz konşimentosu (bill of loading)

Deniz yoluyla yapılan taşımalarda geminin kaptanı veya donatanı veya mümessili tarafından yükletene taşıma belgesi olarak konşimento verilir. Konşimentoda aşağıda yazılı bilgiler bulunur.

- o Taşıyanın adı ve soyadı veya ticaret unvanı
- o Kaptanın adı ve soyadı
- o Geminin adı ve tabiyeti
- o Yükletenin adı ve soyadı veya ticaret unvanı
- o Alıcının adı ve soyadı veya ticaret unvanı
- o Yükleme limanı
- o Boşaltma limanı veya buna dair talimat alınacak yer
- o Gemiye yüklenen veya taşınmak üzere teslim alınan malların cinsi, ölçüsü, sayı veya tartısı, markaları ve dıştan belli olan hâl ve mahiyetleri
- o Navluna ait şartlar

Eşya, boşaltma limanında konşimentoda teslim edileceği gösterilen ve bir nüshasını taşıyan kimseye ve eğer konşimento emre muharrer ise ciro ile devralmış şahsa teslim olunur. Bu kimseler malı almak için lazım gelen vasıfları haiz sayılır.

- Kara konşimentosu (CMR)

Kara nakliyatında taşıyıcılar tarafından konşimento yerine düzenlenen belgeye yük senedi (CMR) denir. Bunlarda aşağıda yazılı bilgiler bulunur.

- o Alıcının adı, soyadı veya ticaret unvanı ve adresi, eşyanın gönderildiği yer ve taşıma senedinin emre yazılı olması isteniyorsa emrine şerhi
- o Taşınacak eşyanın cinsi, ağırlığı veya adedi, paket hâlinde iseler paketlere yazılı numaraları ve işaretleri ve ambalajın şekli ve niteliği
- o Gönderenin adı, soyadı veya ticaret unvanı ve adresi
- o Taşıyıcının adı, soyadı veya ticaret unvanı ve adresi
- o Taşıma ücreti ve ücret ödenmiş ise bu husus
- o Taşımanın yapılacağı müddet
- o Taraflar arasında kararlaştırılan diğer hususlar

- Hava konşimentosu (air waybill)

Hava taşımalarında, aynı anlamda ve benzeri bilgileri kapsayan konşimento kullanılır.

- Tren konşimentosu (CIM/CIV)

Demir yolu ile yapılan taşımalarda ise benzeri bilgileri içeren CIM ve CIV belgeleri gibi uluslararası kabul görmüş taşıma belgeleri kullanılır.

➤ Fatura

- Alıcı ve satıcı arasındaki ticareti sağlayan resmî belgedir. Fatura, kesin satışlarda, satıcı ve diğer hâllerde gönderici tarafından mahallinde düzenlenmiş aşağıdaki hususları içerir.
- Faturanın düzenleme yeri, tarihi ve sayısı

- Kesin satışlarda satıcı firmanın, diğer hâllerde ise satıcı veya eşyayı gönderen firmanın adı ve adresi
 - Eşyayı satın alanın veya kesin satış dışındaki hâllerde gönderilenin adı ve adresi
 - Ödeme şartları (peşin veya vadeli gibi)
 - Satış bedeli ve teslim şartı (CIF, FOB veya diğer bir bedel gibi)
 - Eşyanın cinsi, nevi ve satış birimine (kilo, metre, adet, düzine gibi) göre miktarı
 - Eşyanın birim fiyatı (1 metre, 1 kilo ve 1 adedinin fiyatı gibi)
 - Eşyanın bulunduğu kapların cins ve nevi, marka ve numarası, adedi
 - Eşyanın teslim ve bedelinin ödenme yeri
 - Eşyanın gönderilme şekli
- Ayrıntılı fatura

Ayrıntılı fatura, kıymetleri üzerinden vergiye tabi olup da birden ziyade kap içinde gelen ve aynı zamanda çeşitli cins ve kıymette olan eşyadan, her kapta aynı cins ve kıymette ne miktar eşya bulunduğunu gösteren ve faturaya uygun bir şekilde, satıcı veya gönderici tarafından mahallinde düzenlenmiş bir belgedir.

Faturalarda her kabın içinde satış birimine göre hangi miktar eşya bulunduğu gösterilmediği takdirde, ayrıntılı faturanın beyanname ile birlikte idareye verilmesi gerekir.

➤ Çeki listesi

Çeki listesi, bir fatura kapsamı eşyanın çeşitli cins ve nevide ve çeşitli ağırlıktaki kaplara konulması hâlinde, her kapta hangi miktar eşya bulunduğunu göstermek amacıyla düzenlenen bir belgedir.

Çeki listesi, satıcı veya gönderici tarafından fatura ile birlikte hazırlanabileceği gibi beyan sahibi tarafından da hazırlanabilir.

Ağırlıkları üzerinden vergiye tabi eşyaya ilişkin çeki listesinin beyan edilen eşyanın tarife cetvelinde gösterilen vergiye esas olan, daralı ve net ağırlık, adet, baş ve hacim gibi ölçüler üzerinden hazırlanması gerekir.

➤ Sigorta poliçesi

Eşyanın serbest dolaşıma girişinde teslim şekline göre hazırlanan belgedir (FOB; CFR gibi). Gümrüklerde iki türlü sigorta poliçesi düzenlenir.

- Tam ziya: Gümrük için düzenlenir. Bu sigortadan yararlanmak için malzemelerin tamamının hasar görmüş olması gerekir.
- Oll risk: Malzemenin herhangi bir kısmının hasar görmesi hâlinde bu tip sigortadan faydalanılır.

Hiçbir şekilde sigorta poliçeleri yüklemenin sonra (konşimentonun kesildiği tarihten) düzenlenemez. Düzenlenmesi hâlinde gümrüklerce kabul edilmez. Bir malzemeye

sigorta belgesi düzenlemek zaruri değildir. Düzenlenmediği durumlarda malzeme kıymetinin % 3'ü sigortaya emsal alınır.

➤ Navlun faturası

Eşyanın serbest dolaşıma girişinde teslim şekline göre hazırlanan belgedir (FOB gibi). İki ülke arasındaki malzemeyi araçta taşıma faturasıdır. Nakliyeciden tarafından ilgili ithalatçı firmaya kesilir. Navlun fiyatının tespit edilememesi durumunda gümrüklerce malzeme kıymetinin % 10'u navlun olarak alınır.

➤ Kıymet bildirim formu

Vergiye esas kıymetin gümrüğe beyan ve taahhüt edildiğini gösteren belgedir.

➤ ATR belgesi

ATR dolaşım belgesi, Türkiye veya toplulukta serbest dolaşımda bulunan eşyanın katma protokolde öngörülen tercihlili rejimden yararlanabilmesini sağlamak üzere ihracatçı ülke resmî kuruluşlarınca düzenlenip gümrük idarelerince vize edilen belgedir (kısaca malzemenin tam veya kısmi muafiyetini sağlayan serbest dolaşım belgesi).

ATR belgesi, vize edildiği tarihten itibaren dört ay geçerlidir.

AB üye ülkeler

➤ Almanya	➤ Lüksemburg Büyük Dükalığı
➤ Avusturya Cumhuriyeti	➤ Portekiz Cumhuriyeti
➤ Belçika Krallığı	➤ Yunanistan Cumhuriyeti
➤ Danimarka Krallığı	➤ Çek Cumhuriyeti
➤ Finlandiya Cumhuriyeti	➤ Macaristan Cumhuriyeti
➤ Fransa Cumhuriyeti	➤ Estonya Cumhuriyeti
➤ Hollanda Krallığı	➤ Letonya Cumhuriyeti
➤ İngiltere (Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı)	➤ Litvanya Cumhuriyeti
➤ İrlanda	➤ Polonya Cumhuriyeti
➤ İspanya Krallığı	➤ Slovakya Cumhuriyeti
➤ İsveç Krallığı	➤ Slovenya Cumhuriyeti
➤ İtalya Cumhuriyeti	➤ Malta Cumhuriyeti

➤ EUR-1 belgesi

EUR-1 belgesi menşeli ürünlerin anlaşma hükümlerinden yararlanabilmesini sağlamak üzere gümrük idareleri veya bu idarelerce yetkili kılınan kuruluşlarca usulüne uygun olarak düzenlenip gümrük idarelerince vize edilen menşe ispat belgesidir.

EUR-1 belgesi vize edildiği tarihten itibaren dört ay geçerlidir.

(EFTA ülkeleri listesi) (EUR-1)

- İsviçre
- Norveç
- İzlanda
- Liechtenstein

[İkili antlaşmalar ülkeleri (EUR-1 verilebilir.)]

- İsrail
- Romanya
- Bulgaristan
- Makedonya

➤ FORM-A belgesi

Aramızda anlaşma olan ülkeler tarafından düzenlenen özel menşe ispat belgesidir. Bu belge ile malzemeye kısmen veya tamamen gümrük vergisi muafiyeti sağlanır.

FORM-A belgesi düzenlendiği tarihten itibaren altı ay geçerlidir.

➤ Banka dekontu

Malzemenin kıymetinin yurt dışındaki ihracatçı ülkeye gönderildiğini ispat eden belgedir.

Eğer eşyanın ödeme şekli; vadeli akreditif, kabul kredili ödeme ve mal mukabili ödeme şekli ise bu işlemle alakalı KKDF dekontu (kaynak kullanımını destekleme fonu) malzeme fatura tutarının döviz alış kuru ile hesaplanmış matrahın % 3'üdür.

➤ Menşe şahadetnamesi – certificate of origin

Kotalı işlemlerde aranan malzemenin üretildiği ülkeyi tevsik eden belgedir.

➤ İmalatçı belgesi – producer certificate

“Anti damping” vergili işlemlerde malzemenin üretildiği firmayı tevsik eden belgedir. alzemenin damping oranını imalatçı firmasına göre indirir.

➤ Kota belgesi

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca verilen miktar kısıtlaması belgesidir. Kota, çift taraflı ve tek taraflı olmak üzere ikiye ayrılır. Tek taraflı kotalarda; kota, Türkiye'nin AB ile birlikte yıllık ithal ihtiyaç miktarını belirleyip tek taraflı olarak müracaat edenlere eşit ve kapasitesi oranında dağıtılır. Çift taraflı kotalarda ise Türkiye'ye yurt dışından gelen ihraç lisansına (export declaration) göre kota dağılımı yapar.

➤ Gözetim belgesi

1/95 sayılı ortaklık konseyi kararı ile üye olduğumuz Gümrük Birliğine karşı iç piyasa dengelerinin sağlanabilmesi amacı ile Avrupa Birliğinden bağımsız olarak uyguladığımız kısıtlamadır.

➤ Satış sözleşmesi (sales confirmation)

Brüksel Kıymet Kodu Antlaşması gereğince malzemenin kıymetini doğrulayan satış sözleşmesi belgesidir. Mutlak surette konsolosluk tasdikli olması gerekmektedir.

➤ İhracat beyannamesi (export declaration)

Brüksel Kıymet Kodu Antlaşması gereğince malzemenin Türkiye'ye ihracatında kullanılan, malzemenin kıymetini doğrulayan belgedir. Mutlak surette konsolosluk tasdikli olması gerekmektedir.

➤ Elyaf detay beyanı

- Dokuma kumaş elyaf detay beyanı (woven fabric fiber detail sheet)

Dokuma kumaşlarda serbest dolaşıma kesin girişi yapılan malzemelerle alakalı yurt dışındaki üretici firma tarafından malzeme kıymetinin doğruluğunun tevsik edilmesi amacı ile düzenlenen evraktır.

- Örne kumaş elyaf detay beyanı (knitted fabric fiber detail sheet)

Örne kumaşlarda serbest dolaşıma kesin girişi yapılan malzemelerle alakalı yurt dışındaki üretici firma tarafından malzeme kıymetinin doğruluğunun tevsik edilmesi amacı ile düzenlenen evraktır.

➤ Kontrol belgesi

Özellik arz eden malzemelerde (gıda, hayvan ve insan sağlığı, çevre sağlığı gibi) malzemenin kontrolünün yapılması amacı ile düzenlenen belgedir. Kontrol belgesi çıkartmak için istenen evraklar aşağıda verilmiştir.

- Proforma fatura
- Sağlık veya bitki sertifikası
- İçerik belgesi
- Analiz sertifikası

➤ Bakım onarım servis yeterlilik belgesi (garanti belgesi)

Özellik arz eden malzemelerde (televizyon, video, saat gibi) tescil öncesi ibraz edilen belgedir.

➤ İşçi sağlığı belgesi

Özellik arz eden malzemelerde (plastik ham maddesi) eşyanın çözelti hâlinde olması durumunda tescilden önce gümrüğe ibraz edilen evraktır.

➤ Telekomünikasyon belgesi

Özellik arz eden malzemelerde (telefon, çağrı cihazı, radyo kontrollü cihazlar gibi) tescilden önce gümrüğe ibraz edilen evraktır.

➤ Atom belgesi

Özellik arz eden malzemelerde (radyoaktif malzemelerde) tescilden sonra gümrüğe ibraz edilen evraktır.

➤ İthalatı yasak mallar

Taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalar ve ilgili mevzuatlar gereği aşağıdaki malların ithalatı yasaktır.

- Esrar ve müstahzar afyon
- İpek böceği tohumu
- Zirai amaçla kullanılan her türlü toprak, yaprak, sap, saman ot, tabi gübre
- Oyun alet ve makinaları
- Yasalara aykırı olarak bir fabrika veya ticaret markası veya ticaret unvanı taşıyan ürünler
- Sahte etiket ve ambalaj maddesi
- Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından her yıl yayımlanan İthalat ../15 sayılı Tebliğ eki II sayılı listede yer verilen boyar maddeler
- Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından her yıl yayımlanan Standardizasyon ../3 Tebliğ’de belirtilen atık maddeler

➤ İthalat Rejimi eki listeleri

İthalat Rejimi ekinde beş liste bulunmaktadır. Bunlar aşağıda verilmiştir.

- I Sayılı Liste: “I Sayılı Liste”de balık ve diğer su ürünleri hariç tarım ürünleri için öngörülen gümrük vergisi oranları yer almaktadır.
- II Sayılı Liste: “II Sayılı Liste”de sanayi ürünlerine uygulanacak gümrük vergisi oranları yer almaktadır. “II Sayılı Liste”de yer alan maddelerin, aynı zamanda “V Sayılı Liste”de yer alması durumunda, “II ve V Sayılı Liste”lerdeki gümrük vergisi oranlarından daha düşük olanı uygulanır.

Gelişme yolundaki ülkeler ile en az gelişmiş ülkelere yönelik Türkiye’nin tek taraflı tercihli tarifeleri, “II Sayılı Liste”nin "GTS (genelleştirilmiş tercihler sistemi) Ülkeleri" sütunu ile düzenlenmiştir. EK-3’te yer alan GTS’den yararlanacak gelişme yolundaki ülkelerin karşılarında bulunan "Hariç Fasıllar" sütununda belirtilen fasıllardan veya gümrük tarife pozisyonlarından yapılacak ithalatta, bu ülkeler için “II Sayılı Liste”nin "DÜ" (diğer ülkeler) sütununda ve “V Sayılı Liste”de belirtilen gümrük vergisi oranlarından daha düşük olanı uygulanır.

- III Sayılı Liste: “III Sayılı Liste”de işlenmiş tarım ürünlerinden tahsili, öngörülen gümrük vergisi oranları ile tarım payı olarak fona ödenecek miktarlar gösterilmektedir.
- IV Sayılı Liste: “IV Sayılı Liste”de balıkçılık ve su ürünlerine uygulanacak gümrük vergisi oranları ile toplu konut fonları (CIF bedelinin %’si olarak) yer almaktadır. Türkiye-EFTA Serbest Ticaret Anlaşması’ndan kaynaklanan yükümlülüklerimiz çerçevesinde EFTA ülkelerinden yapılan ithalatta toplu konut fonu alınmamaktadır.
- V Sayılı Liste: “V Sayılı Liste”de gümrük vergileri askıya alınan ve ağırlıklı olarak kimya ve elektronik sektörlerinde ham madde veya ara girdi olarak kullanılan bazı maddelere uygulanan gümrük vergisi oranları gösterilmektedir.

2.8. Hariçte İşleme Rejimi

Hariçte işleme rejimi; serbest dolaşımdaki eşyanın daha ileri bir safhada işlenmek, tamir edilmek veya yenilenmek üzere geçici olarak Türkiye gümrük bölgesi dışına veya serbest bölgelere ihraç edilmesi ve bu işleme faaliyetleri sonucunda elde edilen ürünlerin tam veya kısmi muafiyet uygulanarak serbest dolaşıma girmesi koşullarını düzenleyen rejimdir.

Söz konusu tanımdan hareketle hariçte işleme rejiminin, üretim maliyetlerini azaltarak rekabet güçlerini arttırmak isteyen üreticilerin, Türkiye gümrük bölgesi dışında yaptıkları işleme faaliyetleridir.

Hariçte işleme rejiminin faydalarını şu şekilde özetlemek mümkündür.

- Türkiye gümrük bölgesi dışındaki ucuz iş gücünden faydalanılabilir.
- Türkiye gümrük bölgesinde gerçekleştirilmesi mümkün olmayan işleme faaliyetleri gerçekleştirilebilir.
- Yurt dışında tamir edilmesi gereken makinelerin tamirâtı yaptırılabilir.

HİR ile ilgili işlemlerin nasıl yapılacağı aşağıda anlatılmıştır.

- Ham madde, yardımcı madde, yarı mamul ve ambalaj malzemelerinin daha ileri safhada işlem görmek üzere Türkiye gümrük bölgesi dışına veya serbest bölgelere gönderilmesi için Dış Ticaret Müsteşarlığına müracaat edilmesi ve hariçte işlem izin belgesi (HİİB) alınması gerekmektedir.
- Maden cevheri ve konsantrelerinin, maden ve metallerden oluşan eşyaların üçüncü ülkelere gönderilmesi için maden ihracatçı birliklerinin bağlı olduğu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine müracaat edilmesi gerekmektedir.
- Tamir amaçlı garanti hükümleri uyarınca veya bir imalat hatası nedeniyle Türkiye gümrük bölgesi veya serbest bölgelere gönderilen eşya için Gümrük Müsteşarlığına müracaat edilmesi gerekmektedir.

İlgili Mevzuatlar

- 4458 sayılı Gümrük Kanunu
- Hariçte İşleme Rejimi Tebliği (İhracat: 2007/5) (11.05.2007 t. 26519 s. R.G.)

2.8.1. Hariçte İşleme Rejimi İle İlgili Terimler

- **Geçici ihracat eşyası:** Hariçte işleme rejimi kapsamında geçici süreyle yurt dışına çıkarılan eşyadır.
- **İşleme faaliyetleri:** Eşyanın işçiliğe tabi tutulması, işlenmesi, yenilenmesi veya tamir edilmesidir.
- **İşlem görmüş ürün:** İşleme faaliyetleri sonucunda elde edilen ürünlerdir.
- **İşlem görmüş asıl ürün:** İşleme faaliyetleri sonucunda elde edilen asli nitelikteki ürünlerdir.
- **İşlem görmüş ikincil ürün:** İşleme faaliyetleri sonucunda zorunlu olarak ortaya çıkan işlem görmüş ürün dışındaki asıl ürünlerdir.
- **Değişmemiş eşya:** Herhangi bir işleme faaliyetine tabi tutulmadan tekrar ithal edilen geçici ihracat eşyasıdır.

- **Verimlilik oranı:** Belirli miktardaki geçici ihracat eşyasının işlem görmüş ürünler içindeki miktarı veya yüzde oranıdır.
- **Miktar ölçme yöntemi:** Geçici ihracat eşyasının işlenmesi sırasında bünyesine giren çeşitli eşyanın miktarını esas alan hesaplama yöntemidir.
- **Kıymet ölçme yöntemi:** Geçici ihracat eşyasının işlenmesi sırasında bünyesine giren çeşitli eşyanın kıymetini esas alan hesaplama yöntemidir.
- **Önceden ithalat:** Geçici ihracat eşyasının ihracından önce teminat alınmak koşuluyla yerine geçecek aynı nitelikteki eşyanın ithalidir.
- **Standart değişim sistemi:** Geçici ihracat eşyasının yerine kullanılmak üzere ikame ürünle değiştirilmesi usulüdür.
- **İkame ürün:** Geçici ihracat eşyasının yerine kullanılmak üzere getirilen yabancı menşeli eşyadır.
- **Üçgen trafik:** İşlem görmüş ürünlerin ithal işlemlerinin geçici ihracat eşyasının ihraç edildiği gümrük idaresinden başka bir gümrük idaresince yerine getirilmesi usulüdür.
- **Düşüm yapılacak tutar:** Geçici ihracat eşyasına en son işleme faaliyetine tabi tutulduğu ülkeden getirilerek Türkiye gümrük bölgesinde serbest dolaşıma girişi tarihinde uygulanacak gümrük vergileri tutarıdır.
- **Navlun ve sigorta giderleri:** Satın alma komisyonu dışındaki komisyon ve tellaliye, geçici ihracat eşyasına dâhil olmayan konteynerlerin giderleri, iş gücü ve malzeme dâhil olmak üzere ambalajlama giderleri, eşya nakliyesi sırasında ortaya çıkan işlemlerden doğan masraflar, eşyanın yüklenmesi, nakliyesi ve sigortalanmasından doğan giderlerdir.
- **Üçüncü ülke:** Avrupa Topluluğuna üye ülkeler dışındaki ülkeleri kapsar.
- **Topluluk:** Avrupa Topluluğu
- **INF 2 bilgi formu:** Hariçte işleme rejimi kapsamında üçgen trafik kullanımına izin veren gümrük idaresi tarafından düzenlenen ve Gümrük Birliği Gümrük Bölgesinin bir parçasından geçici olarak ihraç edilerek üçüncü ülkede işlem görmüş ürünlerin, Gümrük Birliği Gümrük Bölgesinin diğer parçasında kısmi veya tam gümrük vergisi muafiyetiyle serbest dolaşıma girişine imkân veren belgedir.

2.8.2. Hariçte İşleme Rejimi Uygulanmayacak Hâller

Hariçte işleme rejimi;

- İhracı, ödenmiş ithalat vergilerinin geri verilmesine veya teminata bağlanmış ithalat vergilerinin kaldırılmasına yol açan,
- İhracından önce nihai kullanımları nedeniyle tam muafiyet suretiyle serbest dolaşıma giren ve bu muafiyetin tanınması için gerekli koşulları taşımaya devam eden,
- İhracı, ihracat vergi iadesini gerektiren veya ihracı nedeniyle tarım politikası çerçevesinde vergi iadesi dışında bir mali avantaj sağlanan serbest dolaşımdaki eşya için uygulanmaz.

2.8.3. İzin Başvurusu ve HİİB Alma

Hariçte işleme izni, talep üzerine işleme faaliyetini yaptıracak kişiye verilebilir.

Hariçte işleme izni; Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik kişilere, işlem görmüş ürünlerin geçici ihracat eşyasının işlenmesi sonucu elde edilebilir olduğu ve talep edilen iznin Türkiye'deki üreticilerin temel ekonomik çıkarlarına ciddi bir zarar verecek durumda olmadığı hâllerde ihracatçı birlikleri genel sekreterliklerince verilir.

Gümrük idareleri, geçici ihracata konu eşyayı;

- Eşya üzerindeki üretici tarafından konan özel işaret ve seri numaralarını,
- Eşya üzerine tatbik edilmiş mühür veya etiketlerini,
- Eşyanın numune veya teknik dokümanlarını,
- Eşyanın analiz veya ekspertiz raporunu,
- İşlem görmüş ürünlerin geçici ihraç eşyasından üretileceğini belgeleyen sözleşme, proforma fatura, fatura gibi belgeleri inceleyerek uygun bulması hâlinde, bunların geçici ihracına izin verir.

2.8.3.1. Hariçte İşleme İzin Belgesi

Serbest dolaşımda bulunan eşyanın daha ileri bir düzeyde işlem görmek üzere Türkiye gümrük bölgesi dışına veya serbest bölgelere geçici ihracına ve işlem görmüş ürün olarak ithaline imkân sağlayan Müsteşarlıkça düzenlenen belgeye denir.

Hariçte işleme izin belgesi kapsamında işlenmek üzere üçüncü ülkelere gönderilen malların bilahare Türkiye'ye ithali sırasında alınması gereken vergilerin, bu ürünlerin üretimi yurt dışına gönderilen eşyanın aynı tarihte ithal edilmesi hâlinde uygulanacak gümrük vergilerine tekabül eden kısmına muafiyet uygulanmasını sağlar.

Hariçte işleme izin belgesinin/hariçte işleme izninin süresi azami 12 aydır. Ayrıca ilgili firmanın gerekçeli talebi üzerine hariçte işleme izin belgesine belge orijinal süresinin 1/2'si oranında, hariçte işleme iznine ise 12 aya kadar ek süre verilebilir.

İşlem görmüş ürünlerin Türkiye gümrük bölgesine yeniden ithal edilmesi için gereken süre, işleme faaliyetlerinin gerektirdiği süre ile nakliye süresi dikkate alınarak belirlenir. Bu sürenin başlangıcı, hariçte işleme rejimine ilişkin beyannamenin tescil tarihidir.

HİİB almak isteyen firmaların;

- Dilekçe,
- Proje formu,
- Ham madde sarfiyat tablosu,
- Ticaret sicili gazetesi,
- İmza sirküleri,
- Yurt dışında işleme faaliyeti yapacak firma hakkında bilgi ile birlikte DTM İhracat Genel Müdürlüğüne müracaat etmeleri gerekmektedir.

2.8.4. HİİB Kapatılması

Belge süresi bitimini müteakip bir ay içinde firmanın üyesi olduğu İhracatçı Birliğine kapatma müracaatında bulunması gerekmektedir. Bu süre içinde müracaat etmeyen firmaların belgeleri müeyyide uygulanarak resen kapatılır.

Belge kapsamında gerçekleşmesi gereken ithalat yapılmadıysa kambiyo mevzuatı hükümlerine göre işlem yapılır.

2.8.5. Eşyanın Serbest Dolaşıma Sokulması

Hariçte işleme rejimine tabi eşyanın serbest dolaşıma giriş beyanı serbest dolaşıma giriş rejimi hükümlerine göre yapılır. Serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescili ve buna ilişkin gümrük işlemlerinin tamamlanması gerekir.

Serbest dolaşıma giriş beyannamesi, izin belgesinde belirtilen ve eşyanın getirildiği gümrük idaresine verilir.

Basitleştirilmiş usullerin uygulanması hâlinde beyannamenin izni veren gümrük idaresine verilmesi gerekir.

Ticari nitelikte olmayan tamiratta işlem yapılması hâlinde, serbest dolaşıma giriş beyannamesinin yetkili gümrük idaresine verilmesi gerekir.

2.8.6. İthalat Vergilerinden Muafiyetin Şartları

İthalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet, yalnızca işlem görmüş ürünlerin serbest dolaşıma giriş beyanının izin hak sahibi veya izin hak sahibinin onayı alınmış ve izin koşullarına uyulmuş olmak kaydı ile ve Türkiye gümrük bölgesinde yerleşik bir başka kişi adına ya da hesabına yapılması hâlinde tanımlanabilir.

Hariçte işleme rejimine ilişkin şartlar veya yükümlülüklerden birine uyulmadığı takdirde, ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulaması yapılmaz. Bu durumun söz konusu rejimin doğru işleyişine önemli bir etkisinin olmadığına tespit edilmesi hâlinde, ithalat vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulaması yapılır.

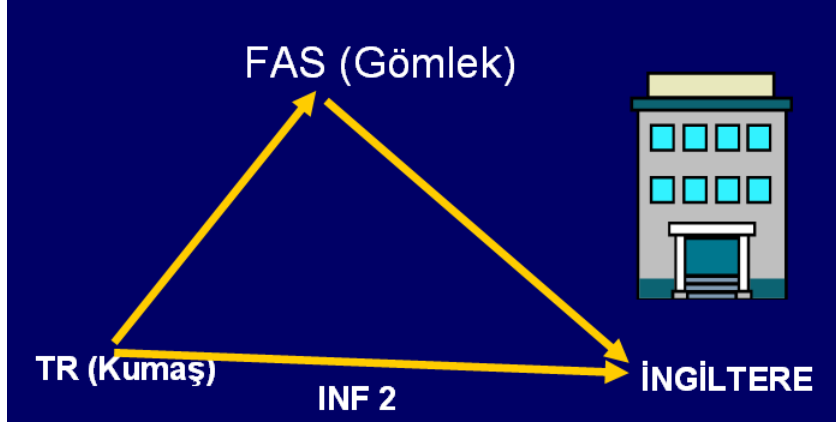
2.8.7. Üçgen Trafik 1

Gümrük birliği gümrük bölgesinin bir parçasından geçici olarak ihraç edilmiş olup üçüncü ülkede işlem görmüş ürünlerin gümrük birliği gümrük bölgesinin diğer parçasında kısmi veya tam gümrük vergisi muafiyetiyle serbest dolaşıma girmesi usulünü ifade eder.

Üçgen trafikte, INF 2 belgesi kullanılır.

Üçgen trafik, kullanımına izin veren gümrük idaresi tarafından (ihraç eden idare) düzenlenir.

Belge kapsamında vergi muafiyeti sağlar.

Şema 2.7: Üçgen trafik sisteminin işleyişi

2.9. Gümrük Rejimleri Diğer Kullanım Şekilleri

- Serbest bölgeler
 - Serbest bölgeler; Türkiye'nin bir parçası olmakla birlikte vergilendirme, kambiyo ve ticaret politikası önemleri açısından TGB dışı sayılır.
 - Serbest bölgelerde yapılan işlem ve işçilik gümrük vergisine tabi değildir.
 - Burada tüketilen teçhizat ve tedarik ürünleri de gümrük vergisine tabi değildir.

Not: "Antrepo" modülünde daha ayrıntılı anlatılacaktır.

- Yeniden ihracat
 - Yeniden ihracat; Türkiye gümrük bölgesinde bulunan, serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın yeniden ihraç edilmesidir.
 - Yeniden ihracat amacıyla geçici depolama yerlerine getirilen eşya, buralarda bir ay kalabilir. Sözü edilen eşya ile ilgili olarak beyanname tescil edilip edilmediğine bakılmaksızın bu süre içinde ek süre talebinde bulunulması hâlinde, gümrük idare amiri tarafından en çok üç aya kadar ek süre verilebilir.
- İmha
 - Kullanım süresinin dolması, eskime, bozulma, çürüme vb. nedenlerle bölge dışına çıkarılması gerektiği veya diğer kullanıcıların mallarına zarar verici olduğu ya da sağlık kurallarıyla bağdaşmadığı bölge müdürlüğünce tespit edilen malların bölgede veya bölge dışında imhasına bölge müdürlüğü başkanlığında, gümrük ve gümrük muhafaza müdürlükleri, Çevre Bakanlığı ile işletici veya bölge kurucu ve işleticisi

- (BKİ) yetkilileri ve gerektiğinde bölge müdürlüğünce tayin edilecek ve mallar üzerinde ihtisası olan bir eksperin de bulunduğu komisyon tarafından karar verilir.
- Komisyon tarafından imhasına karar verilen bu malların imhası bölge müdürlüğünce kullanıcıdan yazılı olarak talep edilir. Bu talebin tebliğ edildiği tarihten itibaren 24 saat içinde yerine getirilmeye başlanması esastır.
 - İmha edilecek eşya için tescil edilmiş bir gümrük beyannamesi olması hâlinde, gümrük idaresi beyanname üzerine imhaya ilişkin şerh düşer ve beyannameyi kanuna uygun olarak iptal eder.
 - Gümrük görevlileri eşyanın imhası sırasında hazır bulunarak imha sonucunda kalanları, bunlara uygulanacak mali yüklerin tespitini beyanname üzerinde yapar.
 - Hazineye masraf yüklenmemek şartıyla her aşamada eşya imha edilebilir.
- **Terk**
Kişiler her aşamada hazineye masraf yüklenmemek şartıyla eşyalarını terk edebilir.
- **Muafiyet**
- Gümrük vergilerinden muafiyet ve istisna
 - o Güvenlik kurumları ihtiyacı için gelecek eşya
 - o Cumhurbaşkanlığı eşyası
 - o Diplomatik eşya
 - o Kişisel ihtiyaçlara ilişkin eşya
 - Geri gelen eşya: İhraç edildikten sonra iade edilen eşyadan vergi alınmaz.
 - Deniz ürünleri muafiyeti: Açık denizlerden avlanan deniz ürünleri vergiye tabi değildir.
- **Diğer gümrük işlemleri**
- Posta işlemleri
 - o Ticari eşyanın işlemleri normal usule tabidir.
 - o Paketler “déclaration en douane” ile işlem görür (Declaration en douane, posta yoluyla gelen ve ticari nitelikte bulunmayan hediye, numune, zat ve aile ihtiyaçlarını karşılayan ve benzeri eşya için sahipleri tarafından düzenlenen ve beyanname yerine geçen belgedir.).
 - o Mektuplar gümrük denetimine tabi değildir.
 - Akaryakıt ve kumanya
 - Tasfiye işlemleri: Çeşitli nedenlerle gümrük işlemleri bitirilmeyen eşya tasfiye edilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliği'nde belirtilen hususlara, eşyaya ve eşyanın geldiği ve gittiği ülkeye göre eşyayı bir rejime tabi tutunuz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Gümrük rejimleri öğreniniz.	➤ Ekonomik etkili gümrük rejimleri çeşitlerini araştırınız. ➤ Ekonomik etkili olmayan gümrük rejimlerini tespit ediniz. ➤ Gümrük rejimlerinin özelliklerini öğreniniz.
➤ Eşyayı mevzuatına uygun rejime tabi tutunuz.	➤ Eşyayı hangi rejime uygulayacağınızı belirleyiniz.
➤ Rejimin gereği eşyayı gümrüğe sunup gümrükten çekme işlemlerini öğreniniz.	➤ Gümrük rejimini uygulamak için başvuruda bulunacak mercileri araştırınız. ➤ İlgili rejima ait belgeler, beyanname ve bunların sürelerini gümrük mevzutanından araştırınız. ➤ İlgili rejimlerin özel durumlarını belirleyiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. (...) ATA karnesi kapsamında transit rejimi uygulanabilir.
2. (...) TPÖ, serbest dolaşıma giriş rejiminde uygulanamaz.
3. (...) BTB almak için gümrükler başmüdürlüğü vasıtasıyla Gümrükler Genel Müdürlüğüne başvurulur.

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

4., serbest dolaşımda olmayan eşyanın vergiye ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmadan taşınmasıdır.
5., vergi ve TPÖ'ye tabi tutulmadan eşyanın depolanmasıdır.
6., eşyanın vergi ve TPÖ'ye tabi olmadantabi tutulmasıdır.
7. Yurt dışı fuar ve sergilere katılım esnasında, yurt dışına gönderilen ihraç malları için..... başvurulur.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

8. Aşağıdakilerden hangisi bir ekonomik etkili gümrük rejimi değildir?

- A) Dâhilde işleme rejimi
- B) Geçici ithalat
- C) Antrepo rejimi
- D) İhracat rejimi

9. Aşağıdakilerden hangisi serbest dolaşıma giriş rejiminin özelliklerinden değildir?

- A) Ticaret politikası önlemlerinin (TPÖ) uygulanması
- B) Eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması
- C) Mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi
- D) Özet beyan kapsamında yapılması

10. Aşağıdakilerden hangisi transit rejimin özelliklerinden değildir?

- A) TIR karnesi kapsamında transit yapılabilir.
- B) İzin için dış ticaret müsteşarlığına başvurulur.
- C) 302 form kapsamında transit yapılabilir.
- D) Posta yoluyla transit yapılabilir.

11. Aşağıdakilerden hangisi gümrük antrepo rejimin özelliklerinden değildir?

- A) Genel ve özel antrepo çeşitleri vardır.
- B) Bekleme süresi sınırsızdır.
- C) Herkes antrepo açamaz.
- D) İzne ve teminata tabidir.

12. Aşağıdakilerden hangisi dâhilde işleme rejiminin özelliklerinden değildir?

- A) INF2 belgesi kullanılır.
- B) Hem Dış Ticaret Müsteşarlığı hem de gümrük idarelerince izin verilir.
- C) İhracatı artırma amaçlıdır.
- D) Şartlı muafiyet ve geri ödeme sistemi vardır.

13. Aşağıdakilerden hangisinde beyanda bulunan kişinin TGB’de yerleşik olma zorunlulukğu yoktur?

- A) Hariçte işleme rejimi
- B) Antrepo rejimi
- C) Transit rejimi
- D) Dâhilde işleme rejimi

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Uygulamalı Test”e geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Aşağıda Gümrük Yönetmeliği'nde belirtilen hususlara göre eşyaya ve eşyanın geldiği ve gittiği ülkeye göre eşyayı bir rejime tabi tutabilmek işlemleri ile ilgili uygulamalarda karşınıza çıkacak durumlar sıralanmıştır. Listelenen davranışları tabloda bulunan değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Gümrük rejimleri öğrendiniz mi?		
2. Eşyayı mevzuatına uygun rejime tabi tutabiliyor musunuz?		
3. Rejimin gereği eşyayı gümrüğe sunup gümrükten çekmek işlemlerini öğrendiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. (...) Menşe tarife bilgileri 6 yıl geçerlidir ve bağlayıcı değildir.
2. (...) Kaçak zannı ile el konulan eşya C tipi antrepolara alınır.
3. (...) Tarife, uluslararası eşya sınıflandırma sistemidir.
4. (...) Eşyanın geçici ithalat rejimi altında kalma süresi azami 24 aydır.
5. (...) Gümrüğe tabi eşyası olmayan bir kişinin yolcu salonunda beyaz hatta yönlenmesi gerekir.
6. (...) Gümrük kontrolü altında işleme izin süresi iki yıldır.

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

7. Gümrük işlemleri ile ilgili vergi muafiyeti, indirimi ve teşvik tedbirlerinin uygulanmasını yürütmek ve izlemek görevidir.
8. , eşyanın cins, nevi ve niteliklerine göre sistematik bir şekilde numaralandırılarak sınıflandırıldığı ve alınacak gümrük vergisi oranlarının gösterildiği Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen cetveldir.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

9. Aşağıdakilerden hangisi Gümrükler Genel Müdürlüğünün görevleri arasında yer almaz?
 - A) Gümrük kapılarından giriş çıkış yapan kişilerin güvenliğini sağlamak
 - B) İthalatla ilgili gümrük işlemlerini yapmak
 - C) Gümrük giriş tarife cetvelini taraf olunan anlaşmalara uygun olarak düzenlemek
 - D) Gümrüklerde antrepo açılmasına izin vermek ve denetlemek
10. Aşağıdakilerden hangisi doğrudan temsile yetkili değildir?
 - A) Kamu tüzel kişilerin amir ve memurları
 - B) Şirketlerin yöneticileri
 - C) Taşıdıkları malla ilgili nakliyeciler
 - D) İl özel idare amirleri

11. Eşyanın kıymeti aşağıdakilerin hangisinden oluşur?

- A) Maliyet ve sigorta
- B) Maliyet taşıma masrafı
- C) Maliyet
- D) Maliyet taşıma masrafı ve sigorta

12. Türkiye gümrük bölgesine giren eşyanın gümrük gözetimi altında kalacağı zamanın izahına ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi ya da hangileri doğrudur?

- I. Serbest dolaşımda olup olmadığı saptanıncaya kadar
- II. Yeniden ihraç edilinceye kadar
- III. Serbest bölgeye girinceye kadar
- IV. Eşya gözetim altında tutulmaz.

- A) Sadece IV
- B) I-II-III
- C) I-II
- D) II-III

13. Aşağıdakilerden hangisi gümrük vergisinden muaf olan hâllerden değildir?

- A) Değeri 1.000 avroyu geçmeyen eşya
- B) Eğitim, bilim ve kültürel amaçlı eşya
- C) İş yeri nakli suretiyle ithal edilen sermaye ve mallar
- D) Ticari mahiyet arz etmeyen numuneler

14. EUR1 belgesinin rengi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Lacivert
- B) Mavi
- C) Yeşil
- D) Sarı

15. Menşe şahadetnamesini aşağıdaki makamlardan hangisi onaylar?

- A) Dış Ticaret Müsteşarlığı
- B) Gümrük Müşavirleri
- C) Ticaret odaları
- D) Gümrük Müdürlüğü

16. Gümrük tarife cetvelinde ilk kaç rakamın aynı olması gerekir?

- A) İlk 2 rakam
- B) İlk 4 rakam
- C) İlk 6 rakam

D) İlk 8 rakam

17. Aşağıdaki hangisi transit taşıma çeşitlerinden değildir?

- A) İhracat beyannamesi ile transit
- B) TIR karnesi kapsamında transit
- C) Özet beyan kapsamında transit
- D) Posta yoluyla transit

18. Aşağıdaki eşyalardan hangisi gümrük idarelerince muayeneye tabi tutulmaz?

- A) İçinde gizli evrak bulunan mühürlü kurye çantaları
- B) Cumhurbaşkanının zat ve ikametgâhı için gelen eşya
- C) Yabancı devlet başkanları ve aileleri efradına ait eşyalar
- D) Hepsi

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Uygulamalı Test”e geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Gümrük Müsteşarlığının ve hizmet birimlerinin görevlerini sayabilir misiniz?		
2. Gümrük işleriyle uğraşan kişilerin haklarını sayabilir misiniz?		
3. Temel gümrük uygulamalarını gerçekleştirebilir misiniz?		
4. Eşyaya uygulanacak işlemleri gerçekleştirebilir misiniz?		
5. Gümrük beyanı ve muayene işlemlerini gerçekleştirebilir misiniz?		
6. Gümrük vergilerinin neler olduğunu ve bunlara itiraz yollarını biliyor musunuz?		
7. Gümrük rejimlerini birbirinden ayırabilir misiniz?		
8. Eşyayı uygun bir rejime tabi tutabilir misiniz?		
9. Rejim gereği eşyayı gümrüğe sunup gümrükten çekme işlemlerini gerçekleştirebilir misiniz?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ – 1'İN CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1-	D
2-	Y
3-	D
4-	Y
5-	D
6-	Y
7-	D
8-	D
9-	Gümrükler Genel Müdürlüğünün
10-	gümrük
11-	15
12-	maliyet, navlun ve sigortadan
13-	bölüm
14-	C
15-	D
16-	C
17-	A
18-	A
19-	B
20-	C
21-	B

ÖĞRENME FAALİYETİ – 2’NİN CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1-	D
2-	Y
3-	D
4-	Transit rejimi
5-	Gümrük Anrepo rejimi--- işçiliğe
6-	Dâhilde işleme rejimi
7-	Gümrük idarelerine
8-	D
9-	D
10-	B
11-	C
12-	A
13-	C

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1-	Y
2-	Y
3-	D
4-	D
5-	Y
6-	D
7-	Gümrükler Kontrol Genel Müdürlüğünün
8-	TGTC
9-	A
10-	C
11-	D
12-	B
13-	A
14-	C
15-	C
16-	D
17-	A
18-	D

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- DÖLEK Ali, **Gümrük İşlemleri ve Kaçakçılık**, Beta Basım Yayın Dağıtım AŞ, İstanbul, 2004.
- DÖLEK Ali, **Gümrük Müşavir ve Müşavir Yardımcılığı Sınavına Hazırlık Soru Bankası**, İkinci Sayfa Yayınevi, İstanbul, 2006.
- Hariçte İşleme Rejimi Tebliği (İhracat: 2007/5) (11.05.2007 t. 26519 s. R.G.)
- 02.09.2005 Tarih ve 25924 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yönetmelik ile İlgili Değişiklik.
- 02.03.2000 Tarihli 23981 sayılı Gümrük Antrepoları Açılması ve İşletilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik.
- 20.01.2007 Tarih ve 26409 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gümrük Yönetmeliği’nin Bazı Maddeleri İçin Yapılan Değişiklik Hakkında Yönetmelik
- 04.11.1999 Tarihli 4458 sayılı Gümrük Kanunu
- 31.05.2002 Tarihli, 24771 (Mükerrer) sayılı Gümrük Yönetmeliği
- www.dtm.gov.tr
- www.gumruk.gov.tr
- www.gumrukkontrolor.org.tr
- www.tobb.org.tr

KAYNAKLAR

- AKÇİN Remzi, **Gümrük Mevzuatı Sunusu**, Gümrük Müsteşarlığı, Ankara,
- ANVAR Ümit Tanır, **İthalat Rejimi ve Uygulamaları Sunusu**, DTM, ATİKER Mustafa, **Anrepo Araştırma Raporu**, Konya Ticaret Odası Etüd Araştırma Servisi, Konya, 2005.
- Dâhilde İşleme İzin Belgesi (www.turkishexporters.org)
- HOCA Ahmet, **Gümrük Teşkilat ve Mevzuatı Sunusu**, T.C. Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı, Gümrükler Genel Müdürlüğü, Ankara.
- TÜREL Bülent Orhan, **Pan Avrupa Akdeniz Menşe Kümülasyonu Kapsamında Menşe Kuralları Sunusu**, T.C. Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı.
- ULU Cenk, **Gümrük – Dış İcaret İşlemleri ve Yönetimi: Soruları ve Çözümler Workshoq'u**, Ankara, 2004.
- YAĞAN Haldun, Adnan AKGÖZ, **Gümrük Rejimi** (www.gumrukkontrolor.org.tr).
- YERÇİ Cahit, **Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimine Tabi Eşyada Katma Değer Vergisi** (www.ismmmmo.org.tr).
- YILDIZ Sedat, **Dâhilde Ve Hariçte İşleme Rejimleri İle Vergi, Resim ve Harç İstisnası Uygulama Usul ve Esasları**, TC. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat Genel Müdürlüğü, Ankara, 2006.
- www.gumrukler.gov.tr
- www.gumrukportali.com
- www.istanbul.gov.tr
- www.roder.org.tr
- www.gumrukkontrolor.org.tr/
- www.ismmmmo.org.tr
- www.kto.org.tr